Projekt

z dnia 22 kwietnia 2026 r.
Zatwierdzony przez .....

Uchwała nr .....

Rady Miasta Tarnobrzega

z dnia ..... 2026 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz.1153 z późn. zm.) w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnobrzega.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta

Norbert Mastalerz

Załącznik nr 1 do uchwały nr .....
Rady Miasta Tarnobrzega
z dnia ..... 2026 r.

Tarnobrzeg

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega

Opracowanie pt.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega

został opracowany na zlecenie **Miasta Tarnobrzega** przez firmę:

Instytut Badawczy IPC sp. z o.o.

ul. Ostrowskiego 9
53-238 Wrocław
www.instytut-ipc.pl

Skład autorski opracowania:

Marek Karłowsk – kierownik

Artur Kotliński

Damian Śliwiński

Justyna Stańczyk

Tarnobrzeg, kwiecień 2026 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie 5
2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Tarnobrzegu 8
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji 18
3.1. Źródła danych wykorzystanych na potrzeby pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji 18
3.2. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze społecznej 19
3.3. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej 43
3.4. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze funkcjonalno-przestrzennej 49
3.5. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze technicznej 62
3.6. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej 68
4. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych 73
4.1. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej 73
4.2. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej 76
4.3. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej 77
4.4. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej 82
4.5. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej 83
4.6. Problemy obszaru rewitalizacji 86
4.7. Potencjały obszaru rewitalizacji 88
4.8. Potrzeby rewitalizacyjne 90
5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji 93
6. Cele i kierunki rewitalizacji 95
7. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych 101
7.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne 101
7.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 125
8. Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych 128
9. Szacunkowe ramy finansowe realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji 142
10. Struktura zarządzania realizacją GPR, ze wskazaniem kosztów zarządzania i ramowym harmonogramem realizacji GPR 145
10.1. System realizacji 145
10.2. Monitoring i ocena aktualności GPR 148
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji 153

11.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji 154

11.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji 159

12. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi 161

13. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy 170

13.1. Spójność ze Strategią Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku 170

13.2. Spójność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tarnobrzega 172

13.3. Spójność ze Strategią rozwiązywania problemów społecznych 173

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego 175

15. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji 177

16. Wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego 178

16.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy 178

16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany 178

17. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji 180

18. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 183

19. Spis map, rysunków, tabel, wykresów, zdjęć 184

1. Wprowadzenie

Miasto Tarnobrzeg przystępuje do przeprowadzenia rewitalizacji zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2024 poz. 278).

Prowadzenie rewitalizacji wiąże się z wyprowadzeniem ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego.

Ustawa o rewitalizacji definiuje stan kryzysowy. Związany jest on z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto problemy społeczne współwystępują z problemami gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi lub technicznymi. Istotne jest zatem przeprowadzenie badań, które wskażą, w której części miasta mamy do czynienia ze stanem kryzysowym. W tym celu opracowana została diagnoza delimitacyjna, która pozwoliła na wskazanie obszaru zdegradowanego i wytyczenie granic obszaru rewitalizacji, czyli obszaru, na którym prowadzona będzie rewitalizacja. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację.

Uchwałą nr XXI/266/2025 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 28 maja 2025 r. w wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Tarnobrzega jest aktem prawa miejscowego, który określa granice obszaru objętego tymi procesami. Uchwała tworzy podstawę do realizacji zadań związanych z rewitalizacją w mieście.

Za obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Tarnobrzega uznano centralną część Miasta Tarnobrzega, która obejmuje swoim zasięgiem części osiedli: Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole oraz centralną część osiedla Mokrzyszów.

Wg danych Urzędu Miasta Tarnobrzega w 2023 r. obszar rewitalizacji, jak też obszar zdegradowany zamieszkany, był przez 13 175 osób (30% ludności miasta) i miał powierzchnię 2,16 km^2 (2,53 % powierzchni miasta). Ze względu na brak łączności pomiędzy przestrzeniami tworzącymi obszar rewitalizacji oraz mając na względzie ich odmienną charakterystykę, wyznaczono dwa podobszary rewitalizacji, tj.:

- podobszar rewitalizacji: Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole;
- podobszar rewitalizacji Mokrzyszów centrum.

Podobszar rewitalizacji: Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole obejmuje większość obszaru osiedla Przywiśle, południową część osiedla Stare Miasto oraz północną część osiedla Wielopole. Zachodnią granicę podobszaru rewitalizacji wyznaczają tereny nad Wisłą, północną tereny rekreacyjne przy ul. Przy Zalewie, a następnie strefa najstarszej zabudowy w obrębie Starego Miasta, aż do Muzeum Historycznego Tarnobrzega, w zespole pałacowym przy ul. Sandomierskiej. Wschodnia granica podobszaru rewitalizacji przebiega wzdłuż ul. Generała Władysława Sikorskiego

oraz częściowo obejmuje swoim zasięgiem ul. Elizy Orzeszkowej. Południową granicę podobszaru rewitalizacji wyznacza ul. Szpitalna oraz tereny zielone na osiedlu Przywiśle.

Podobszar Mokrzyszów centrum obejmuje centralną część osiedla, położoną wzdłuż ulic: Chłopskiej, ks. Tadeusza Chrobaka, Siewnej, Strażackiej, częściowo Zamkowej, Zaułek. Południową granicę podobszaru rewitalizacji wyznaczają obiekty Pałacu Myśliwskiego w zespole pałacowym przy ul. Henryka Sienkiewicza oraz Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Zamkowej. Zachodnią i północną granicę wyznacza strefa zabudowy przypisana do ul. Tadeusza Chrobaka, jak też tereny sportowe pomiędzy ul. Leśną i Grzybową. Wschodnia granica podobszaru rewitalizacji przebiega wzdłuż strefy zabudowy ul. Tadeusza Chrobaka, ul. Strażackiej oraz wzdłuż cieku wodnego Mokrzyszówka.

Diagnoza delimitacyjna potwierdziła szczególną koncentrację problemów społecznych, jak też innych zjawisk problemowych, w tym złego stanu obiektów zabytkowych, występowania zagrożeń dla środowiska, m.in. ze względu na zanieczyszczanie powietrza. Niepokojące jest także zmniejszanie się liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się istotnym znaczeniem dla rozwoju Miasta Tarnobrzega. Znajdują się tu ważne dla lokalnego rozwoju funkcje, w tym administracyjna, komunikacyjna, oświatowa, kulturowa, gospodarcza i rekreacyjna. Ponadto istotne znaczenie dla rozwoju miasta posiadają zlokalizowane na obszarze rewitalizacji przestrzenie publiczne. Analiza stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych występujących na obszarze rewitalizacji wskazuje na potrzebę podjęcia interwencji, która poprawi ich stan techniczny, estetykę oraz ich dostępność i atrakcyjność.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, prowadzenie procesu rewitalizacji odbywać się ma na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Jest to dokument o charakterze strategicznym określający kierunki i działania na rzecz rewitalizacji miasta, stanowiący podstawę do podjęcia interwencji z zakresu rewitalizacji na obszarach szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych o podłożu społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym.

Gminny program rewitalizacji powinien zawierać co najmniej:

- szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi miasta;
- wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań, których rezultatem będzie eliminacja lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
    - listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia;
    - charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

- mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- szacunkowe ramy finansowe wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji;
- opis systemu monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej miasta;
- wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona specjalna strefa rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany;
- w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany, łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie jego ustaleń;
- załącznik graficzny przedstawiający ustalenia gminnego programu rewitalizacji na mapie w skali co najmniej 1:5000.

2. Delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Tarnobrzegu

Celem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Tarnobrzegu było wskazanie koncentracji przestrzennej zjawisk i problemów, które powodują stan kryzysowy. W celu nadania wybranym danym, opisującym zjawiska kryzysowe kontekstu przestrzennego, konieczne było dokonanie podziału miasta na mniejsze jednostki przestrzenne. W takim podejściu istotne było uwzględnienie podziału w taki sposób, a aby. żadna z jednostek delimitacyjnych nie przekracza 20% powierzchni i 30% mieszkańców miasta. Ostatecznie, na potrzeby diagnozy delimitacyjnej miasto zostało podzielone na 17 jednostek przestrzennych:

- Dzików – w skład której wchodzą następujące ulice: dr. Michała Marczaka, Ignacego Paderewskiego, Konfederacji Dzikowskiej, Lawendowa, prof. Stanisława Pawłowskiego, prof. Stanisława Tarnowskiego, Wiejska, Zygmunta Szewery;
- Miechocin – w skład której wchodzą następujące ulice: 12 Października, Budowlanych, Czerwonego Krzyża, Dworska, Graniczna, Jana Długosza, Kamionka, Krzywa, Machowska, Piaskowa, Poziomkowa, Przyjaźni, Robotnicza, Rolna, Siarkowa, Stanisława Orła, Wesoła, Żeglarska, Żniwna;
- Mokrzyszów Centrum – w skład której wchodzą następujące ulice: Chłopska, ks. Tadeusza Chrobaka, Siewna, Strażacka, Zamkowa, Zaułek;
- Mokrzyszów – w skład której wchodzą następujące ulice: Glinkowa, Grzybowa, Leśna, Ludowa, Michała Pazia, Miła, Piekarska, Piotra Jały, Platynowa, Pułkownika Rudolfa Jagielskiego, Rubinowa, Sportowa, Szafirowa, Szmaragdowa, Topazowa, Ustronie, Wiśniowa, Wodna, Wrzosowa, Zakole, Zakrzowska, Żelazna;
- Nagnajów – w skład której wchodzą następujące ulice: Chemiczna, Górnicza, Nadwiślańska, Partyzantów, Różana, Szewska, św. Józefa, Wisłostrada, Zakładowa, Zielona;
- Ocice – w skład której wchodzą następujące ulice: Błonie, Koniczynki, Konwaliowa, Malinowa, Ocicka, Orląt Lwowskich, Pochyła, Wakacyjna, Żurawinowa;
- Piastów – w skład której wchodzą następujące ulice: Akacjowa, Bolesława Chrobrego, Bolesława Śmiałego, Borów, Brzozowa, Bukowa, Dąbrówki, Dębowa, Fabryczna, gen. Władysława Sikorskiego, Grabowa, Jaśminowa, Jaworowa, Kasztanowa, Klonowa, Krucza, Litewska, Mieszka I, Modrzewiowa, św. Onufrego, Tarninowa, Topolowa, W Margaretkach, Władysława Łokietka;
- Podłęże – w skład której wchodzą następujące ulice: Alfreda Freyera, Czereśniowa, Dzikowska, Jabłoniowa, Jana Słomki, Kwiatowa, Polna, Sadowa, Senatora Wojciecha Wiącka, Tadeusza Rejtana, Ziołowa, Żabia;

- Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole – w skład której wchodzą następujące ulice: 1 Maja, Adama Mickiewicza, Aleja Niepodległości, Armii Krajowej, Dominikańska, dr. Olgi Lilien, Elizy Orzeszkowej, Gabriela Narutowicza, gen. Władysława Sikorskiego (numery 1-20), Hieronima Dekutowskiego, Jana Kochanowskiego, Józefa Piłsudskiego, Juliusza Słowackiego, kard. Stefana Wyszyńskiego, Kosmonautów, Ludwika Waryńskiego, pl. Bartosza Głowackiego, pl. Gabriela Narutowicza, pl. Tysiąclecia, por. Jana Tracza, Przy Zalewie, Sandomierska, Skalna Góra, Sokola, Stanisława Jachowicza, Stanisława Moniuszki, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego, Szeroka, Szkolna, Szpitalna (numery nieparzyste), Tadeusza Kościuszki, Targowa, Wianek, Wiślna;
- Serbinów – w skład której wchodzą następujące ulice: Bolesława Prusa, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Garażowa, gen. Władysława Sikorskiego, Gwarków, Jana Matejki, Jędrusiów, Kanadyjska, Konstytucji 3 Maja, Królowej Jadwigi, Marii Dąbrowskiej, Podleśna, Skarbka, Sztygarów, św. Kingi, Wojciecha Kossaka, Zwierzyniecka;
- Siarkowiec – w skład której wchodzą następujące ulice: 11 Listopada, Dworcowa, Ferdynanda Kurasia, Fryderyka Chopina, Henryka Sienkiewicza, Marii Konopnickiej, Mikołaja Kopernika, Słoneczna, św. Barbary, Władysława Broniewskiego;
- Sielec – w skład której wchodzą następujące ulice: Dąbrowa, Kąpielowa, Mała, Nowowiejska, Przechodnia, Sielecka, Sowia, Spółdzielcza;
- Sobów – w skład której wchodzą następujące ulice: Chwałki, Dąbie, Edukacji, gen. Józefa Bema, Handlowa, Kalinowa, Kawalerska, Kościelna, Księdza Adama Burdy, Makowa, Młynarska, Olszowa, Podkamień, Przyrzeczna, Przytorze, Starowiejska, Szlachecka, Zajęcza, Zarowie, Zatorze;
- Stare Miasto Północ – w skład której wchodzą następujące ulice: gen. Władysława Sikorskiego, Nadole, Skrajna, Wałowa, Władysława Jasińskiego;
- Wielopole Południe – w skład której wchodzą następujące ulice: Borek, por. Józefa Sarny, Sosnowa, Szpitalna (numery parzyste), Wielowieś – w skład której wchodzą następujące ulice: al. Warszawska, Bosmana Jana Brzęczki, Cicha, Długa, Górki, Grobla, Jadasiówka, Jasień, Kopanina, Krańcowa, Lądowisko Jana Pawła II, Nizinna, Nowa, Odwet Jędrusie, Ogródek, pl. Matki Kolumby Białeckiej, Plebańska, Sobowska, Stanisława Piętaka, Starowiśle, Szklana, Wiosenna, Zaciszna, Zagórze;
- Zakrzów – w skład której wchodzą następujące ulice: Batalionów Chłopskich, Ceglana, Cichy Kącik, Elektryczna, Łąkowa, Niska, Ojca Damiana Stanisława Węgla, Parkowa, pl. Ludowy, Podwale, Przemysłowa, Spacerowa, Spokojna, Szczęśliwa, Truskawkowa, Walentego Jędrala, Wędkarska, Wspólna, Zbożowa, Zgodna.

Tabela 1. Podział delimitacyjny Tarnobrzega

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Liczba ludności 2023	Odsetek ludności gminy (%)
1.	Dzików	2683	6,11
2.	Miechocin	1024	2,33
3.	Mokrzyszów Centrum	555	1,26
4.	Mokrzyszów	1097	2,50
5.	Nagnajów	162	0,37
6.	Ocice	669	1,52
7.	Piastów	2009	4,58
8.	Podłęże	1109	2,53
9.	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	12620	28,74
10.	Serbinów	9653	21,98
11.	Siarkowiec	6326	14,41
12.	Sielec	478	1,09
13.	Sobów	1953	4,45
14.	Stare Miasto Północ	587	1,34
15.	Wielopole Południe	133	0,30
16.	Wielowieś	2062	4,70
17.	Zakrzów	792	1,80
	SUMA	**43912**	**100,00**

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 1. Podział delimitacyjny Miasta Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne

W celu ustalenia koncentracji negatywnych zjawisk wybranym problemom przypisano wskaźniki pomiaru. W większości danych starano się zachować równowagę pomiędzy natężeniem danego zjawiska oraz jego skalą, mając na względzie różnorodność poszczególnych jednostek przestrzennych (np. rozproszona zabudowa jednorodzinna, zwarta zabudowa). Aby poszczególne dane cząstkowe, opisujące natężenie zjawiska lub jego skalę, zestawić ze sobą, konieczne było dokonanie standaryzacji danych. Standaryzacja danych umożliwiła sumowanie poszczególnych wyników obliczeń. W ten sposób możliwe było określenie koncentracji poszczególnych zjawisk na wybranym terenie przez sumowanie wartości wystandaryzowanych.

Istotne w doborze wskaźników było przypisanie jednego ostatecznego wskaźnika (wystandaryzowanego) dla jednego zjawiska. W ten sposób w ostatecznej ocenie koncentracji zjawisk nie dochodzi do sytuacji nadreprezentacji wybranego zjawiska.

Diagnozę delimitacyjną opracowano w oparciu o następujące wskaźniki:

1. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska depopulacji;
2. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska ubóstwa;
3. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska niepełnosprawności;
4. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska długotrwałej lub ciężkiej choroby;
5. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska uzależnień;
6. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska bezrobocia;
7. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację niskiej przedsiębiorczości osób w społeczności ogółem;
8. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
9. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację niefunkcjonalnych rozwiązań technicznych dot. jakości środowiska – występowanie budynków z lokalami ogrzewanymi piecami węglowymi;
10. wskaźnik wystandaryzowany określający niedostatecznie rozwiązania z zakresu bezpieczeństwa drogowego;
11. wskaźnik wystandaryzowany określający koncentrację zjawiska degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych/ pomieszczeń – zły stan techniczny obiektów zabytkowych.

W celu wskazania obszaru miasta, w którym występuje koncentracja problemów społecznych oraz jednocześnie ma miejsce współwystępowanie negatywnych zjawisk pozaspołecznych, poszczególne wyniki delimitacji cząstkowych, odnoszących się do wybranych problemów, zsumowano. W pierwszej kolejności zsumowano wartości cząstkowe wskaźników odnoszących się sfery społecznej. W kolejnym kroku przeanalizowano wartości pozostałych wskaźników. Degradacja może być potwierdzona w momencie, gdy poza problemami społecznymi identyfikuje się inne zjawiska problemowe ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. W ten sposób wybrano jednostki przestrzenne, w których stwierdzono najwyższe wartości sumy wskaźników dla sfery społecznej oraz charakteryzujące się wysokimi wartościami

innych wskaźników. Spośród tych jednostek przestrzennych dokonano wyboru obszaru zdegradowanego. Przy wyborze kierowano się zasadą zawężenia zakresu interwencji do obszaru, który nie przekracza 20% powierzchni oraz 30% ludności gminy, tak aby zachować odpowiedni poziom koncentracji działań rewitalizacyjnych.

Za obszar zdegradowany w Tarnobrzegu uznano dwie jednostki delimitacyjne: Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole oraz Mokrzyszów Centrum. Na wskazanym obszarze stwierdzono najwyższe w skali miasta wartości wskaźników opisujących problemy społeczne, jak też występowanie innych problemów ze sfer środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Diagnoza delimitacyjna wykazała, iż jest to obszar koncentracji problemów społecznych oraz innych negatywnych zjawisk.

Mając na uwadze to, że obszar zdegradowany nie przekracza dopuszczalnych ustawą o rewitalizacji wskaźników koncentracji: tj. 30% liczby mieszkańców oraz 20% powierzchni gminy, **zdecydowano się wyznaczyć obszar rewitalizacji pokrywający się w całości z obszarem zdegradowanym.** Za takim podejściem przemawia koncentracja zjawisk społecznych oraz występowanie innych problemów, w tym w szczególności w sferach środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Na obszarze rewitalizacji występują ponadto funkcje, które potwierdzają, iż obszar ten posiada szczególne znaczenie dla rozwoju gminy.

Koncentrację problemów na obszarze rewitalizacji potwierdzają wartości wskaźników, które wykorzystano przy delimitacji obszaru zdegradowanego. Na obszarze rewitalizacji występuje depopulacja, wysokie wskaźniki udzielonych świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, wysokie na tle gminy wskaźniki długotrwałego bezrobocia. Widoczny jest spadek liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Na obszarze rewitalizacji (Mokrzyszów) występują budynki ogrzewane piecami węglowymi oraz zlokalizowane są obiekty zabytkowe wymagające remontów (Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole).

Tabela 2. Suma wystandaryzowanych wskaźników sfery społecznej i pozaspołecznej

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Suma wskaźników	Suma wskaźników społecznych	Suma wskaźników pozaspołecznych	Liczba mieszkańców	Odsetek ludności gminy
1.	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	8,15	5,78	2,37	12 620	28,74
2.	Mokrzyszów Centrum	6,12	4,87	1,25	555	1,26
3.	Serbinów	5,73	4,94	0,79	9 653	21,98
4.	Siarkowiec	4,45	3,68	0,77	6 326	14,41
5.	Nagnajów	4,23	2,54	1,68	162	0,37
6.	Dzików	3,93	2,89	1,04	2 683	6,11
7.	Sobów	3,53	1,83	1,70	1 953	4,45
8.	Sielec	3,44	2,68	0,76	478	1,09

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Suma wskaźników	Suma wskaźników społecznych	Suma wskaźników pozaspołecznych	Liczba mieszkańców	Odsetek ludności gminy
9.	Wielopole Południe	3,42	2,28	1,13	133	0,3
10.	Mokrzyszów	3,29	1,33	1,97	1 097	2,5
11.	Wielowieś	3,10	2,06	1,04	2 062	4,7
12.	Podłęże	2,45	1,36	1,10	1 109	2,53
13.	Zakrzów	2,44	1,74	0,70	792	1,8
14.	Ocice	1,92	1,10	0,81	669	1,52
15.	Piastów	1,79	1,26	0,53	2 009	4,58
16.	Miechocin	1,61	1,20	0,41	1 024	2,33
17.	Stare Miasto Północ	1,28	1,09	0,19	587	1,34
	Miasto Tarnobrzeg	-	-	-	43 912	100

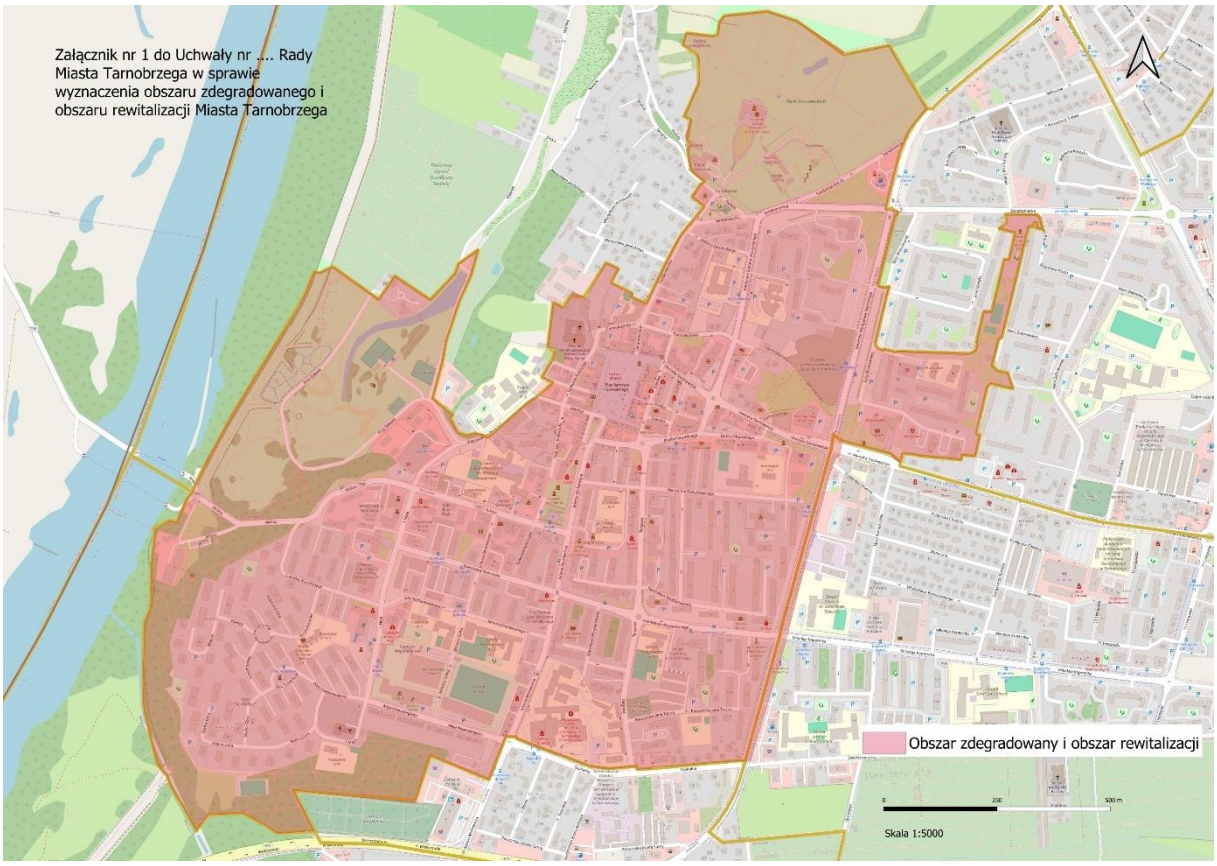
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu

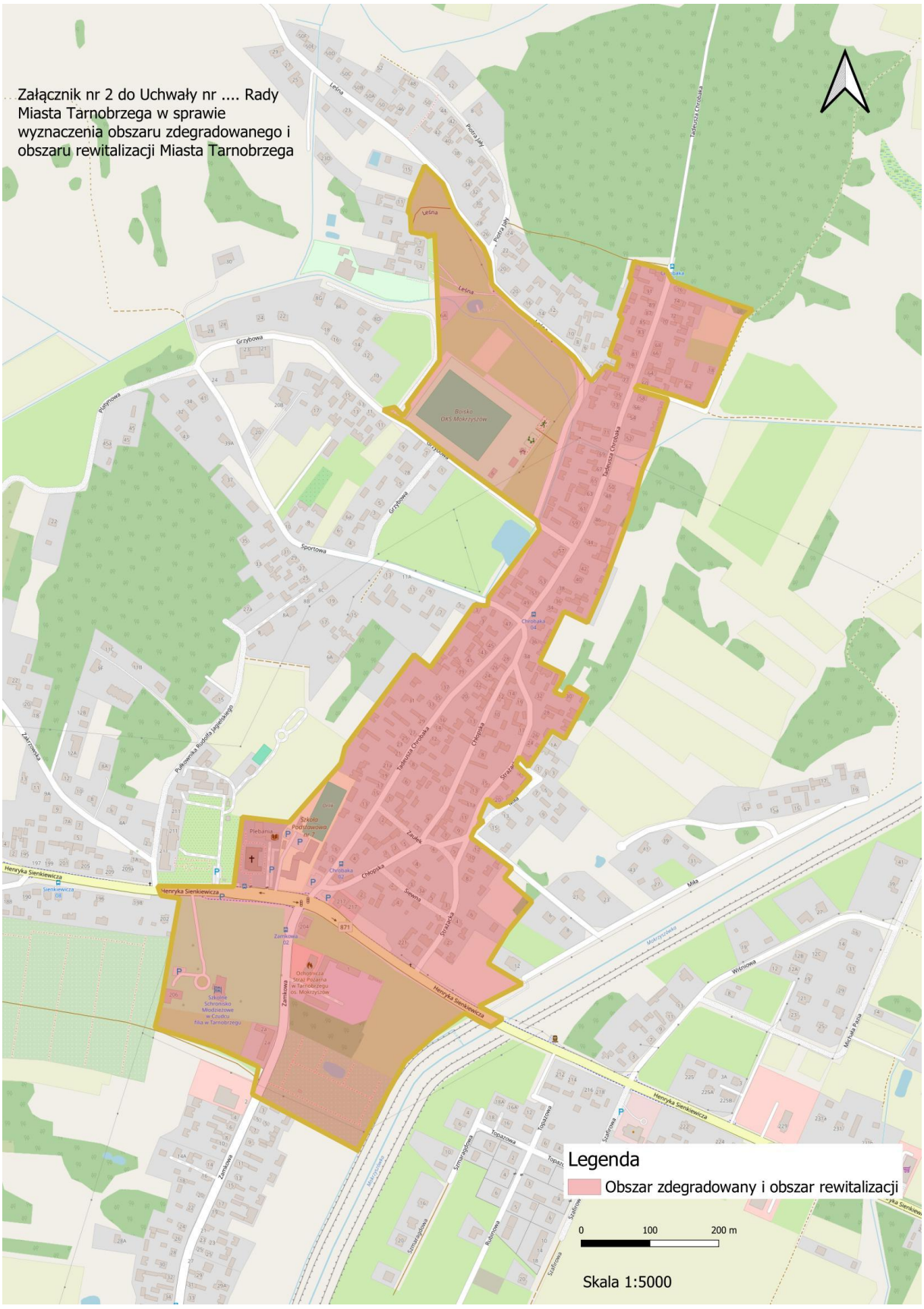
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 3. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 4. Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum

Źródło: Opracowanie własne

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Źródła danych wykorzystanych na potrzeby pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji

Analiza danych zastanych

Dane zastane obejmowały informacje pochodzące ze stron internetowych instytucji, informacje zawarte w lokalnych planach rozwoju. Przeprowadzono również analizę wystandaryzowanych wskaźników, określających stopień koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego przeznaczonego do rewitalizacji.

Ankieta skierowana do mieszkańców

Badanie opinii mieszkańców Tarnobrzega na temat jakości życia mieszkańców obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zrealizowano w kwietniu 2025 roku. Badanie miało również na celu pozyskiwanie wiedzy nt. problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji. Objęło ono 303 respondentów zamieszkujących miasto. Badanie przeprowadzone zostało przez Instytut Badawczy IPC Spółka z o.o.

Badanie zostało zrealizowane ilościową metodą badań i techniką tradycyjnego wywiadu kwestionariuszowego PAPI (ang. Paper and Pencil Interview), która została wykorzystana w celu zapewnienia swobodnego udział w badaniu osób wykluczonych cyfrowo.

W badaniu zastosowano kwestionariusz składający się z pytań zamkniętych (ze zdefiniowaną skalą odpowiedzi). Dotyczył on oceny w zakresie:

- życia społecznego i zaangażowania obywatelskiego;
- kultury i rozrywki;
- infrastruktury gastronomicznej i usługowej;
- oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci;
- rodziny, zdrowia i dobrostanu;
- sportu i rekreacji;
- środowiska;
- bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- mobilności i komunikacji;
- stanu technicznego zabudowy i infrastruktury;
- gospodarki i zatrudnienia;
- zarządzania kryzysowego i odporności miasta.

Przyjęta liczebność próby badawczej umożliwia estymację wyników badania na populację generalną z błędem statystycznym nieprzekraczającym 6% (w przedziale ufności 0,95).

Wywiady eksperckie

W celu uzupełnienia informacji na temat problemów obszaru rewitalizacji przeprowadzono kilkanaście wywiadów pogłębionych z reprezentantami organizacji pozarządowych, a także przedstawicielami partnerów społecznych i gospodarczych, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji, które prowadzą działalność na terenie Tarnobrzega. Tematem wywiadów były problemy występujące na obszarze rewitalizacji oraz potrzeby rewitalizacyjne.

Warsztat

Celem warsztatów było wypracowanie kluczowych wniosków odnoszących się do potrzeb rewitalizacyjnych. W warsztatach praca odbywała się w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Uczestnicy w trakcie warsztatów określili kluczowe problemy i potencjały obszaru rewitalizacji.

Spacery badawcze – przestrzenie publiczne oraz funkcje społeczne na obszarze rewitalizacji – Stare Miasto, Przywiśle, Wielopole oraz Mokrzyszów

Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są ważne dla mieszkańców miasta funkcje publiczne. Ważną rolę w życiu społecznym i gospodarczym miasta pełnią przestrzenie publiczne. Są miejscami, gdzie mieszkańcy spotykają się spędzają czas wolny, gdzie rozwijają się również funkcje usługowe. Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji jest jednym z priorytetów rewitalizacji w Tarnobrzegu. Na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji odbyły się dwa spacery badawcze:

- spacer po podobszarze rewitalizacji Stare Miasto, Przywiśle, Wielopole obejmował następujące punkty: przestrzeń publiczna w rejonie ul. Elizy Orzeszkowej i Matejki, przestrzeń publiczna Placu Bartosza Głowackiego, bulwary nad Wisłą, tereny zielone w rejonie Skalnej Góry;
- spacer badawczy po podobszarze rewitalizacji w Mokrzyszowie obejmował rejon Szkoły Podstawowej nr 7, rejon ul. Zamkowej oraz tereny sportowe przy ul. Grzybowej.

3.2. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze społecznej

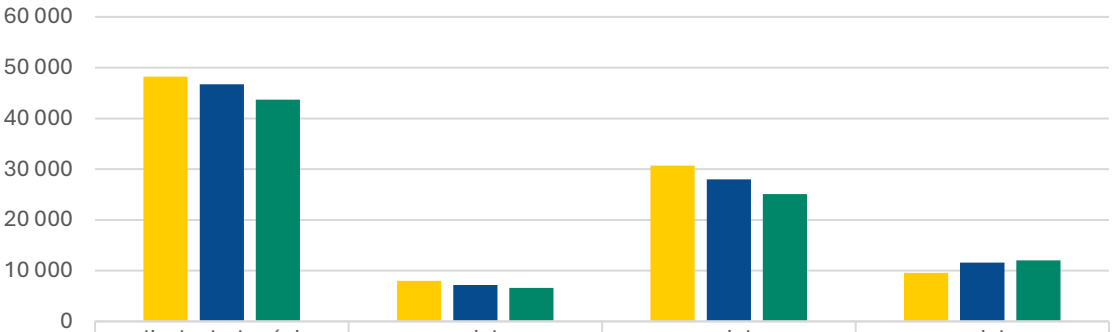
Ogólne uwarunkowania rozwoju społecznego miasta Tarnobrzega

Tarnobrzeg jest gminą miejską, położoną w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, na prawym brzegu rzeki Wisły. W latach 1975-1998 Tarnobrzeg był siedzibą województwa tarnobrzeskiego, natomiast po wprowadzeniu reformy administracyjnej w 1999 r. uzyskał status jednego z czterech (obok Rzeszowa, Krosna i Przemyśla) miast na prawach powiatu województwa podkarpackiego. Tarnobrzeg jest jednocześnie siedzibą powiatu tarnobrzeskiego, w skład, którego wchodzą gminy: Baranów Sandomierski, Gorzyce, Grębów i Nowa Dęba.

Tarnobrzeg od południa i wschodu otoczony jest gminami powiatu tarnobrzeskiego: Gorzyce, Grębów, Nowa Dęba i Baranów Sandomierski. Natomiast od strony zachodniej i północnej graniczy przez Wisłę z czterema gminami województwa świętokrzyskiego: Sandomierz, Samborzec, Koprzywnica i Łoniów.

W Tarnobrzegu zachodzą istotne zmiany demograficzne. Obserwuje się tu systematyczny spadek liczby mieszkańców. Wg danych GUS w 2013 r. miasto liczyło 48 217 mieszkańców, w 2023 r. ludność miasta wynosiła 43 721 osób. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców obserwuje się tu dość dynamicznie zachodzącą zmianę struktury wiekowej. Szczególne znaczenie dla potencjału społeczno-gospodarczego miasta ma spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Rośnie przy tym liczba i udział ludności w wieku poprodukcyjnym oraz spada liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Te zmiany wpływają na wzrost obciążenie demograficznego. Coraz mniejsza liczba osób w wieku produkcyjnym tworzy zasób kadrowy dla lokalnego rynku pracy oraz generuje dochody budżetu miasta. Rosnąca liczba osób starszych ma istotny wpływ na sposób prowadzenia polityki społecznej.

Wykres 1. Liczba ludności miasta Tarnobrzega

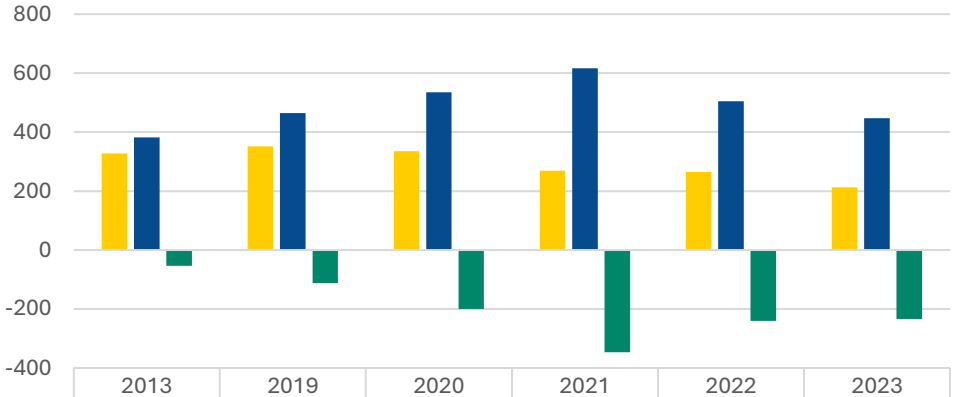

	liczba ludności ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2013	48 217	7 989	30 671	9 557
2019	46 745	7 167	28 017	11 561
2023	43 712	6 594	25 065	12 053

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Tarnobrzegu obserwuje się niekorzystne zjawiska związane z ruchem naturalnym. Liczba zgonów w ciągu ostatnich lat była zdecydowanie wyższa od liczby urodzeń. Skutkuje to systematycznym zmniejszaniem się liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich kilku lat widoczny był stały spadek liczby urodzeń. O ile w 2019 roku odnotowano tu 352 urodzenia, to w 2023 roku liczba urodzeń spadła do 213. Przyczyny niskiej dzietności w Tarnobrzegu związane są z kurczącą się liczbą osób w wieku reprodukcyjnym, jak też wynikają ze zmian stylu życia. Niskie wskaźniki urodzeń obserwuje się w skali całego kraju (poza nielicznymi wyjątkami). Zwiększenie dzietności jest jednym ze strategicznym wyzwań rozwojowych Polski (Strategia Demograficzna 2040).

Wykres 2. Urodzenia, zgodny i przyrost naturalny w mieście Tarnobrzegu

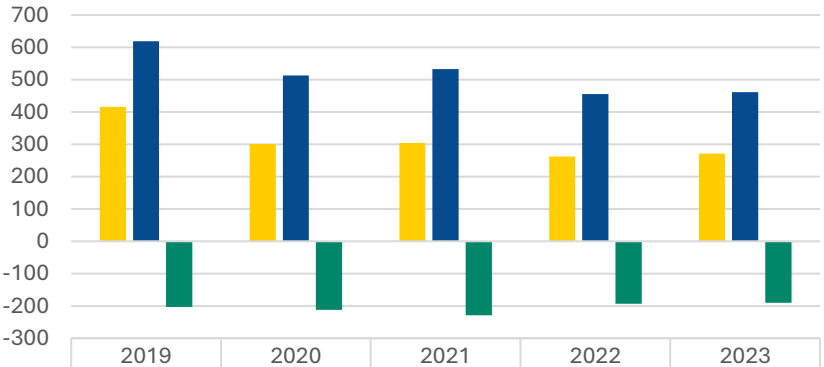

	2013	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia	328	352	335	269	265	213
Zgony	382	464	535	616	505	447
Przyrost naturalny	-54	-112	-200	-347	-240	-234

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tarnobrzeg charakteryzuje się ujemnym saldem migracji. W 2023 roku saldo wynosiło – 190 osób. Ujemne saldo widoczne jest również w pozostałych analizowanych latach. Migracje odpowiadają praktycznie w tym samym stopniu, co ruch naturalny, za spadek liczby mieszkańców Tarnobrzega.

Wykres 3. Migracje wewnętrzne w mieście Tarnobrzegu

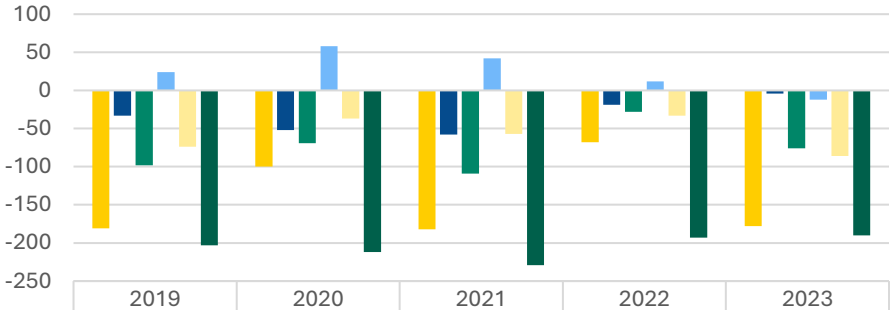

	2019	2020	2021	2022	2023
migracje wewnętrzne na pobyt stały - napływ	416	301	304	262	271
migracje wewnętrzne na pobyt stały - odpływ	619	513	533	455	461
saldo	-203	-212	-229	-193	-190

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza salda migracyjnego w otoczeniu funkcjonalnym Tarnobrzega wskazuje, iż problem odpływu mieszkańców z rejonu tarnobrzeskiego dotyka także gminy sąsiednie. Dodatnie saldo migracji w okresie od 2019 do 2023 roku odnotowano jedynie w gminie Grębów, która doświadcza napływu mieszkańców z miasta (zjawisko suburbanizacji). Niepokojące jest jednak ujemne saldo migracji w skali dwóch powiatów: miasta Tarnobrzega i powiatu tarnobrzeskiego, gdyż oznacza wymywanie kapitału ludzkiego z rejonu tarnobrzeskiego. Wpływa to negatywnie na możliwości kształtowania rozwoju gospodarczego i społecznego.

Wykres 4. Saldo migracji w otoczeniu funkcjonalnym miasta Tarnobrzega

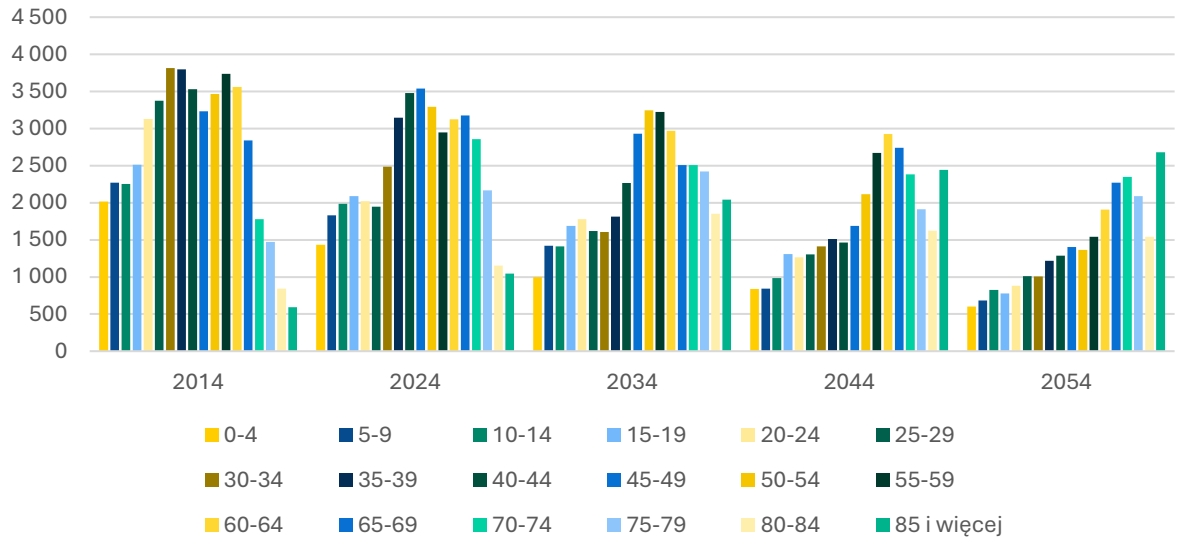
	2019	2020	2021	2022	2023
Powiat tarnobrzeski	-181	-100	-182	-68	-178
Baranów Sandomierski	-33	-52	-58	-19	-4
Gorzyce	-98	-69	-109	-28	-76
Grębów	24	58	42	12	-12
Nowa Dęba	-74	-37	-57	-33	-86
Tarnobrzeg	-203	-212	-229	-193	-190

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza demograficzna dla Tarnobrzega opiera się przede wszystkim na założeniu, iż utrzymywać się będą niskie wskaźniki urodzeń, przy słabnącej skali odpływu mieszkańców. Niemniej ze względu na strukturę wiekową, w której dominuje wyż demograficzny lat 70-tych XX wieku, prognozuje się w perspektywie długoterminowej znaczący spadek liczby mieszkańców Tarnobrzega, przy jednoczesnym wysokim udziale osób w wieku poprodukcyjnym.

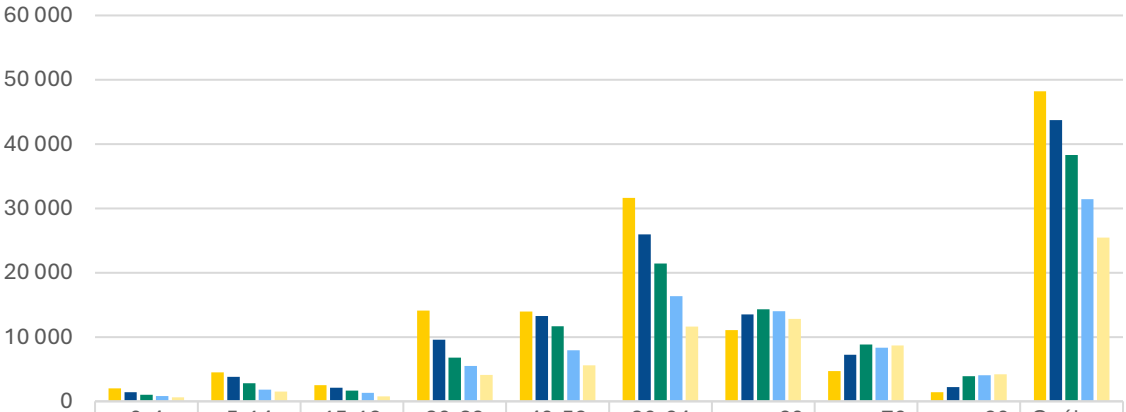
Perpektywy długoterminowe związane z demografią w Tarnobrzegu są niekorzystne. Około 2050 roku liczba mieszkańców miasta może spaść poniżej 30 tys. Scenariusz ten wydaje się prawdopodobny, niemniej przez dwie dekady możliwe jest zwiększenie poziomu dzietności. Bardziej prawdopodobny scenariusz w prognozie dotyczy najbliższej dekady. Z prognozy demograficznej wynika, iż około 2035 r. w Tarnobrzegu będzie około 38 tys. mieszkańców, z czego 14 tys. będzie wieku powyżej 60 roku życia, a prawie 4 tys. będzie w wieku powyżej 80 roku życia (prawie dwukrotnie więcej niż w 2024 roku). Znacząco spadnie liczba osób w wieku produkcyjnym (w prognozie przyjęto wiek od 20 do 64 roku życia), tj. z prawie 26 tys. do 21,5 tys. Umiarkowany spadek dotyczyć będzie dzieci w wieku przedszkolnym oraz wieku edukacji podstawowej i ponadpodstawowej.

Wykres 5. Prognoza demograficzna dla miasta Tarnobrzega

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 6. Prognoza demograficzna dla miasta Tarnobrzega – wg grup wieku

	0-4	5-14	15-19	20-39	40-59	20-64	pow. 60	pow. 70	pow. 80	Ogółem
2014	2 017	4 524	2 513	14 115	13 964	31 638	11 084	4 685	1 435	48 217
2024	1 434	3 816	2 090	9 597	13 254	25 975	13 521	7 219	2 197	43 712
2034	1 000	2 831	1 686	6 816	11 665	21 448	14 294	8 821	3 890	38 292
2044	838	1 827	1 307	5 492	7 938	16 355	14 024	8 357	4 065	31 425
2054	602	1 509	776	4 115	5 599	11 620	12 838	8 661	4 222	25 439

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tarnobrzeg na tle kraju i województwa wypada korzystnie pod względem wskaźników zasięgu pomocy społecznej. W 2023 r. wskaźnik liczby beneficjantów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Tarnobrzegu wynosił 255, przy średniej krajowej 338 i wojewódzkiej 426. Jednocześnie od 2013 r. obserwowano znaczący spadek zasięgu pomocy społecznej (z poziomu 717). Powyższe dane wskazują na względną spójność społeczną miasta. Rozwój funkcji gospodarczej oraz dostępność takich programów jak 800 plus, pozytywnie wpłynęły na zmniejszenie skali problemów społecznych w Tarnobrzegu. Niepokojące może być jednak zwiększenie się wartości wskaźników zasięgu pomocy społecznej pomiędzy 2022 a 2023 rokiem.

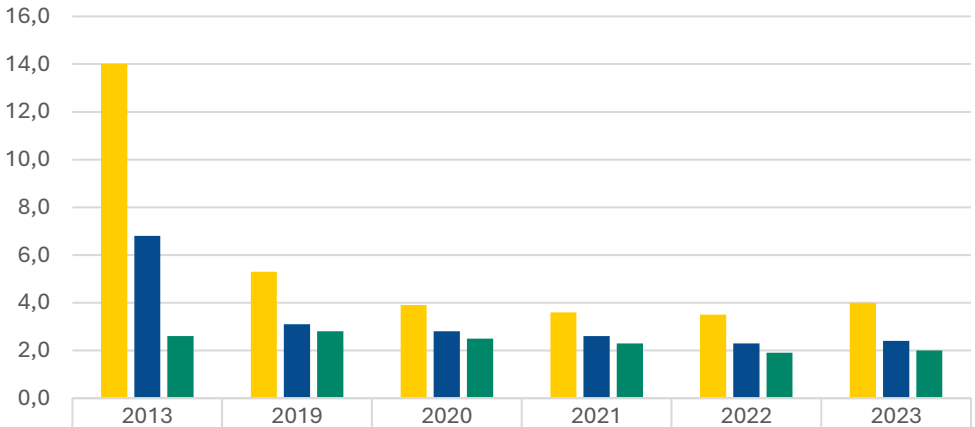
Tabela 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2013	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	832	463	416	373	344	338
PODKARPACKIE	1 133	619	549	477	441	426
Powiat tarnobrzeski	1 082	542	490	431	382	381
Tarnobrzeg	717	337	288	264	236	255

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Tarnobrzegu szczególny spadek zasięgu pomocy społecznej dotyczył osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. W 2013 roku odsetek osób objętych pomocą społeczną w ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił 14%, a w ludności w wieku produkcyjnym 6,8%. W 2023 roku wartości te spadły odpowiednio do 4% i 2,4%.

Wykres 7. Zasięg pomocy społecznej w Tarnobrzegu w podziale na grupy wieku (w %)

	2013	2019	2020	2021	2022	2023
przedprodukcyjny	14,0	5,3	3,9	3,6	3,5	4,0
produkcyjny	6,8	3,1	2,8	2,6	2,3	2,4
poprodukcyjny	2,6	2,8	2,5	2,3	1,9	2,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najczęstszą przyczyną przyznania pomocy społecznej rodzinom w Tarnobrzegu w 2023 r. była długotrwała lub ciężka choroba. Łącznie z tego powodu przyznano pomoc 417 rodzinom. Kolejne miejsce zajęły: ubóstwo (378), niepełnosprawność (361) i bezrobocie (256). W Tarnobrzegu już od kilku lat niezmiennie najczęstszą przyczyną przyznania pomocy społecznej pozostaje długotrwała lub ciężka choroba. Wysoką pozycję ma niepełnosprawność. Prognozować można, iż w związku ze starzeniem się społeczeństwa ta sytuacje będzie się utrzymywać. Z kolei ubóstwo w mniejszym stopniu zależeć będzie od problemów gospodarczych (brak miejsc pracy). Ubóstwo dotykać będzie osoby starsze lub takie, które z rożnych przyczyn – nie z własnej woli – pozbawione są dochodów (np. ze względu na wiek, opiekę nad osobami zależnymi). Znaczącą skalę problemów społecznych

w Tarnobrzegu stanowi bezdomność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, sytuacja kryzysowa oraz alkoholizm.

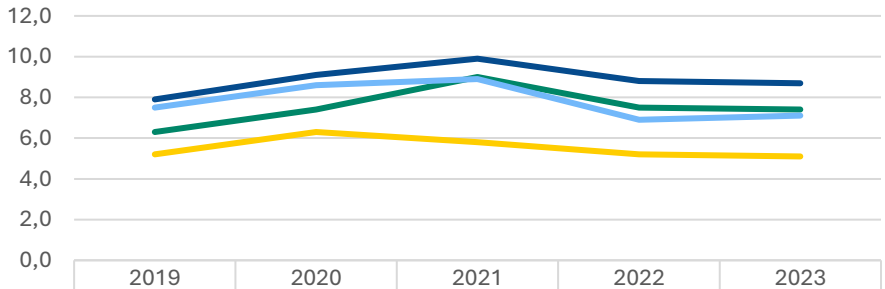
Tabela 4. Liczba rodzin i przyczyny przyznania pomocy społecznej w Tarnobrzegu

Przyczyna przyznania pomocy społecznej	2019	2020	2021	2022	2023
długotrwała lub ciężka choroba	489	411	402	373	417
ubóstwo	252	376	390	354	378
niepełnosprawność	422	395	379	346	361
bezrobocie	387	350	312	250	256
bezdomność	48	76	80	77	88
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	96	60	74	70	72
sytuacja kryzysowa	221	210	152	136	62
alkoholizm	49	47	50	54	48
potrzeba ochrony macierzyństwa	23	16	20	15	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle kraju stopa bezrobocia rejestrowego w Tarnobrzegu była wyraźnie wyższa i w 2023 roku wynosiła 7,1%. Na podobnym poziomie utrzymuje się w mieście od kilku lat, notując okresowe wahania (np. w 2021 roku). Zbliżona jest do stopy bezrobocia dla powiatu tarnobrzeskiego. Taki poziom bezrobocia wydaje się cechą charakterystyczną dla regionu tarnobrzeskiego i wynika z procesów społeczno-gospodarczych, które zachodziły w ciągu ostatnich dekad. Doszło tutaj do znacznego przebranżowienia funkcji gospodarczych, co skutkowało wysokim poziomem bezrobocia długotrwałego.

Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowego w Tarnobrzegu na tle kraju, województwa

	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	5,2	6,3	5,8	5,2	5,1
PODKARPACKIE	7,9	9,1	9,9	8,8	8,7
Powiat tarnobrzeski	6,3	7,4	9,0	7,5	7,4
Powiat m. Tarnobrzeg	7,5	8,6	8,9	6,9	7,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUS w 2023 r. w Tarnobrzegu było łącznie 1065 osób bezrobotnych, z czego 453 to były osoby pozostające bez pracy powyżej 5 lat. Dane te potwierdzają szczególny charakter bezrobocia na terenie miasta. Zakłada się, iż takie osoby będzie bardzo trudno przywrócić do aktywności zawodowej. Potwierdza to również porównanie liczby rodzin, które otrzymują pomoc społeczną z powodu bezrobocia z liczbą osób bezrobotnych – tylko część takich osób korzysta ze wsparcia pomocy społecznej.

Tabela 5. Bezrobocie w podziale na długość czasu bez pracy

Charakter bezrobocia	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	1 284	1 492	1 424	1 065	1 065
bez stażu pracy	86	104	89	81	81
1 rok i mniej	259	296	309	228	244
1-5 lat	360	429	383	287	287
5-10 lat	216	248	256	197	191
10-20 lat	187	217	217	144	145
20-30 lat	129	142	126	93	84
pow. 30 lat	47	56	44	35	33
Razem pow. 5 lat	579	663	643	469	453

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUS w 2023 r. w Tarnobrzegu wskaźnik zgonów z powodu nowotworów na 100 tys. ludności wynosił 256,7. Był niższy od średniej krajowej, jednocześnie zauważalnie wyższy od średniej dla województwa podkarpackiego. Znacząco wzrosła jego wartość w porównaniu z 2013 r.

Mniej korzystnie na kraju kształtowały się w Tarnobrzegu wskaźniki zgonów z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności. W 2023 r w mieście wskaźnik ten osiągnął wartość 472,6, przy średniej krajowej wynoszącej 400,4. Jeszcze wyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w powiecie tarnobrzeskim. Wartość wskaźnika w Tarnobrzegu wyraźnie wzrosła w porównaniu z 2013 r.

Dane dotyczące przyczyn zgonów w Tarnobrzegu wskazują na rosnącą skalę problemów zdrowotnych związanych z chorobami cywilizacyjnymi. Częściowo wzrost tych wskaźników należy wiązać ze strukturą wiekową, niemniej przyczyn należy poszukiwać również w stylu życia, dostępie do opieki zdrowotnej i profilaktyki zdrowia.

Tabela 6. Zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2013	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	256,9	283,2	284,7	268,1	280,1	289,7
PODKARPACKIE	201,9	236,9	240,6	228,6	224,0	228,7
Powiat tarnobrzeski	192,8	244,8	265,0	243,5	223,9	272,1
Tarnobrzeg	213,0	260,1	256,2	283,7	277,6	256,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 7. Zgony osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2013	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	460,8	421,0	457,2	475,8	426,2	400,4
PODKARPACKIE	441,6	403,2	417,8	424,1	463,9	448,2
Powiat tarnobrzeski	530,3	498,9	491,6	483,2	498,4	550,0
Tarnobrzeg	380,5	428,5	454,9	444,6	501,0	472,6

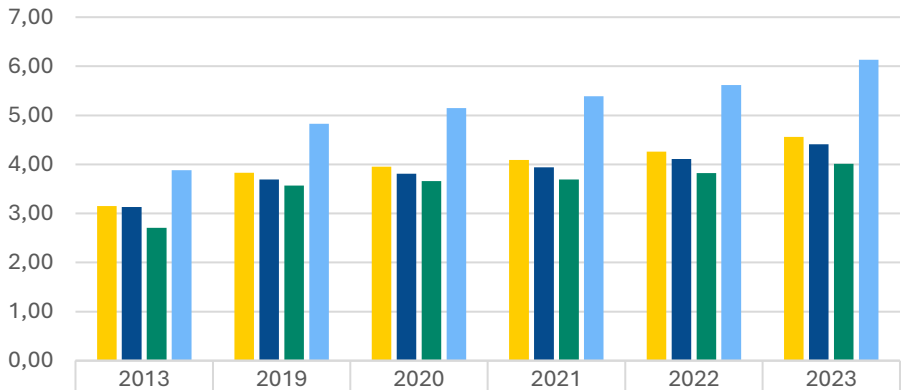
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotny potencjał działań na rzecz społeczności miasta tkwi w trzecim sektorze. Działają tu bardzo różnorodne organizacje pozarządowe, które są zaangażowane w realizację działań w takich sferach jak pomoc społeczna, kultura, lokalna tożsamość i dziedzictwo kulturowe, sport i rekreacja, animacja społeczna.

Wg danych GUS w 2023 r. w Tarnobrzegu było 38 fundacji i 230 stowarzyszeń. W porównaniu do 2013 roku liczba jednych i drugich zauważalnie wzrosła. W 2013 roku w mieście było 11 fundacji i 176 stowarzyszeń.

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w Tarnobrzegu w 2023 r. osiągnął wartość 6,13, wysoką na tle kraju (4,56), województwa podkarpackiego (4,41) i powiatu tarnobrzeskiego (4,01). Znacząco wzrosła jego wartość od 2013 r. (3,88).

Wykres 9. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

	2013	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	3,15	3,83	3,95	4,09	4,26	4,56
PODKARPACKIE	3,13	3,69	3,81	3,94	4,11	4,41
Powiat tarnobrzeski	2,71	3,57	3,66	3,69	3,82	4,01
Powiat m. Tarnobrzeg	3,88	4,83	5,15	5,39	5,62	6,13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźniki przestępczości w Tarnobrzegu nie odbiegają od średnich krajowych. Niemniej miasto wypada zdecydowanie mniej korzystnie na tle średnich dla województwa podkarpackiego. Wg danych GUS w 2023 r. wskaźnik przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców wyniósł w Tarnobrzegu 21,09, przy średniej dla województwa wynoszącej 11,56. Jeszcze wyższe wskaźniki przestępczości notowano w powiecie tarnobrzeskim. W porównaniu do 2013 r. w Tarnobrzegu wskaźniki przestępczości zmalały. Od kilku lat utrzymują się one na względnie stałym poziomie.

Tabela 8. Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	2013	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	27,56	20,75	20,05	21,61	22,80	21,01
PODKARPACKIE	16,76	12,24	15,33	13,91	12,93	11,56
Powiat tarnobrzeski	18,63	12,35	13,46	15,19	13,08	25,13
Tarnobrzeg	29,51	18,53	21,69	21,94	22,00	21,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując kategorie przestępstw, które zostały odnotowane przez Policję na terenie Tarnobrzega, warto zwrócić uwagę na znaczący spadek w większości kategorii w porównaniu do 2013 r., przy jednoczesnym wzroście przestępstw o charakterze gospodarczym. Szczególnie duży spadek w ciągu dekady odnotowano w przypadku przestępstw przeciw mieniu oraz przeciwko zdrowiu i życiu.

Dane dotyczące przestępczości wskazują na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców. Przyczyn należy poszukiwać m.in. w poprawie sytuacji gospodarczej i tym samym materialnej mieszkańców.

Tabela 9. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Tarnobrzegu

Kategorii przestępstw	2013	2019	2020	2021	2022	2023
o charakterze kryminalnym	985	566	645	659	664	627
o charakterze gospodarczym	107	131	205	196	198	185
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	121	119	85	91	64	75
przeciwko życiu i zdrowiu	44	36	36	23	26	28
przeciwko mieniu	610	336	300	403	412	342
przeciwko wolności, wolności sumienia, wolności seksualnej i obyczajności razem	74	72	54	76	74	96
przeciwko rodzinie i opiece	72	86	81	68	67	69
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	122	117	87	95	70	83

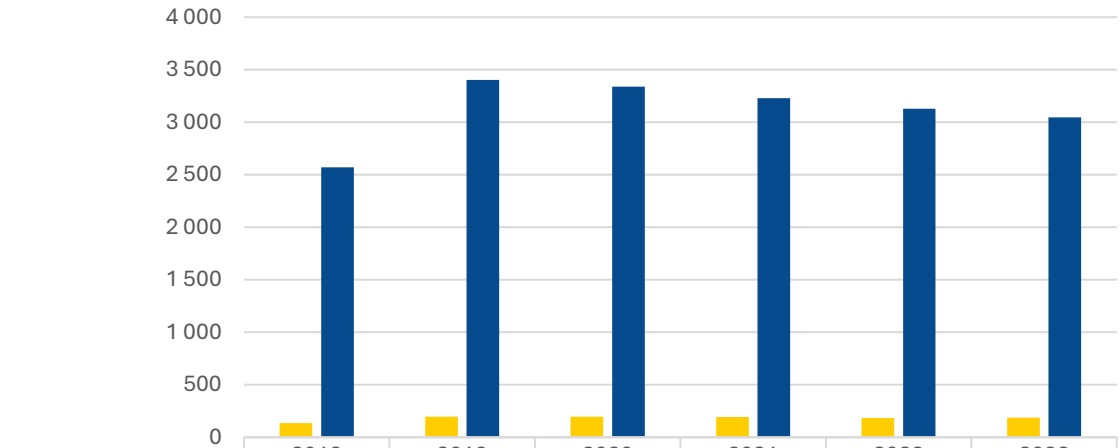
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tarnobrzeg posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę edukacyjną na poziomach podstawowym i średnim oraz ofertę kształcenia wyższego, w tym praktycznego. Miasto prowadzi sieć publicznych przedszkoli i szkół podstawowych, do których uczęszcza kilka tysięcy uczniów. Tarnobrzeg oferuje zróżnicowany wybór szkół średnich, w tym licea ogólnokształcące i zespoły szkół zawodowych.

Oferta szkolnictwa wyższego w Tarnobrzegu koncentruje się na praktycznym kształceniu, odpowiadającym na potrzeby rynku pracy. Funkcjonuje tu Państwowa Akademia Nauk Stosowanych im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu (PANS) (dawniej Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa). Uczelnia prowadzi studia I i II stopnia o profilu praktycznym, np. na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne.

Wg danych GUS w Tarnobrzegu w 2023 r. było 11 szkół podstawowych, w których funkcjonowało łącznie 186 oddziałów. Do tarnobrzeskich szkół podstawowych uczęszczało w 2023 r. 3046 uczniów. Wskutek reformy edukacyjnej związanej z likwidacją gimnazjów, w Tarnobrzegu znacząco zwiększyła się liczba uczniów kształcenia podstawowego. Od tego momentu, tj. od 2019 r. w mieście następuje systematyczny spadek liczby uczniów szkół podstawowych.

Wykres 10. Oddziały i uczniowie w szkołach podstawowych w Tarnobrzegu

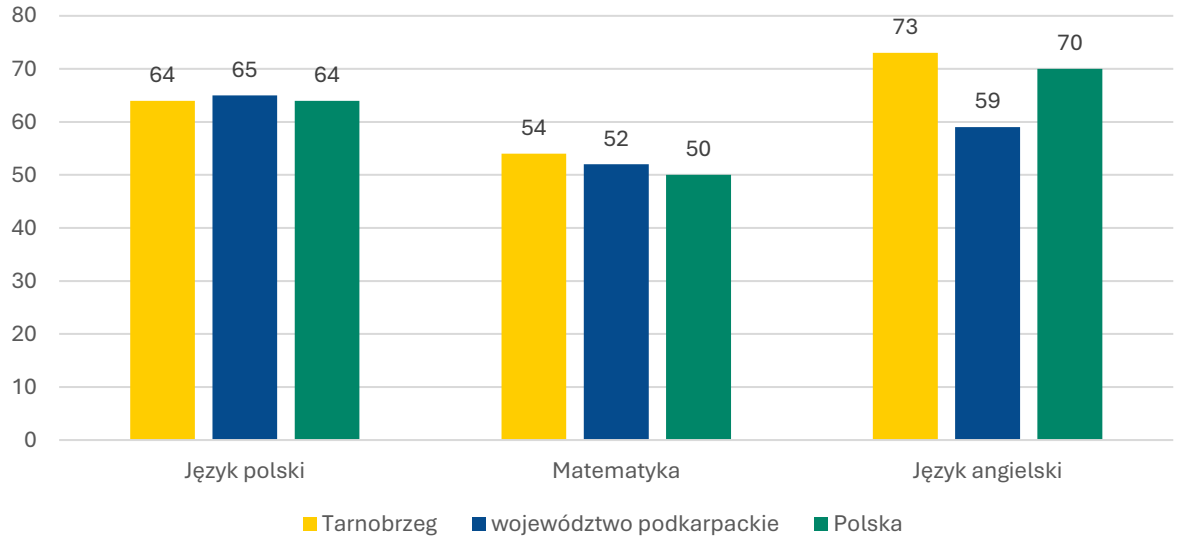

	2013	2019	2020	2021	2022	2023
oddziały w szkołach	136	195	196	193	185	186
uczniowie	2 569	3 402	3 340	3 229	3 128	3 046

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle kraju i województwa uczniowie osiągali w 2025 r. nieznacznie lepsze wyniki z egzaminu ósmoklasisty. Warto zwrócić uwagę na znaczące zróżnicowanie wewnętrzne miasta pod względem wyników tego egzaminu.

Wykres 11. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Tarnobrzegu, województwie podkarpackim i kraju w 2025 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Najlepsze wyniki egzaminów ósmoklasisty w Tarnobrzegu w 2025 były udziałem Społecznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Małego Księcia, a następnie Szkoły Podstawowej nr 9 i nr 4. Szkoły z najgorszymi na tle miasta wynikami to Szkoła Podstawowa nr 7 i nr 11.

Tabela 10. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Tarnobrzegu w 2025

Placówka	Położenie na obszarze rewitalizacji	Język Polski	Matematyka	Język angielski
Społeczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Małego Księcia	Tak	68	84	88
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Alfreda Freyera	Tak	59	51	69
Szkoła Podstawowa Nr 11 im. Wincentego Buczka	-	69	38	58
Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Mikołaja Kopernika	Tak	71	59	79
Szkoła Podstawowa Nr 10 im. Janusza Korczaka	-	61	52	70
Szkoła Podstawowa Nr 9 im Jana Pawła II	-	65	58	86
Szkoła Podstawowa Nr 6 w Tarnobrzegu	-	62	57	68
Szkoła Podstawowa Nr 8 im. Stanisława Piętaka	-	71	42	68
Szkoła Podstawowa Nr 7 im. Gen. Leopolda Okulickiego	Tak	54	36	65
Publiczna Katolicka Szkoła Podstawowa	Tak	70	45	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Oferta kulturalna Tarnobrzega jest zróżnicowana, a głównymi ośrodkami życia kulturalnego są Tarnobrzeski Dom Kultury oraz Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega. Oferta kultury kształtowana jest ponadto przez Miejską Bibliotekę Publiczną, Środowiskowy Dom Kultury TSM, szkoły oraz organizacje społeczne. W mieście odbywają się liczne spotkania i wydarzenia plenerowe, które organizowane są m.in. na Placu Bartosza Głowackiego oraz nad Jeziorem Tarnobrzeskim. Lokalnie imprezy organizowane są również w przestrzeniach osiedlowych.

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji w sferze społecznej

Dane statystyczne zgromadzone na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego wskazują, że rejon ten – charakteryzuje się ponadprzeciętną utratą ludności.

W okresie 2019-2023 liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zmniejszyła się wyraźnie, o 9,95% w przypadku podobszaru Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole oraz o 3,48% w przypadku podobszaru Mokrzyszów. Dla porównania, spadek liczby mieszkańców Tarnobrzega wyniósł w tym czasie 5,38%.

Przemiany demograficzne obszaru rewitalizacji odzwierciedlają – w większym natężeniu aniżeli w przypadku pozostałych fragmentów miasta – ogólne trendy demograficzne. Piramida wieku ludności wskazuje na regresywny charakter struktury demograficznej. Oznacza to zmniejszającą się liczbę urodzeń i stopniowe starzenie się populacji.

Zwężenie dolnej części piramidy wieku świadczy zarazem o ograniczonej liczebności roczników noworodkowych, co w dłuższej perspektywie prowadzi do wzrostu udziału grup starszych i pogłębia procesy demograficzne niekorzystne dla rynku pracy oraz systemu opieki społecznej. Brak wyraźnie zaznaczonego kolejnego wyżu demograficznego sugeruje, że wspomniany trend może się utrzymać w kolejnych latach.

Zachodzące zmiany w strukturze wiekowej są szczególnie widoczne w rosnącej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby dzieci i młodzieży poniżej 14. roku życia. Dynamika tych zmian w Tarnobrzegu jest spójna z tendencjami obserwowanymi w skali województwa, jednak wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego postępuje tu szybciej niż w całym regionie i kraju. Utrzymujący się trend wzrostowy w liczbie osób starszych – przy jednoczesnym spadku liczby urodzeń i wydłużaniu się przeciętnej długości życia – może mieć poważne konsekwencje gospodarcze i społeczne – zwłaszcza dla obszaru zdegradowanego, który doświadcza zachodzących przemian szybciej niż inne części miasta.

W porównaniu do średniej dla miasta, na obszarze rewitalizacji występuje wyższy odsetek osób otrzymujących świadczenia pomocy społecznej z powodu ubóstwa, niepełnosprawności oraz bezrobocia. Koncentracja tych zjawisk na obszarze rewitalizacji wynika zarówno ze struktury wiekowej (starzejące się społeczeństwo) oraz koncentracji funkcji związanych z systemem pomocy społecznej (mieszkania socjalne i komunalne). Przyczyny takiego stanu są zróżnicowane. W przypadku podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole związane są z występowaniem zabudowy wielorodzinnej, w tym również najstarszej części miasta (Stare Miasto), dużych osiedli mieszkaniowych (Wielopole, Przywiśle). W przypadku podobszaru rewitalizacji Mokrzyszów, gdzie dominuje zabudowa jednorodzinna, koncentracja problemów społecznych wynika z lokalizacji na tym terenie obiektów komunalnych (mieszkania socjalne).

Jak już wspomniano przyczyny problemów społecznych na obszarze rewitalizacji wynikają m.in. z sytuacji życiowej związanej ze stanem zdrowia (swojego lub osób zależnych). Dane dot. przyczyn umieralności wskazują na pogorszenie się sytuacji w zakresie chorób układu krążenia i nowotworów. Przyczyny tego stanu skorelowane są oczywiście z wiekiem, niemniej wynikać mogą również z tego, jaki tryb życia się prowadzi. Brak aktywności fizycznej, złe nawyki żywieniowe, brak badań profilaktycznych – mogą mieć znaczący wpływ na stan zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Warto zauważyć również, iż Tarnobrzeg jest miastem o stosunkowo wysokim poziomie długotrwałego bezrobocia. Jak pokazują dane GUS wysoki jest tu odsetek osób, które nie są aktywne na rynku pracy powyżej 5 lat. Przyczyny długotrwałego bezrobocia mogą być bardzo zróżnicowane, obejmują niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy, strukturalne zmiany gospodarcze (np. upadek branż, automatyzacja), brak mobilności (zawodowej i geograficznej), wysokie koszty pracy i obciążenia podatkowe, a także czynniki społeczne i zdrowotne, takie jak problemy ze zdrowiem psychicznym, niepełnosprawność czy niska motywacja do przekwalifikowania. W Tarnobrzegu i na obszarze rewitalizacji istotne znaczenie mogły mieć przemiany gospodarcze związane z upadkiem tradycyjnych branż związanych z wydobyciem złóż siarki.

Tabela 11. Wybrane wskaźniki w sferze społecznej obszaru rewitalizacji na tle miasta

Dane wykorzystane do obliczeń	Miasto Tarnobrzeg	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	Mokrzyszów Centrum
Liczba ludności (2023 r.)	43 912	12 762	555
Zmiana liczby ludności w % (2019/2023)	-5,38	-9,95	-3,48
Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu ubóstwa (2023 r.)	353	127	17
Liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 osób (2023 r.)	0,80	1,01	3,06
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności (2023)	364	150	12
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców (2023 r.)	0,83	1,19	2,16
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (2023 r.)	415	180	13
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu długotrwałej choroby na 100 mieszkańców (2023 r.)	0,95	1,43	2,34
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu alkoholizmu (2023 r.)	45	11	3
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców (2023 r.)	0,10	0,09	0,54
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezrobocia (2023 r.)	529	187	12
Liczba osób, którym przyznano świadczenia z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców (2023 r.)	1,20	1,48	2,16

Źródło: Opracowanie własne

Dodatkowym źródłem informacji na temat sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji były wywiady eksperckie z reprezentantami instytucji i organizacji funkcjonujących na terenie miasta. Rozmówcy reprezentujący system pomocy społecznej w Tarnobrzegu wskazują, że istotnym problemem na obszarze rewitalizacji pozostają ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, choroby, również wzrastająca liczba osób starszych i potrzeba rozwijania usług opiekuńczych. W przypadku Mokrzyszowa wskazano, iż jest tu umiejscowiony budynek socjalny, co generuje kumulacje problemów (alkohol, bieda, bezrobocie). Rozmowy przeprowadzone w trakcie spaceru badawczego w Mokrzyszowie potwierdzają dodatkowo, iż lokalizacja takiego obiektu budzi obawy mieszkańców. Uczestnicy spaceru badawczego wskazywali na możliwość zakłócania porządku publicznego. W opinii przedstawicieli systemu pomocy społecznej szczególnym wyzwaniem w Tarnobrzegu jest rozwijanie usług opiekuńczych oraz asystentury i pieczy zastępczej. Znaczna część osób objętych pomocą społeczną wymaga wsparcia w zakresie rehabilitacji. Pożądana jest kontynuacja takich rozwiązań jak wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. Ważna jest także opieka wytchnieniowa. W Tarnobrzegu obecnie działa DPS, w którym wszystkie miejsca są zajęte. Diagnozuje się wzrost potrzeb w zakresie wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych.

Kolejnym istotnym problemem, w opinii przedstawicieli instytucji pomocy społecznej w Tarnobrzegu, jest ograniczony dostęp do poradnictwa specjalistycznego, w tym poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz psychiatry (w mieście w ostatnim czasie miały miejsce 2 samobójstwa wśród licealistów). Potrzebny jest rozwój usług społecznych, w tym "superwizja" i szkolenie kadr. W perspektywie czasu wskazuje się na potrzebę utworzenia Centrum Usług Społecznych.

Istotną rolę w realizacji zadań pomocy społecznej pełnią fundacje i stowarzyszenia. Oczekuje się wzmocnienie działań w obszarze pomocy społecznej za pomocą zadań delegowanych do fundacji i stowarzyszeń. Pozwoli to odciążyć instytucje publiczne i jednocześnie włączyć do polityki społecznej wyspecjalizowane i mające doświadczenie organizacje pozarządowe. Priorytety to m. im. opieka senioralna, program opieki wytchnieniowej, zabezpieczenie dzieci w rodzinach biologicznych.

Dom Pomocy Społecznej (DPS) w Tarnobrzegu (ul. Kurasia 7), położony jest poza obszarem rewitalizacji, niemniej w bliskim sąsiedztwie podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole. Zajmuje się zapewnieniem całodobowej opieki osobom wymagającym wsparcia z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. Świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na standardowym poziomie. Działania placówki obejmują m.in. organizację kontaktu z rodziną i środowiskiem lokalnym, a także wsparcie duchowe dla mieszkańców.

Badanie ankietowe przeprowadzone z mieszkańcami obszaru rewitalizacji potwierdzają występowanie problemów społecznych oraz potrzeb związanych z usługami społecznymi. Kwestie dostępu do opieki psychologicznej zostały ocenione pozytywnie przez 32%, a zdecydowana większość, bo prawie 40% nie miała sprecyzowanego zdania na ten temat. Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż prawie co trzeci mieszkaniec z obszaru rewitalizacji jest osobą zestresowaną. 40% badanych uznało, iż miasto dobrze zabezpiecza potrzeby osób starszych, przeciwnego zdania było 26% ankietowych. Co trzeci badany określił negatywnie swoją kondycję fizyczną, co wskazuje na znaczną skalę problemów ze zdrowiem. Zdecydowanie lepiej w ocenie mieszkańców wypadły kwestie zadowolenia z życia. 20% udzieliło odpowiedni negatywnych, przy prawie 70% pozytywnych.

Tabela 12. Wybrane aspekty usług społecznych i stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu mam dobry dostęp do opieki psychologicznej	6,3%	22,1%	39,6%	27,4%	4,6%	28,4%	32,0%
Jestem osobą zestresowaną	23,1%	43,6%	2,3%	23,1%	7,9%	66,7%	31,0%
Instytucje miejskie dobrze zabezpieczają potrzeby seniorów, osób chorych oraz wymagających szczególnej opieki	4,0%	22,1%	34,0%	35,6%	4,3%	26,1%	39,9%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele miejsc, w których rodziny z dziećmi mogą aktywnie spędzić czas na powietrzu	2,0%	28,1%	9,6%	54,5%	5,9%	30,0%	60,4%
Jestem zadowolona(y) z życia w Tarnobrzegu	6,6%	13,2%	10,6%	54,8%	14,9%	19,8%	69,6%
Jestem w dobrej kondycji fizycznej, czuje się zdrowo	6,3%	24,1%	1,7%	54,8%	13,2%	30,4%	68,0%

Źródło: Opracowanie własne

Jak pokazują dane w Tarnobrzegu, bezdomność w mieście należy zaliczyć do znaczących problemów. Osoby bezdomne w Tarnobrzegu mogą znaleźć wsparcie bezpośrednio w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej. W Tarnobrzegu schronienie osoba bezdomna może uzyskać w Schronisku dla bezdomnych przy ul. Zwierzynieckiej 22a (poza obszarem rewitalizacji), a gorący posiłek w Jadłodajni Konar, ul. św. Barbary 1B (poza obszarem rewitalizacji). Tarnobrzeg jako miasto o funkcjach ponadlokalnym, jest naturalnym punktem docelowym dla osób w kryzysie bezdomności z rejonu tarnobrzeskiego. Wg danych systemu pomocy społecznej, w Tarnobrzegu pomoc społeczną w powodu bezdomności w 2023 r. udzielono 88 osobom. Wg informacji Straży Miejskiej Straży Miejskiej w Tarnobrzegu okresie zimowym na terenie miasta może przebywać około 30 osób bezdomnych. Okres zimowy stanowi istotne wyzwanie dla służb miejskich i osób bezdomnych. Główne przyczyny bezdomności w Polsce to konflikty rodzinne, uzależnienia (zwłaszcza alkoholizm), eksmisje, rozpad związków, zadłużenie i bezrobocie. Z uwagi na zlokalizowane na obszarze

rewitalizacji funkcje społeczne i usługowe – problem bezdomności jest widoczny w przestrzeni publicznej.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji obserwuje się niewystarczającą dostępność usług opiekuńczych, zarówno w formie środowiskowej, jak i stacjonarnej. Istotnym problemem są również wysokie koszty tych usług, co znacząco ogranicza możliwość korzystania z nich przez osoby potrzebujące wsparcia. Sytuacja ta dotyczy w szczególności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, które często nie dysponują odpowiednimi zasobami finansowymi, aby zapewnić sobie odpowiedni poziom opieki i bezpieczeństwa. Brak adekwatnego wsparcia wpływa negatywnie na jakość ich życia oraz zwiększa ryzyko wykluczenia społecznego. Na obszarze rewitalizacji występują ponadto inne problemy, do których zaliczyć należy także kwestie ograniczonego dostępu do specjalistów z poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz psychiatry. Problemem widocznym w przestrzeni obszaru rewitalizacji jest bezdomność.

W odniesieniu do opieki zdrowotnej, warto podkreślić, iż mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole posiadają bardzo dobry dostęp do placówek takich jak przychodnie, apteki oraz do najważniejszego obiektu opieki zdrowotnej w Tarnobrzegu, Wojewódzkiego Szpitala im. Zofii z Zamojskich. Szpital położony jest przy ul. Szpitalnej 1, w bezpośrednim sąsiedztwie granic obszaru rewitalizacji. Zapewnia mieszkańcom dostęp do szeregu usług specjalistycznego leczenia.

Wyraźnie odmienną charakterystykę funkcjonalno-przestrzenną, w odróżnieniu od centrum miasta, posiada podobszar rewitalizacji Mokrzyszów. Jest to osiedle podmiejskie, posiadające swoją własną historie, które dość dynamicznie, na tle miasta, się rozwija. Szczególnym problemem wyrażonym przez mieszkańców oraz ich reprezentantów (radnych miejskich i osiedlowych) jest brak miejsca do spędzania czasu wolnego (zwłaszcza młodzieży). Liderzy lokalni z Mokszyszowa podkreślają, iż społeczność lokalna jest dość aktywna i chce się organizować. Wskazują na potrzebę wzmocnienia dialogu, wymiany informacji oraz działań edukacyjnych, w szczególności skierowanych do lokalnych organizacji społecznych, liderów i osób zaangażowanych w działalność społeczną. Przykładem organizacji, na których można oprzeć działalność społeczną są klub sportowy, ochotnicza staż pożarna oraz struktury rady osiedla. Ważnymi kanałami przepływu informacji, które warto wspierać, są plebania, biblioteka oraz media społecznościowe.

Jak wskazują eksperci biorący udział w wywiadach, istotną barierą utrudniającym poprawę sytuacji społecznej jest brak zaangażowania mieszkańców, często spowodowany brakiem czasu oraz niską motywacją do podejmowania działań społecznych. Dlatego warto rozwijać odpowiednie narzędzia wspierające aktywnych społecznie liderów i organizacji, bez których aktywność społeczna zanika.

Należy zwrócić uwagę, że aktywność społeczna w Tarnobrzegu jest nierównomierna – najbardziej zaangażowani są seniorzy, z kolei reprezentanci młodszych pokoleń odznaczają się dużo mniejszym zainteresowaniem działaniami na rzecz wspólnoty lokalnej. Większą aktywność widać też wśród społeczności mniejszych struktur osiedlowych (Mokrzyszów), trudniej ją rozwinąć w strefie zabudowy wielorodzinnej (Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole). Jednocześnie to mieszkańcy centralnym rejonów miasta mają zdecydowanie lepszy dostęp do oferty takiej jak kultura, sport i rekreacja oraz integracja społeczna. Zauważalne są trudności z zaangażowaniem młodzieży i brak wystarczającej różnorodności organizacji pozarządowych (NGO) zajmujących się aktywizacją społeczną.

Spostrzeżenia ekspertów znajdują odzwierciedlenie w wynikach ankiety zrealizowanej wśród mieszkańców Tarnobrzega. Z badań tych płyną następujące wnioski odnośnie mieszkańców:

- w największym stopniu cenią bliskość rodziny;
- w większości czują się związani z miejscem zamieszkania;
- w umiarkowanym zakresie utrzymują kontakty międzysąsiedzkie;
- w umiarkowanym zakresie interesują się sprawami osiedla, jak też wykazują się umiarkowaną chęcią zwiększenia swojego zaangażowania w sprawy miasta;
- raczej słabo oceniają inicjatywy społeczne, w które mogą się zaangażować;
- raczej nie uczestniczą w głosowaniu na projekty budżetu obywatelskiego;
- w większości nie mają wiedzy, kto jest przewodniczącym rady osiedla.

Tabela 13. Wybrane aspekty kapitału społecznego obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Czuję się mocno związana(y) z okolicą miejsca zamieszkania	3,0%	16,8%	9,6%	52,1%	18,5%	19,8%	70,6%
Utrzymuję kontakty międzysąsiedzkie	4,6%	24,1%	10,2%	51,8%	9,2%	28,7%	61,1%
Interesuję się sprawami dotyczącymi mojego osiedla	7,3%	32,0%	13,9%	36,3%	10,6%	39,3%	46,9%
Wiem kto jest przewodniczącym rady mojego osiedla	61,4%	14,2%	0,7%	7,6%	16,2%	75,6%	23,8%
Jestem aktywnym mieszkańcem – biorę udział w głosowaniu na projekty budżetu obywatelskiego	46,2%	26,1%	3,0%	6,9%	17,8%	72,3%	24,8%
Chciałbym/Chciałabym mieć większy wpływ na współdecydowanie o sprawach miasta	5,0%	23,1%	32,0%	37,3%	2,6%	28,1%	39,9%

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele inicjatyw społecznych, w które mogę się zaangażować	11,9%	26,7%	32,7%	27,1%	1,7%	38,6%	28,7%
Chciał(a)bym, żeby w przyszłości moi bliscy (dzieci, wnuki, rodzeństwo) mieszkali tu w okolicy mojego miejsca zamieszkania	3,6%	12,5%	16,2%	42,9%	24,8%	16,2%	67,7%

Źródło: Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu posiada zróżnicowaną ofertę kultury i rozrywki. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole z uwagi na funkcje miejskie, zapewnia swoim mieszkańcom bardzo dobry dostęp do zorganizowanej oferty kultury, sportu i rekreacji.

Tarnobrzeski Dom Kultury zlokalizowany jest w zabytkowym budynku, przy ul. Juliusza Słowackiego 2. Podstawowym celem działalności Tarnobrzeskiego Domu Kultury jest tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa społeczeństwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości. Do podstawowych zadań TDK należy edukacja kulturalna dzieci i młodzieży, wychowanie przez sztukę a także tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz pobudzanie zainteresowania wiedzą i sztuką.

Tarnobrzeski Dom Kultury jest najważniejszą placówką kulturalną dedykowaną mieszkańcom miasta. W zdecydowanej większości mieszkańcy pozytywnie oceniają ofertę i jej różnorodność.

Kolejną ważną dla tożsamości miasta instytucją kultury w Tarnobrzegu jest Muzeum – Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu. Muzeum znajduje się w dawnej rezydencji hrabiów Tarnowskich herbu Leliwa w zamku w Dzikowie (ul. Sandomierska 27). Wraz z otaczającym go parkiem i budynkami towarzyszącymi stanowi najcenniejszy zespół zabytkowy Tarnobrzega. W obiekcie znajdują się m.in. bogaty zbiór malarstwa z kolekcji Dzikowskiej oraz duży zbiór miniatur. Otaczający zamek park stanowi istotny zasób terenów zieleni miejskiej na obszarze rewitalizacji. Atutem tego miejsca jest lokalizacja blisko strefy mieszkaniowej na osiedlu Stare Miasto.

Bezpośrednio na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są obiekty Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji (aleja Niepodległości 2). Znajduje się tu m.in. stadion piłkarski liczący 3700 miejsc siedzących (rozgrywa tu swoje mecze drużyna Siarki Tarnobrzeg), hala widowiskowo-sportowa oraz kryta pływania. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są ponadto otwarte tereny sportowe, w tym boiska przyszkolne oraz obiekty sportowe na terenach nad Wisłą (m.in. boiska, skatepark).

Zdjęcie 1. Obiekty sportowe MOSiR w Tarnobrzegu

Źródło: MOSiR w Tarnobrzegu

Na podobszarze rewitalizacji w Mokrzyszowie oferta sportu i rekreacji związana jest terenami sportowymi zlokalizowanymi w rejonie ul. Grzybowej. Znajduje się tu boisko sportowe, z którego korzysta lokalny klub sportowy. Warto dodać, iż działalność klubu sportowego została reaktywowana po latach przerwy i obecnie w klubie trenuje młodzież z okolicy. Tereny sportowe wymagają doinwestowania w małą infrastrukturę.

Zdjęcie 2. Przestrzeń w rejonie ul. Grzybowej w Mokrzyszowie

Źródło: UM Tarnobrzega

Pomimo dobrej dostępności do oferty kultury i sportu, mieszkańcy uczestniczący w badaniach wskazywali na umiarkowane zainteresowanie i uczestnictwo w niej. W opinii badanych mieszkańców:

- obszar rewitalizacji charakteryzuje się umiarkowaną liczbą wydarzeń społeczno-kulturalnych lub rozrywkowych, w tym takich, w których badani mogą wziąć udział;
- mieszkańcy raczej rzadko biorą udział w wydarzeniach społeczno-kulturalnych;
- mieszkańcy raczej słabo mieszkańcy oceniają aktywność miasta w zakresie organizacji wydarzeń i miejsc atrakcyjnych dla młodzieży.

Powyższe opinie wskazują na potrzebę dalszego moderowania dostępnej oferty. Prowadzone prace modernizacyjne i remontowe prowadzą do systematycznej poprawy oferty sportu i rekreacji. Niemniej, widoczne jest rosnące obciążenie wybranych obiektów, w szczególności basenu. Potencjał do rozwoju oferty kultury związany jest m.in. z Placem Bartosza Głowackiego. Przestrzeń ta daje możliwości do organizacji wydarzeń plenerowych, które mogą przyciągnąć większą liczbę mieszkańców. Z kolei oferta sportu i rekreacji możliwa jest to rozwinięcia w oparciu o tereny nad Wisłą. W tym miejscu duża część powierzchni nadal nie jest wykorzystana i zagospodarowana. Atutem terenów nad Wisłą jest położenie blisko stref mieszkaniowych, a jednocześnie w strefie oddzielonej od miejskiego zgiełku. Potencjałów do wzmocnienia funkcji sportowej i rekreacyjnej należy upatrywać również w terenach zieleni miejskiej. Oprócz parku przy zamku w Dzikowie, są to również tereny zielone przy Skalnej Górze. Istotne jest przy tym odpowiednie skomunikowanie tych rejonów w przestrzeni miejskiej.

Tabela 14. Wybrane aspekty aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest organizowanych wiele wydarzeń społeczno-kulturalnych lub rozrywkowych	2,3%	19,5%	20,1%	53,8%	4,3%	21,8%	58,1%
Oferta wydarzeń kulturalnych/ rozrywkowych jest atrakcyjna - każdy może znaleźć coś dla siebie	3,6%	19,1%	26,7%	45,5%	5,0%	22,8%	50,5%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu często biorę udział	15,5%	33,7%	13,2%	33,0%	4,6%	49,2%	37,6%

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
w wydarzeniach społeczno-kulturalnych, sportowych							
Miasto organizuje wydarzenia i tworzy miejsca atrakcyjne dla młodzieży	17,5%	29,4%	25,1%	25,4%	2,6%	46,9%	28,1%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele miejsc, w których rodziny z dziećmi mogą aktywnie spędzić czas na powietrzu	2,0%	28,1%	9,6%	54,5%	5,9%	30,0%	60,4%

Źródło: Opracowanie własne

Opinie mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym wskazują, iż obszar rewitalizacji należy uznać za przestrzeń bezpieczną, choć dostrzec tu można występowanie zjawisk niepożądanych. To nich zaliczyć można akty wandalizmu, hałasujących ludzi, osoby pijące alkohol w miejscach publicznych, osoby żebrzące lub zaczepiające przechodniów. Spacery badawcze potwierdziły, iż takie zjawiska występują w miejscach dość popularnych, jeśli chodzi o spędzanie wolnego czasu, np. w obrębie terenów zielonych w rejonie ul. Skalna Góra. W trakcie spaceru badawczego zaobserwowano właśnie w tym interwencje patrolu Policji wobec osób spożywających publicznie alkohol. Takie miejsca dodatkowo są często zaśmiecone.

Kwestie hałasujących ludzi wskazane zostały przez uczestników badań pogłębionych jako szczególnie uciążliwe w miejscach, gdzie koncentruje się życie towarzyskie. Takim rejonem jest m.in. Stare Miasto, gdzie zlokalizowane są puby i kawiarnie. Zakłócanie porządku publicznego ma miejsce z reguły w dni weekendowe. Z uwagi na to, iż takie miejsca, np. w obrębie Placu Bartosza Głowackiego, pełnią również funkcje mieszkaniowe, można mówić o pewnej skali uciążliwości tego zjawiska. Warto dodać, iż jednym z narzędzi przeciwdziałania negatywnym zjawiskom zakłócania porządku publicznego jest rozwój monitoringu miejskiego. Planuje się objąć zasięgiem monitoringu dodatkowe miejsca, ważne ze względu na interes i porządek publiczny.

Tabela 15. Wybrane aspekty bezpieczeństwa publicznego obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu często zdarzają się przypadki wandalizmu	22,1%	51,8%	10,9%	14,2%	1,0%	73,9%	15,2%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu w nocy często słychać hałasujących ludzi	20,5%	55,1%	2,6%	19,8%	2,0%	75,6%	21,8%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu w miejscach publicznych często widuję osoby pijące alkohol	16,5%	42,6%	3,6%	33,0%	4,3%	59,1%	37,3%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu zdarzają się częste kradzieże	39,3%	34,3%	17,8%	8,6%	0,0%	73,6%	8,6%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu w miejscach publicznych często widuję osoby żebrzące lub zaczepiające przechodniów	41,3%	31,7%	1,7%	22,1%	3,3%	72,9%	25,4%
Poruszając się po mieście w godzinach wieczornych czuję się bezpiecznie	4,0%	16,8%	5,9%	56,4%	16,8%	20,8%	73,3%

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej

Ogólne uwarunkowania rozwoju gospodarczego miasta Tarnobrzega

Tarnobrzeg jest jednym z większych obszarowo miast, a jego granice sięgają Sandomierza. Odległość od południowych do północnych granic miasta to ok. 20 km. Stwarza to możliwości rozwoju różnych funkcji gospodarczych, w tym przemysłu oraz usług.

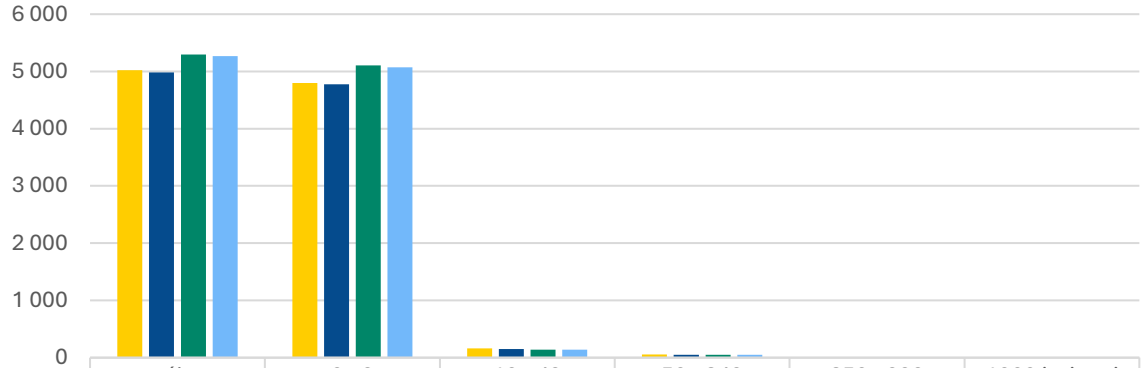
Tarnobrzeg jeszcze trzy dekady wstecz był centrum wydobywania i przetwarzania siarki i kwasu siarkowego w Polsce. Zmiany zachodzące w technologii pozyskiwania siarki spowodowały gwałtowną utratę rentowności metody wydobywczej. Spowodowało to zamknięcie kopalni siarki (kopalnia Machów była największą odkrywkową kopalnią siarki w Europie). Od tego okresu w Tarnobrzegu zachodzą przemiany związane ze zmianą profilu gospodarczego. Główne atuty gospodarcze Tarnobrzega to dobrze rozwinięta Strefa Przemysłowa TSSE EURO-PARK WISŁOSAN, która oferuje uzbrojone i gotowe do inwestycji tereny, a także tradycja przemysłowa, która ukształtowała się wraz z wydobyciem i przetwarzaniem siarki (obecnie realizowana przez firmę Siarkopol). Miasto rozwija się również w kierunku turystyki (Jezioro Tarnobrzeskie) i handlu, czego przykładem są nowe parki handlowe.

Przemiany gospodarcze odcisnęły swoje piętno na potencjale demograficznym miasta. Poziom bezrobocia, pomimo znaczącej poprawy, nadal jest stosunkowo wysoki na tle kraju. Duży odsetek bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne. Miasto traci również mieszkańców w związku z migracjami. W związku tym aktywizacja gospodarcza miasta i regionu tarnobrzeskiego to jeden z priorytetów rozwoju lokalnego i regionalnego.

Miasto powoli zmienia swój profil gospodarczy. Powstanie nowych podmiotów gospodarczych m.in. w strefie przemysłowej oraz rozwój funkcji turystycznej w otoczeniu Jeziora Tarnobrzeskiego, przyczyniają się do poprawy atrakcyjności rynku pracy. Gospodarka Tarnobrzega przechodzi transformację z dawnego centrum wydobycia i przetwórstwa siarki w kierunku rozwoju zróżnicowanego sektora usług, handlu i inwestycji. Władze miasta stawiają na rewitalizację terenów poprzemysłowych, przyciąganie nowych inwestorów oraz rozwój "zielonej" i "niebieskiej" gospodarki, a także inwestują w nowoczesne parki handlowe i sklepy, co tworzy nowe miejsca pracy i wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców.

Dane GUS dotyczące liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON według kryterium liczby pracujących, wskazują na umiarkowany rozwój mikroprzedsiębiorczości oraz stabilną sytuację sektora dużych i średnich przedsiębiorstw. Warto dodać, iż struktura gospodarki w mieście jest stosunkowo zrównoważona, gdyż funkcjonuje tu kilka dużych podmiotów gospodarczych. Duże firmy stanowią podstawę atrakcyjności rynku pracy, oferują stabilność finansową, jasne ścieżki kariery, szerokie możliwości rozwoju zawodowego (szkolenia, kursy, rekrutacja wewnętrzna) oraz atrakcyjne pakiety benefitów pozapłacowych, takich jak prywatne ubezpieczenie czy opieka zdrowotna. Dodatkowo, często charakteryzują się dobrze zorganizowanymi procesami, dostępem do nowoczesnych technologii i międzynarodowym środowiskiem pracy, co sprzyja rozwojowi różnorodnych umiejętności oraz innowacyjności. Nie bez znaczenia dla Tarnobrzega jest również to, iż bazują na kompetencjach lokalnych, tj. nawiązują do tradycji przemysłowych miasta.

Wykres 12. Podmioty wpisane do rejestru REGON wg kryterium liczby pracujących w Tarnobrzegu

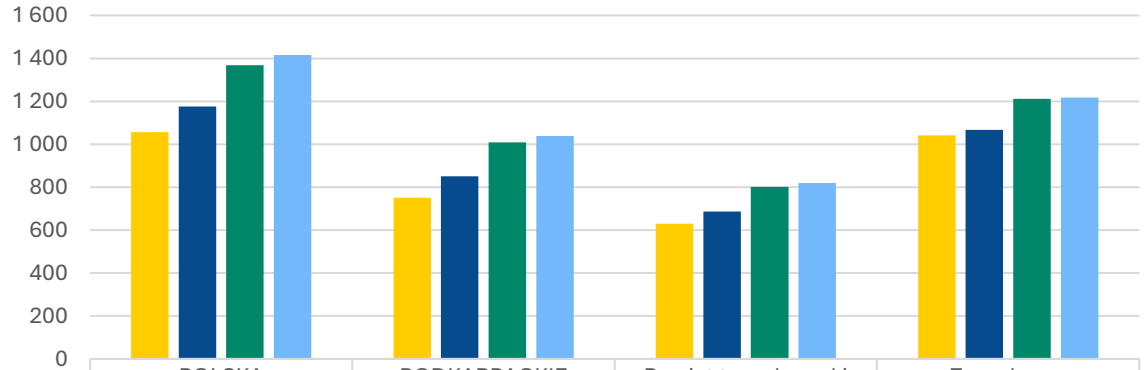
	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej
2013	5 023	4 797	164	58	3	1
2019	4 983	4 777	152	49	3	2
2023	5 298	5 106	139	48	3	2
2024	5 266	5 072	141	48	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tarnobrzeg na tle kraju charakteryzuje się niższą wartością wskaźnika podmiotów wpisanych do REGON w relacji do 10 tys. mieszkańców. W ciągu ostatniej dekady wskaźnik ten w Tarnobrzegu wzrósł, niemniej po części wynikało to ze spadku liczby mieszkańców. Można zaobserwować, iż dynamika wzrostu tego wskaźnika w skali kraju była większa. W 2013 roku wskaźnik nasycenia podmiotami w rejestrze REGON notowany dla kraju i Tarnobrzega był zbliżony. W 2024 r. wskaźnik dla kraju był już wyraźnie wyższy (1415 wobec 1218 podmiotów w Tarnobrzegu).

Tarnobrzeg w swoich granicach koncentruje funkcje gospodarcze rejonu tarnobrzeskiego. Jest miejscem ważnym ze względu na rynek pracy również dla mieszkańców sąsiedniego powiatu tarnobrzeskiego, gdzie poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi jest wyraźnie mniejszy. Pełni przy tym ważną funkcję usługową, edukacyjną, kulturalną.

Wykres 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

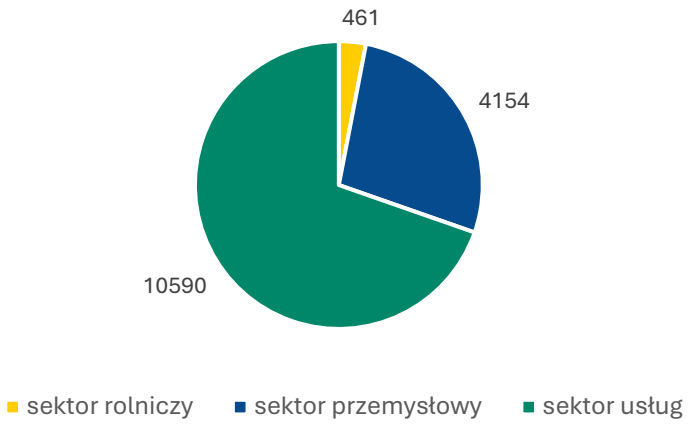

	POLSKA	PODKARPACKIE	Powiat tarnobrzeski	Tarnobrzeg
2013	1 057	750	630	1 042
2019	1 175	851	686	1 066
2023	1 368	1 009	801	1 212
2024	1 415	1 038	819	1 218

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUS w 2024 r. łączna liczba pracujących mieszkańców Tarnobrzega wynosiła 15 205 osób. W strukturze zatrudnienia zdecydowanie przeważa sektor usługowy.

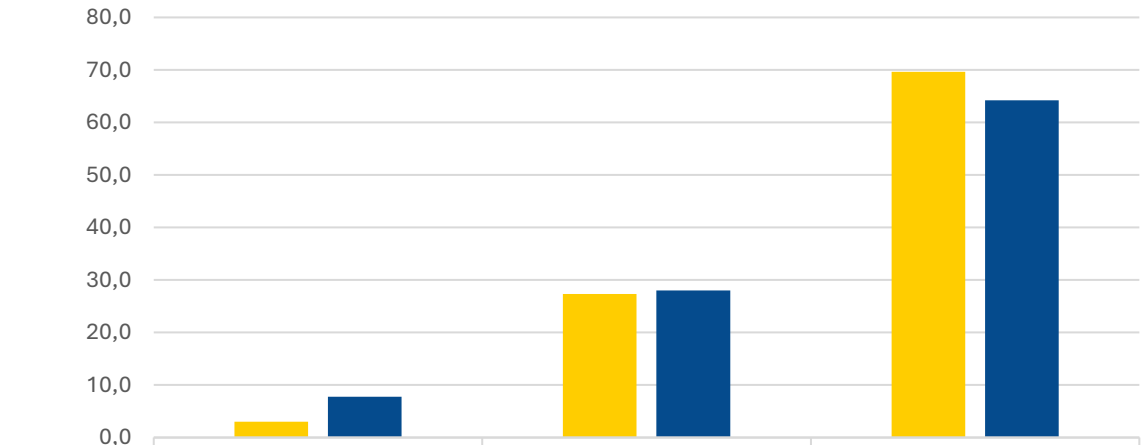
Wykres 14. Pracujący w gospodarce narodowej wg sektorów ekonomicznych i miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu do struktury zatrudnienia kraju, w Tarnobrzegu widoczny jest większy odsetek zatrudnionych w usługach i mniejszy odsetek pracujących w rolnictwie. Wg danych GUS w 2024 r. odsetek pracujących w rolnictwie wynosił 3,0%, w sektorze przemysłowych 27,3% a sektorze usługowym 69,6%.

Wykres 15. Odsetek pracujących w gospodarce narodowej wg sektorów ekonomicznych

	sektor rolniczy	sektor przemysłowy	sektor usług
Tarnobrzeg	3,0	27,3	69,6
Polska	7,8	28,0	64,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji w sferze gospodarczej

Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu ze względu na koncentrację funkcji usługowych, w tym usług publicznych oraz położenie w centralnych rejonach miasta (Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole), charakteryzuje się dość dużą liczbą podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Ze względu na strukturę przestrzenną miasta, dominuje tu sektor usługowy. Wg danych GUS z 2023 r. adres przypisany do lokalizacji działalności gospodarczych na podobszarze rewitalizacji posiadało 31,8% wszystkich podmiotów z miasta.

W przypadku podobszaru rewitalizacji Mokrzyszów, widoczna jest bardzo wysoka wartość wskaźnika liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Biorąc pod uwagę, iż jest to jednak przestrzeń o wyraźnej przewadze funkcji mieszkaniowej – mamy tu do czynienia z wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości indywidualnej. Te wskaźniki wskazują na potencjał kapitału ludzkiego, a być może również społecznego Mokrzyszowa.

Na obszarze rewitalizacji zachodzą niekorzystne zjawiska gospodarcze. Związane są one z malejącą liczbą podmiotów gospodarczych, w tym również osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Uwzględniając skalę zjawiska, szczególnie niepokojący jest spadek liczby podmiotów gospodarczych na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole. W okresie od 2019 do 2023 roku odnotowano tu spadek liczby podmiotów w rejestrze REGON o 3,0%, przy spadku dla całego miasta na poziomie 0,3%. Jeszcze większą skalę spadku obserwowano w przypadku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (5,2% wobec 1,3% w skali miasta).

Przyczyn spadku liczby podmiotów gospodarczych należy poszukiwać przede wszystkim w przemianach demograficznych. Spadająca liczba osób w wieku produkcyjnym jest tożsama także ze spadkiem liczby aktywnych działalności gospodarczych. Część osób, wraz z przejściem na wiek emerytalny, zamyka swoje działalności. Ponadto część osób migruje poza miasto, przenosząc tam swoje działalności. Należy prognozować, iż dalsze przemiany demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa, będzie mieć istotny wpływ na funkcje gospodarcze w mieście. Przede wszystkim spadająca liczba osób w wieku produkcyjnym stanowi wyzwanie, zarówno dla trwałości wielu podmiotów gospodarczych oraz organizacji społecznych, jak też dla rynku pracy. Wyzwaniem dla funkcji gospodarczej będzie zapewnienie potencjału kadrowego, co oznacza, że priorytetem będzie aktywizacja osób bezrobotnych i wsparcie dla aktywności zawodowej osób starszych.

Tabela 16. Wybrane dane opisujące sytuację gospodarczą na obszarze rewitalizacji

Dane	Miasto Tarnobrzeg	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	Mokrzyszów Centrum
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (2023 r.)	4 403	1403	113
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców (2023 r.)	10,03	11,1	20,4
Zmiana liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w % (2023/2019)	-1,3	-5,2	-4,2

Dane	Miasto Tarnobrzeg	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	Mokrzyszów Centrum
Liczba podmiotów gospodarczych w REGON (2023 r.)	5 371	1802	122
Zmiana liczby podmiotów gospodarczych w REGON w % (2023/2019)	-0,3	-3,0	-1,6

Źródło: opracowanie własne

Potencjał usługowy obszaru rewitalizacji potwierdzają wyniki badań z mieszkańcami. W opinii mieszkańców obszar rewitalizacji charakteryzuje się względnie dobrym nasyceniem sklepami pierwszej potrzeby, a umiarkowanie należy ocenić dostępność usług rzemieślniczych, jak też dostępność kawiarni i restauracji oraz ich różnorodność.

Tabela 17. Wybrane aspekty aktywności gospodarczej obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu kawiarnie i restauracje mają różnorodną ofertę	7,3%	30,0%	26,1%	34,7%	2,0%	37,3%	36,6%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele kawiarni i restauracji	9,2%	23,8%	17,8%	44,9%	4,3%	33,0%	49,2%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele zakładów rzemieślniczych (krawiec, zegarmistrz, fotograf, jubiler, szewc)	9,9%	24,8%	7,6%	56,1%	1,7%	34,7%	57,8%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele sklepów z artykułami pierwszej potrzeby	5,0%	9,2%	15,5%	48,2%	22,1%	14,2%	70,3%

Źródło: Opracowanie własne

Wiedzy nt. funkcji gospodarczych obszaru rewitalizacji dostarczają opinie liderów. Przede wszystkim w badaniach jakościowych rozmówcy zwrócili uwagę na potencjał usługowy, który można rozwijać w oparciu o funkcje czasu wolnego. Wskazano tutaj m.in. na tereny rekreacyjne nad Wisłą. Wprowadzenie dodatkowych elementów zagospodarowania przestrzeni na terenach nad Wisłą (np. takich jak tężenia, wodny plac zabaw), sprzyjać może rozwojowi małego biznesu. Generalnie funkcja usługowa jest i będzie dominująca dla obszaru rewitalizacji, m.in. ze względu na brak większych terenów inwestycyjnych. Potencjał usługowy obszaru rewitalizacji związany jest z bliskością terenów zamieszkałych, w tym dużych osiedli mieszkaniowych, jak też koncentracją usług publicznych. Sprzyja to przyciąganiu ludzi na obszar rewitalizacji. Niewykorzystany w pełni potencjał obszaru rewitalizacji związany jest z turystyką. Powstanie dużego zbiornika wodnego, jakim jest Jezioro Tarnobrzeskie, wykreowało nową funkcję turystyczną w Tarnobrzegu. W opinii liderów, istotne będzie połączenie istniejących atrakcji turystycznych, w tym poprzez odpowiednią promocję i informację. Obszar rewitalizacji ze swoim potencjałem dziedzictwa kulturowego (m.in. Stare Miasto, Pałac w Dzikowie), powinien rozwijać się pod kątem obsługi ruchu turystycznego, powinien być mocniej wyeksponowany jako przestrzeń warta odwiedzenia. Szczególną rolę może pełnić tutaj, obok Pałacu w Dzikowie, także Plac Bartosza Głowackiego. Ponadto atrakcję turystyczną mogą stać się tereny nad Wisłą, pod warunkiem ich odpowiedniego zagospodarowania oraz powiązania drogami dla pieszych i rowerów, także w ujęciu ponadlokalnym (m.in. w kierunku do Sandomierza i Baranowa Sandomierskiego).

Istotne dla rozwoju funkcji gospodarczej na obszarze rewitalizacji będzie podnoszenie standardów funkcjonalno-przestrzennych. Obok wspomnianego Placu Bartosza Głowackiego, czy terenów nad Wisłą, mowa tutaj również o obiektach zabytkowych i ogólnie o estetyce przestrzenni miejskiej.

W chwili obecnej, jak wskazują opinie liderów, szczególnie niewykorzystany potencjał dla rozwoju usług jest w przestrzeni Starego Miasta. Główny plac miasta, tj. Plac Bartosza Głowackiego, charakteryzuje się względnie niewielką ofertą czasu wolnego. Zaburzony został również ład architektoniczny (m.in. mocą błędnych decyzji wybudowano budynki, które odstają stylem architektonicznym od reszty).

Liderzy w badaniach pogłębionych potwierdzają, iż do głównych problemów gospodarczych miasta należy zaliczyć niekorzystną strukturę demograficzną, a następnie deficyt kapitału na rozwój podmiotów gospodarczych. Miasto posiada przy tym atuty, do których zaliczyć należy poprawiającą się dostępność transportową, sam obszar rewitalizacji jest bardzo dobrze skomunikowany w przestrzeni miasta. Do potencjału funkcji gospodarczej należy zaliczyć również edukację ponadpodstawową, która coraz mocniej orientuje się na potrzeby rynku pracy. Szkoły rozwijają przy tym współpracę z podmiotami gospodarczymi, co sprzyja poprawie jakości edukacji i daje szansę na zatrzymanie młodych w mieście. Dużą nadzieję liderzy postrzegają w budowie drogi ekspresowej S74, która mogłaby się przyczynić do rozwoju całego regionu. Jednocześnie opinie mieszkańców wyrażone w badaniu ankietowym, wskazują, iż na obszarze rewitalizacji trudno znaleźć pracę, która odpowiada kompetencjom (oczekiwaniom) mieszkańców.

Tabela 18. Wybrane aspekty aktywności gospodarczej obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych– rynek pracy

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu osoby z moimi kompetencjami łatwo mogą znaleźć pracę	21,1%	27,1%	28,7%	18,5%	4,6%	48,2%	23,1%

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze funkcjonalno-przestrzennej

Ogólne uwarunkowania rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego miasta Tarnobrzega

Tarnobrzeg jest miastem na prawach powiatu, położonym w północnej części województwa podkarpackiego, na granicy z województwem świętokrzyskim. Miasto graniczy z następującymi gminami z województwa podkarpackiego – Gorzyce, Grębów, Nowa Dęba, Baranów Sandomierski oraz województwa świętokrzyskiego – Sandomierz, Samborzec, Koprzywnica, Łoniów. Miasto podzielone jest na 26 osiedli, z czego 16 z nich jest jednostkami pomocniczymi.

Główne drogi to:

- droga krajowa nr 9 (DK9) z Radomia przez Ostrowiec Świętokrzyski i Tarnobrzeg do Rzeszowa;
- droga wojewódzka nr 723 (DW723) łącząca DK77 w Sandomierzu z DW871 w Tarnobrzegu – o długości ok. 10,5 km;
- droga wojewódzka nr 871 (DW871) łącząca Stalową Wolę przez Grębów z Tarnobrzegiem – o długości ok. 13,4 km;
- droga wojewódzka nr 758 (DW758) łącząca DW757 w Iwaniskach przez Klimontów z Tarnobrzegiem - o długości ok. 1 km;
- droga wojewódzka nr 985 (DW985) łącząca Nagnajów przez Baranów Sandomierski i Mielec z Dębicą – o długości ok. 100 m.

Komunikację kolejową zapewniają:

- linia kolejowa nr 25 (Łódź Kaliska – Dębica);

- linia kolejowa nr 74 (Sobów – Stalowa Wola Rozwadów);
- linia kolejowa nr 70 (Włoszczowice – Chmielów);
- kluczowe węzły kolejowe w Sobowie oraz Ocicach.

Tarnobrzeg w sensie urbanistycznym stanowi obecnie aglomerację – zespół zróżnicowanych pod względem wielkości i funkcji miejscowości (jednostek osadniczych), w większości przypadków tożsamych z dawnymi wsiami (lub stanowiących ich części), skupionych wokół ośrodka centralnego. Jednostki te cechują się różną wielkością, zwartością zabudowy i wzajemnym stopniem powiązania (ciągłością przestrzenną). Na rozległym obszarze mieszczą się niemal wszystkie typy układów osadniczych – miejskich (urbanistycznych) i wiejskich (ruralistycznych), od wsi ulicowych (Ocice, Mokrzyszów, Wielowieś) po różnego rodzaju osiedla zabudowy wielorodzinnej, w tym wielkoskalowej (Serbinów, Wielopole, Siarkowiec). Zabudowa, zwłaszcza wielorodzinna, jest zróżnicowana, charakterystyczna dla okresu, w którym powstała i reprezentuje większość nurtów urbanistyczno-architektonicznych, poczynając od końca XIX w. Tarnobrzeg – jako całość – nie rozwijał się w sposób klasyczny, poprzez stopniowe rozszerzanie zainwestowania miejskiego od historycznego centrum na zewnątrz – poszczególne części miasta, w większości odrębne administracyjnie do połowy lat 70. XX w., rozwijały się autonomicznie. Zjawisko stopniowego rozwoju zainwestowania miejskiego można dostrzec jedynie w środkowej części miasta. Różne rodzaje zabudowy i większość funkcji miejskich lokalizowano w obrębie zajmowanego wówczas terytorium, m.in. w związku z tym w bezpośrednim otoczeniu centrum znajdują się różnego rodzaju zespoły – osiedla zabudowy jednorodzinnej o charakterze podmiejskim, częściowo wymieszane z zabudową wiejską, wielorodzinną i usługową.

Charakterystyczną cechą układu osadniczego jest znaczny udział zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wolnostojącej. Zabudowa ta występuje we wszystkich częściach miasta, również w jego centrum. Przeważają wśród niej układy uformowane w sposób spontaniczny, w tym na działkach wydzielanych z wąskich podziałów łanowych. Niewielki jest udział zespołów komponowanych – z regularną siatką ulic i działek.

W 1593 roku na gruntach wsi Dzików zostało założone miasto prywatne Tarnobrzeg. Lokacja odbyła się w oparciu o prawo magdeburskie. Przez kilka stuleci miasto było małym ośrodkiem. W okresie późniejszym rozwój funkcji miejskich utrudniało położenie na granicy zaborów austriackiego i rosyjskiego. Rozwój Tarnobrzega jako miasta nastąpił faktycznie dopiero w okresie międzywojennym wskutek decyzji centralnych. Charakterystyka sieci osadniczej na terenach u zbiegu Wisły i Sanu w latach 30-tych XX wieku w pełni uzasadniała decyzję budowy dużych zakładów przemysłowych na terenie przeludnionego powiatu tarnobrzeskiego. Inwestycje te zapoczątkowały okres silnej urbanizacji terenów wzdłuż Sanu. Podjęcie wydobycia na przemysłową skalę bogatych złóż siarki w sąsiedztwie Tarnobrzega zapoczątkowało tworzenie nowego okręgu przemysłowego. Powstanie nowego ośrodka zarządzania górnictwem siarkowym oraz zapotrzebowanie na kadrę specjalistów dla zagłębia spowodowało dynamiczny rozwój Tarnobrzega. Występowanie bogatych złóż siarki w obrębie Kotliny Sandomierskiej i południowego skraju Wyżyny Kielecko – Sandomierskiej miało decydujący wpływ na przemiany osadnictwa od drugiej połowy lat 50 tych. Tarnobrzeg traktowany dotychczas, jako „osiedle awaryjne" stał się formalnie zapleczem zagłębia siarkowego. Tarnobrzeg stał się miastem wojewódzkim. W układzie sieci osadniczej Tarnobrzeg uzyskał rangę ośrodka obsługi regionalnej z siedzibą wojewódzkich organów administracyjnych i gospodarczych.

W 1998 r. w ramach zmian podziału administracyjnego kraju zlikwidowano województwo tarnobrzeskie zaś Tarnobrzeg włączono w granice województwa podkarpackiego. Miasto uzyskało rangę regionalnego ośrodka zrównoważonego rozwoju o statusie powiatu grodzkiego.

Obecnie Tarnobrzeg pełni funkcję centrum administracyjnego, gospodarczego, kulturalnego i edukacyjnego dla swojego regionu, a także jest stolicą powiatu grodzkiego i ziemskiego. W mieście znajduje się Sąd Rejonowy i Okręgowy oraz Urząd Stanu Cywilnego. Stare Miasto stanowi centrum usługowe z rozwiniętą bazą handlową i biznesową. Funkcje przemysłowe lokalizują się poza terenami zabudowy wielorodzinnej. Związane są między innymi z terenami położonymi na południu Tarnobrzega, w okolicach zakładów Siarkopol. Pozostałe tereny przemysłowe znajdują się w jego zewnętrznych rejonach.

W mieście znajduje się Państwowa Akademia Nauk Stosowanych, Szkoła Muzyczna oraz różne szkoły ponadpodstawowe. Stare Miasto jest centrum życia kulturalnego miasta. Lokują się tu atrakcje turystyczne, takie jak Zamek Tarnowskich, Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega czy Sanktuarium Matki Bożej Dzikowskiej.

W ostatnich latach Tarnobrzeg rozwija się w kierunku funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Impulsem tego rozwoju jest Jezioro Tarnobrzeskie. Zbiornik wodny ma powierzchnię 455 ha i głębokość do 42 m (jest to czwarty najgłębszy sztuczny zbiornik w Polsce). Powstał po zalaniu wodą wyrobiska górniczego. Wokół Jeziora Tarnobrzeskiego sukcesywnie rozbudowywana jest infrastruktura rekreacyjno-sportowo-turystyczna. Przy zbiorniku znajduje się ponad trzykilometrowa piaszczysta plaża, z wydzielonymi miejscami dla turystów.

Do początku lat 90 tych rozwój Tarnobrzega następował prawie wyłącznie w kierunku północnym tj. przeciwnym od źródeł zanieczyszczeń atmosfery w wyniku eksploatacji siarki w Machowie na terenach osiedli w Dzikowie, Zakrzowie, Sielcu i Wielowsi. Po zakończeniu wydobycia i przetwórstwa siarki rozpoczęła się ekspansja zabudowy na kierunku południowym na osiedlach Miechocin i Ocice.

Podobne ograniczenia rozwoju przestrzennego miasta w kierunku wschodnim warunkowała kopalnia Jeziórko. Kierunek zachodni ograniczony był przez rzekę Wisłę. Ostatnie lata charakteryzują się dużą ekspansją budowlaną o charakterze mieszkaniowym jednorodzinnym. Następują również przekształcenia istniejącej zabudowy.

Dokonując przeglądu zabudowy w obszarze miasta, strukturę przestrzenną można podzielić na cztery części: tereny historyczne - skoncentrowane w rejonie osiedla Dzików oraz Starego Miasta, tereny miejskiej zabudowy głównie wielorodzinnej (z wielkiej płyty) – osiedla koncentrujące się wokół historycznego centrum, miejskie osiedla domków jednorodzinnych otaczające osiedla wielorodzinne oraz tereny zabudowy wiejskiej.

Historyczna zabudowa charakteryzuje się przeważnie niedużą wysokością (poniżej 10 m, za wyjątkiem dominant architektonicznych). Tereny miejskiej zabudowy wielorodzinnej cechują się zbliżonymi w formie blokami o wysokości od 3 do 12 kondygnacji. W tej części miasta występują również liczne budynki użyteczności publicznej o zróżnicowanych gabarytach. Osiedla domów jednorodzinnych charakteryzują się niską zabudową nieprzekraczającą 10 m wysokości.

Na terenach przyłączonych do miasta wsi, charakter zabudowy pozostał typowo wiejski. Zabudowa jest mniej zwarta o podobnym charakterze – geometrii dachu i wysokości budynków poniżej 10 m za wyjątkiem lokalnych dominant architektonicznych w postaci kościołów lub innych obiektów użyteczności publicznej.

W obszarze całego miasta znajdują się liczne obiekty dysharmonizujące z otoczeniem. Niejednokrotnie budynki usytuowane są bez poszanowania ładu przestrzennego, nie tworząc z otoczeniem spójnej całości.

Charakterystyczne jest chaotyczne wymieszanie funkcji, tereny mieszkaniowe nie są wyposażone w odpowiedni układ drogowy (ulice są wąskie, poniżej minimalnych parametrów technicznych w zakresie szerokości jezdni i pasów drogowych, o nieregularnym, chaotycznym przebiegu, z przesuniętymi miejscami skrzyżowań, a w niektórych przypadkach cechują się niedostatkami wynikającymi z niepełnego uzbrojenia terenów w zakresie infrastruktury technicznej.

Powszechne jest chaotyczne nakładanie się (przenikanie) zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej (zespoły zabudowy jednorodzinnej znajdują się w obrębie m.in. wielkoskalowych osiedli wielorodzinnych, z kolei grupy kilku wysokich budynków wielorodzinnych usytuowane są w otoczeniu istniejącej wcześniej zabudowy jednorodzinnej (Serbinów, Siarkowiec). Sytuację taką z punktu widzenia ochrony ładu przestrzennego uważa się za niekorzystną.

Zdjęcie 3. Zamek Tarnowskich w Dzikowie

Źródło: UM Tarnobrzega

Z uwagi na historię miasta w jego przestrzeni zlokalizowane są cenne dla dziedzictw kulturowego obiekty. Zachowane obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie obecnego miasta Tarnobrzega pochodzą z kilku okresów historycznych. Do najstarszych zabytków należy zaliczyć kościół w Miechocinie pochodzący z końca XV w., zespół pałacowy w Dzikowie, z okresu od XV do XVIII wieku i zespół klasztorny dominikanów z przełomu XVII-XVIII wieku. Kolejną dużą grupą zabytków są obiekty wybudowane w XIX i XX wieku. Obiekty zabytkowe w mieście to obiekty sakralne, zespoły pałacowe, kapliczki, cmentarze, domy mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej i zabytki

gospodarczo-przemysłowe zlokalizowane w zasięgu historycznego miasta Tarnobrzega oraz na terenach dawnych wsi będących obecnie osiedlami – Dzikowie, Miechocinie, Mokrzyszowie, Sielcu, Wielowsi, Wymysłowie, Zakrzowie, Nagnajowie i Sobowie.

W granicach administracyjnych miasta zlokalizowane są stanowiska archeologiczne, na których spotykany jest materiał pochodzący z różnych okresów pradziejów od paleolitu poprzez wczesny neolit, średniowiecze po okres nowożytny. Posiadają one zróżnicowaną wartość poznawczą[1].

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu obejmuje swoim zasięgiem kilka osiedli. Stare Miasto stanowi centralny, najstarszy i najważniejszy punkt wśród urbanistycznych jednostek miasta, a jednocześnie pełni rolę wielofunkcyjnego centrum z najlepiej rozwiniętą bazą usługową.

Osiedle Wielopole położone jest w centralnej części miasta, cechuje się różnorodną formą zabudowy mieszkaniowej – zarówno budynki mieszkalne wielorodzinne jak i jednorodzinne. Bloki zlokalizowano w stosunku do siebie przeważnie równolegle, nie tworząc zamkniętych kwartałów zabudowy.

Osiedle Przywiśle zajmuje obszar środkowo-zachodni miasta i jest trzecim najludniejszym osiedlem Tarnobrzega. Osiedle ma najlepiej rozbudowany system usługowo -społeczno kulturalny. Cechuje się zwartą zabudową, dużą intensywnością zabudowy, a tym samym mniejszym udziałem terenów otwartych, w tym zielonych. W większości obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usługowej.

Osiedle Mokrzyszów położone jest we wschodniej części miasta, zostało przyłączone do miasta Tarnobrzega w drugiej połowie XX w. Na terenie osiedla znajduje się okazały Pałac Myśliwski wraz z pozostałościami po historycznym założeniu parkowym. Z uwagi na pochodzenie (dawniej wieś królewska), struktura funkcjonalno przestrzenna w większości ma charakter wiejski – zabudowa skoncentrowana jest wzdłuż głównego kierunku z północnego wschodu na południowy zachód. Zabudowa zlokalizowana poza historycznym układem wsi ma charakter podmiejski.[2]

Podstawowy układ komunikacyjny podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole opiera się na drogach wojewódzkich nr 758 oraz 871. Pobobszar ma charakter węzłowy dla przemieszczeń w mieście oraz w ujęciu ponadlokalnym, w szczególności na osi północ-południe.

Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów położony jest około 4 km do centrum miasta. Podstawowy układ drogowy opiera się na drodze wojewódzkiej nr 871.

Poza obszarem rewitalizacji położona jest stacja kolejowa Tarnobrzeg. Jest ona dobrze skomunikowana z centralnymi rejonami miasta i obsługiwana jest przez Komunikację Miejską w Tarnobrzegu. Dworzec PKS znajduje się przy ulicy Mickiewicza na obszarze rewitalizacji.

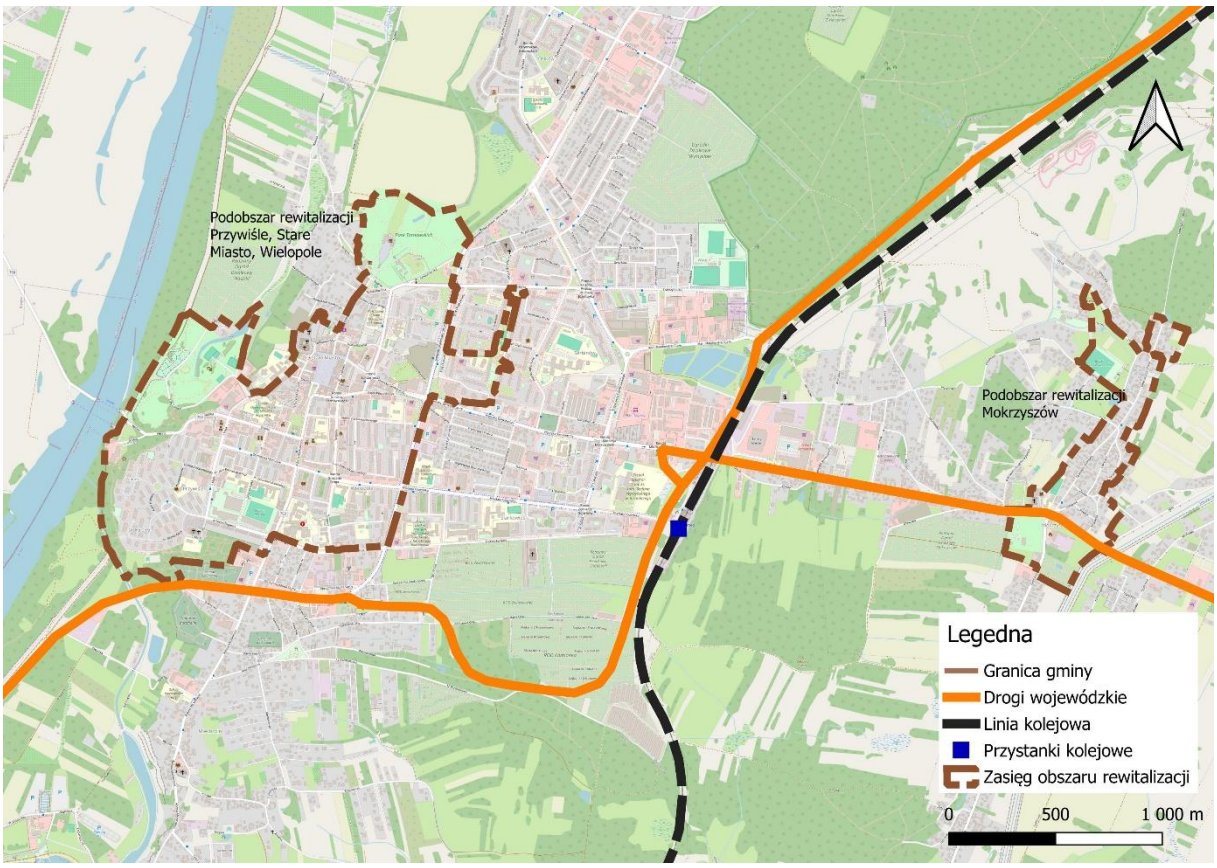
Coraz istotniejszą rolę zaczyna odgrywać w mieście transport rowerowy. Wg danych GUS w 2024 roku długość dróg dla rowerów w Tarnobrzegu wynosiła 37 km. W 2019 roku notowano tu 24,1 km dróg rowerowych, co oznacza, że system transportu rowerowego w Tarnobrzegu rozwija się

[1] Za: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tarnobrzega

[2] Za: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tarnobrzega

dynamicznie. Rozwój ten napotyka przy tym na liczne bariery, w tym finansowe oraz techniczne. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole pełni rolę węzłową dla rozwijającego się systemu dróg rowerowych, co wynika z jego lokalizacji w przestrzeni miasta. Rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych sprzyja rozwojowi dróg rowerowych. Warto podkreślić, iż w ramach współpracy ponadlokalnej planowane jest tworzenie powiązań rowerowych łączących Baranów Sandomierski, Tarnobrzeg i Sandomierz. Jednym z kluczowym połączeń będzie trasa wzdłuż Wisły, biegnąca m.in. przez obszar rewitalizacji, w tym tereny nad Wisłą w Tarnobrzegu. Rozwój takich połączeń wzmocni potencjał usługowy i atrakcyjność projektowanych przestrzeni publicznych bulwarów nad Wisłą oraz potencjał usługowy centrum miasta.

Mapa 5. Podstawowe powiązania transportowe obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wg danych Policji w 2023 roku na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole odnotowano 120 wykroczeń i kolizji, przy 519 w skali całego miasta. Zdecydowanie mniej takich zdarzeń było w Mokrzyszowie, niemniej były one bardziej skoncentrowane terytorialnie. Opinie mieszkańców biorących udział w spacerze badawczym w Mokrzyszowie wskazują na niską ocenę bezpieczeństwa pieszych w rejonie skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 871 z lokalnymi układem drogowym, tj. ulicami Zamkową/ Chrobaka oraz z ulicą Strażacką. Ta część osiedla Mokrzyszów skupia kluczowe funkcje usługowe, a jednocześnie droga województwa nr 871 jest jedną z głównym tras wyjazdowych z Tarnobrzega w kierunku na Stalową Wolę. Mieszkańcy uczestniczący w spacerze badawczych zwracali uwagę m.in. na niedostosowanie prędkości kierowców do istniejących ograniczeń, w szczególności w rejonie szkoły podstawowej.

W opinii mieszkańców uczestniczących w spacerze badawczym na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole szczególnym problemem jest niedostosowanie jakości dróg dla rowerów do komfortu i bezpieczeństwa osób z nich korzystających. Oprócz tego, iż system dróg rowerowych jeszcze nie jest pełny i nie zapewnia pełnej spójności, uczestnicy spacerów badawczych zwracali uwagę na zbyt wąskie trasy rowerowe i rosnącą popularność rowerów. Skutkuje to wzrostem obciążenia wybranych tras, w szczególności posiadających charakter łącznikowy, tak jak ma to miejsce w rejonie Skalnej Góry. Dodatkowo problemem jest brak rozdzielenia ruchu pieszego od rowerowego.

Tabela 19. Wybrane aspekty bezpieczeństwa komunikacyjnego obszaru rewitalizacji

Dane	Miasto Tarnobrzeg	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	Mokrzyszów Centrum	Dane
Liczba wykroczeń i kolizji drogowych (2023 r.)	519	120	11	131
Liczba wykroczeń i kolizji drogowych w relacji na 100 mieszkańców (2023 r.)	1,18	0,95	1,98	0,99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Policji

Temat transportu został poruszony w badaniu ankietowym z mieszkańcami. W opinii ankietowych poruszając się po obszarze rewitalizacji rowerem i pieszo jest się raczej bezpiecznym, zdarzają się przypadki łamania przepisów przez kierowców. Niemniej opinie badanych potwierdzają, iż miasto nie oferuje odpowiedniego komfortu rowerzystów i pieszych, długość i stan dróg rowerowych jest raczej niezadowalająca.

Bazując na opiniach mieszkańców, jak też na wizji terenowych – m.in. w ramach spacerów badawczych, należy stwierdzić, iż obszar rewitalizacji jest dobrze skomunikowany transportem publicznym. Pojawiały się co prawda opinie nt. niewłaściwego skorelowania rozkładu jazdy, m.in. Komunikacji Miejskiej i pociągów, jednak kwestie dostępu do transportu publicznego oceniana jest przez mieszkańców pozytywnie. Umiarkowana ocena dotyczy przy tym stanu infrastruktury drogowej, w tym chodnikowej. Wizja w terenie ujawniła przykłady niefunkcjonalnych rozwiązań, w szczególności w przestrzeniach osiedlowych i na drogach wewnętrznych. Tutaj szczególnym problemem jest dostępność miejsc parkingowych oraz zużycie infrastruktury drogowej.

W opinii mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowych hałas na obszarze rewitalizacji oceniany jest jako problem o umiarkowanej skali.

Tabela 20. Wybrane aspekty związane z transportem obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu łatwo skorzystać z transportu publicznego	1,7%	20,5%	12,9%	59,4%	5,6%	22,1%	65,0%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu chodniki są w dobrym stanie technicznym	2,3%	23,8%	6,9%	64,0%	3,0%	26,1%	67,0%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jezdnie dla samochodów są w dobrym stanie technicznym	3,6%	28,4%	11,2%	54,1%	2,6%	32,0%	56,8%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest dużo dróg rowerowych	12,5%	38,6%	23,1%	24,8%	1,0%	51,2%	25,7%
Długość i stan dróg rowerowych w mieście jest zadowalająca	6,3%	44,6%	25,1%	21,8%	2,3%	50,8%	24,1%
W mieście przykłada się większą wagę do komfortu rowerzystów i pieszych niż osób jeżdżących samochodami	9,2%	31,4%	31,0%	21,5%	6,9%	40,6%	28,4%
Poruszając się po mieście rowerzyści i piesi są bezpieczni	2,6%	18,5%	7,3%	60,1%	11,6%	21,1%	71,6%
Ruch uliczny na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest uciążliwy (korki, hałas)	2,3%	34,0%	5,6%	47,9%	10,2%	36,3%	58,1%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu kierowcy często łamią przepisy	4,3%	39,9%	25,1%	23,1%	7,6%	44,2%	30,7%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest zbyt duży hałas	2,3%	33,0%	5,6%	46,5%	12,5%	35,3%	59,1%

Źródło: Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji skupia na swojej przestrzeni kilka istotnych dla tożsamości miasta i integracji społecznej przestrzeni publicznych. Do strategicznych dla rozwoju miasta przestrzeni publicznych należy zaliczyć Plac Bartosza Głowackiego, tereny nad Wisłą oraz obszar wokół Zamku Tarnowskich i rezydencji Tarnowskich. Nową, wykreowaną niedawno przestrzenią publiczną są tereny przy Jeziorze Tarnobrzeskim. Zlokalizowane są one poza obszarem rewitalizacji. Do ważnych przestrzeni o charakterze publicznym należy zaliczyć także tereny zielone, m.in. na Skalnej Górze, istotne ze względu na powierzchnię, bliskość stref zamieszkania oraz łącznikowy charakter. Ponadto istotne rolę w integracji społecznej pełnią tereny międzyosiedlowe. Do największych zaliczyć należy przestrzeń w rejonie ulicy ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza, przy granicy obszaru rewitalizacji z osiedlem Serbinów.

Zdjęcie 4. Plac Bartosza Głowackiego

Źródło: UM Tarnobrzega

Przestrzenie publiczne na obszarze rewitalizacji pełnią wiele funkcji, będąc kluczowymi elementami miasta – od miejsc spotkań i handlu (Plac Bartosza Głowackiego), po przestrzenie do rekreacji, komunikacji (tereny zielone na Skalnej Górze, tereny przy ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza) i organizacji wydarzeń społecznych (Plac Bartosza Głowackiego). Ich rola polega na wspieraniu integracji społecznej, kształtowaniu charakteru miasta i wspólnocie (kapitale społecznym), a także na tworzeniu bezpiecznego i przyjaznego otoczenia dla mieszkańców.

W opiniach mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, przeważają zdecydowanie pozytywne opinie odnośnie występowania na obszarze rewitalizacji miejsc, gdzie można się zrelaksować i odpocząć. Wynika to z faktu, iż obszar rewitalizacji to względnie nieduża i kompaktowa przestrzeń. Funkcje dedykowane spędzaniu czasu wolnego występują względnie blisko miejsca zamieszkania. Niemniej stan zagospodarowania wybranych przestrzeni publicznych wymaga poprawy. Dotyczy to zarówno głównych przestrzeni publicznych, w tym Placu Bartosza Głowackiego i terenów nad Wisłą. W przypadku Placu Bartosza Głowackiego należy zwrócić uwagę na

niefunkcjonalność i zużycie infrastruktury. Plac w obecnej formie został ukształtowany w latach 90-tych XX wieku. Opinie mieszkańców nt. przestrzeni Placu Bartosza Głowackiego w trakcie spaceru badawczego były mocno zróżnicowane. Część osób podkreślała potrzebę nadania nowych funkcji, w tym poprawy komfortu przebywania, zwiększenie ilości zieleni, czy też lepszego powiązania tej przestrzeni z innymi rejonami miasta drogami pieszymi i rowerowymi. Cześć osób zwracała przy tym uwagę, iż takie inwestycje będą bardzo kosztowe i wątpiła w ich sens. Większość uczestników spaceru zwracała uwagę na potrzebę inwestowania w jakość przestrzeni i odnowę budynków otaczających Plac i szerzej, ulokowanych w obrębie Starego Miasta. Zwrócono uwagę na rolę usługową Starego Miasta, potencjał turystyczny, m.in. wynikający z bliskość założenia pałacowego w Dzikowie oraz znaczenie dla zachowania dziedzictwa kulturowego (większość zabytków Tarnobrzega lokuje się w obrębie Starego Miasta). Liczne głosy wskazywały również na potrzebę aktywizacji kulturalnej przestrzeni Placu Bartosza Głowackiego oraz poszukiwanie rozwiązań, które sprawią, iż rejon ten będzie atrakcyjny dla usług także w okresie jesienno-zimowym (np. poprzez utworzenie lodowiska).

Zdjęcie 5. Wizualizacja przebudowy Placu Bartosza Głowackiego

Źródło: UM Tarnobrzega

Tereny nad Wisła (tzw. bulwary) to kolejna ważna w opinii mieszkańców przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji. Położenie na tarasie zalewowym, w pobliżu Wisły i jednocześnie blisko stref zamieszkania osiedli Starego Miasta i Przywiśle – to kluczowe atuty lokalizacyjne. Jest to teren tylko w niewielkim stopniu wykorzystany, w większości są to niezagospodarowane tereny zielone, częściowo pozbawione zieleni wysokiej. Mieszkańcy uczestniczący w badaniu ankietowym zwrócili uwagę, iż na obszarze rewitalizacji oferta umożliwiająca uprawianie sportu nie jest odpowiednio rozwinięta. To sformułowanie można bezpośrednio powiązać z funkcjonalnością terenów nad Wisłą. Lokalizacja oraz dostępność wolnych terenów umożliwiają rozwinięcie tu dodatkowych funkcji, które spełnią oczekiwania mieszkańców, nie tylko odnośnie terenów do odpoczynku, ale również aktywności fizycznej.

Tabela 21. Wybrane aspekty związane z funkcją czasu wolnego w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wystarczająco dużo miejsc, w których mogę spędzić czas wolny, uprawiając sport	1,7%	39,3%	28,1%	28,7%	2,3%	40,9%	31,0%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu są miejsca, w których mogę zrelaksować się i spokojnie odpocząć	1,0%	16,2%	10,2%	57,1%	15,5%	17,2%	72,6%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu infrastruktura sportowa i rekreacyjna jest zadbana	0,3%	17,2%	25,4%	45,9%	11,2%	17,5%	57,1%

Źródło: Opracowanie własne

Zdjęcie 6. Istniejące zagospodarowanie terenów nad Wisłą – boisko sportowe Orlik 2012 oraz Skatepark

Źródło: MOSiR w Tarnobrzegu

Zdjęcie 7. Koncepcja zagospodarowania terenów nad Wisłą – część wizualizacji

Źródło: UM Tarnobrzega

Kwestia kształtowania odpowiedniej jakości przestrzeni publicznych dotyczy także miejsc, które zlokalizowane są bezpośrednio w strefach mieszkaniowych. Takimi przestrzeniami publicznymi są tereny zielone przy Skalnej Górze na osiedlu Przywiśle oraz duża, otwarta przestrzeń pomiędzy osiedlami Serbinów i Stare Miasto, w rejonie ulicy ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza. W obu miejscach identyfikuje się potrzebę wzmocnienia funkcji, wprowadzenia nowych rozwiązań funkcjonalnych oraz modernizacji przestrzeni. Przestrzenie te pełnią istotne funkcje dla najbliższego otoczenia, na które składa się gęsta zabudowa wielorodzinna. Są one szczególnie ważne dla osób mniej mobilnych, które poszukują przestrzeni odpoczynku i integracji społecznej blisko miejsca zamieszkania. Mowa tu zarówno o osobach starszych, niepełnosprawnych, jak też rodzin z dziećmi. Problemem obu przestrzeni jest ponadto deficyt miejsc parkingowych. Brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych wynika ze zmian demograficznych. Rosnąca liczba gospodarstw domowych, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby członków rodzin, prowadzi do rosnącej liczby samochodów. Zabudowa wielorodzinna w obrębie obszaru rewitalizacji kształtowana była w zupełnie innej rzeczywistości. Gęsta zabudowa wielorodzinna stanowi istotną barierę dla rozwoju funkcji parkingowych. Wpływa to destrukcyjnie na jakość przestrzeni publicznej.

Zdjęcie 8. Tereny zielone w rejonie ul. Skalna Góra

Źródło: UM Tarnobrzega

W odniesieniu do podobszaru rewitalizacji Mokrzyszów diagnozuje się potrzebę stworzenia nowej przestrzeni publicznej. Mieszkańcy wskazują na potrzebę utworzenia miejsca, które pełnić będzie rolę integracyjną, rekreacyjną i umożliwi realizację działań społecznych. W trakcie spaceru badawczego mieszkańcy wskazali konkretne miejsce dla lokalizacji takiej przestrzeni, tj. na działce gminnej w rejonie ul. Zamkowej.

Obszar rewitalizacji koncentruje szereg funkcji o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym. Tym samym mieszkańcy posiadają dobry dostęp do szeregu usług publicznych. Potwierdzają to opinie mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym. W opinii badanych na obszarze rewitalizacji występuje umiarkowanie dobra dostępność do miejsc oraz oferty, w których dzieci mogą realizować swoja zainteresowania. Jednocześnie opinie liderów wskazują na deficyt rozwiązań dedykowanych młodzieży.

Tabela 22. Sfera funkcjonalno-przestrzenna obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele miejsc, w których dzieci mogą realizować swoje zainteresowania (ośrodki kultury, kluby osiedlowe, świetlice pozaszkolne)	2,3%	12,2%	14,2%	59,4%	11,9%	14,5%	71,3%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest bogata oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci	2,3%	9,6%	25,4%	51,5%	11,2%	11,9%	62,7%

Źródło: Opracowanie własne

3.5. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze technicznej

Ogólne uwarunkowania rozwoju w sferze technicznej miasta Tarnobrzega

Tarnobrzeg posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Wynika to m.in. z najnowszej historii rozwoju miasta. Miasto rozwinęło się do obecnych struktur stosunkowo niedawno. W z związku z tym posiada względnie dobrze rozwiniętą infrastrukturę sieciową.

Zaopatrzeniem w wodę i odprowadzeniem ścieków w Tarnobrzegu zajmuje się przedsiębiorstwo o nazwie Tarnobrzeskie Wodociągi Spółka z o.o., w Tarnobrzegu". Przedsiębiorstwo to w 100% stanowi własność miasta Tarnobrzega, prowadzi statutową działalność dostawy wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków na obszarze miasta Tarnobrzega. Podstawowym źródłem zasilania sieci miejskiego systemu wodociągowego jest Stacja Uzdatniana Wody – zakład zlokalizowany w Jeziórku. Stacja zaopatrywana jest w wodę z dwóch ujęć głębinowych: Studzieniec I i Studzieniec II. Aktualnie siecią wodociągową objęty jest cały teren miasta.

Obszar miasta jest w 100% skanalizowany. Problemem jest funkcjonowanie systemu gospodarki ściekami, w tym również niezakłóconej pracy miejskiej oczyszczalni ścieków, w okresach wysokiego poziomu wody w rzece Wiśle. Występują wówczas problemy z odprowadzaniem oczyszczonych ścieków, a także z odprowadzaniem wód opadowych przelewem na zbiorniku retencyjnym.

Z uwagi na stopień zużycia elementów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz rozwój funkcji mieszkaniowych i gospodarczych, diagnozuje się potrzebę poprawy gospodarki wodnej i rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz modernizację ujęcia wody.

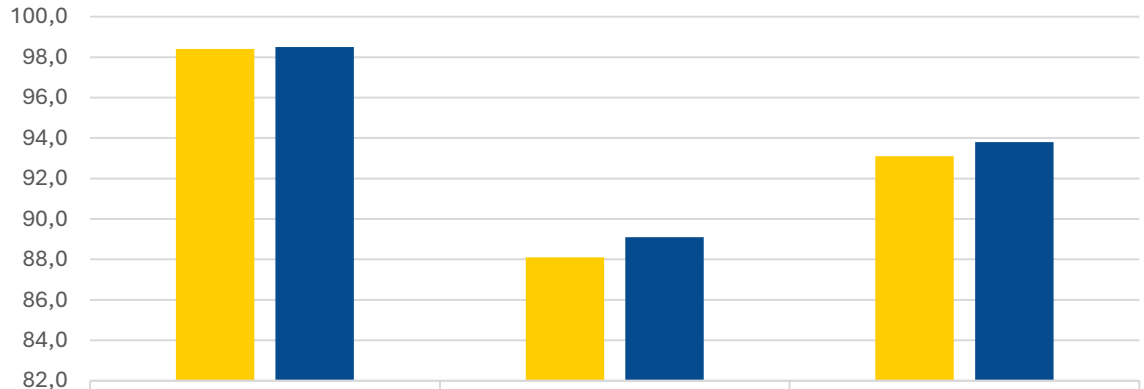
Miasto Tarnobrzeg w energię elektryczną zasilane jest z systemu sieci 110 kV poprzez 4 stacje transformatorowe 110/SN – tzw. główne punkty zasilające (GPZ): GPZ Tarnobrzeg, GPZ Machów, GPZ Trześń, GPZ przemysłowy Machów I. Większość stacji transformatorowych SN/nN zasilających miasto posiada znaczne rezerwy mocy nawet do 60%, co stanowi o potencjale rozwoju funkcji mieszkaniowej i gospodarczej. Stan techniczny elektroenergetycznych linii przesyłowych 110 kV, jak również magistralnych linii 15 kV oceniany jest jako dobry.

Gaz ziemny doprowadzany jest na obszar miasta z gazociągu wysokoprężnego systemu krajowego. Jest to gazociąg o średnicy Ø 300 mm i ciśnieniu 4 MPa, relacji Sędziszów – Komarów – Lubienia, który przebiega po terenie miasta z południa na północ przez część środkową obszaru miasta. Długość tego gazociągu na terenie miasta wynosi 15,5 km.

System ciepłowniczy Tarnobrzega zaspokaja potrzeby odbiorców w zakresie centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. System ten tworzą: Źródła ciepła: Ciepłownia nr 2 i Ciepłownia nr 3, oraz magistrale ciepłownicze, rurociągi rozdzielcze i węzły ciepłownicze obsługujące potrzeby grzewcze obszarów zasilanych z miejskiego systemu ciepłowniczego rurociągi rozdzielcze i węzły ciepłownicze.

Wg danych GUS Tarnobrzeg charakteryzował się wysokimi wartościami wskaźników korzystających z instalacji w ogóle mieszkańców. W przypadku wodociągu wskaźnik ten wynosił 98,5%, kanalizacji 89,1% a gazu sieciowego 93,8%.

Wykres 16. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Tarnobrzegu

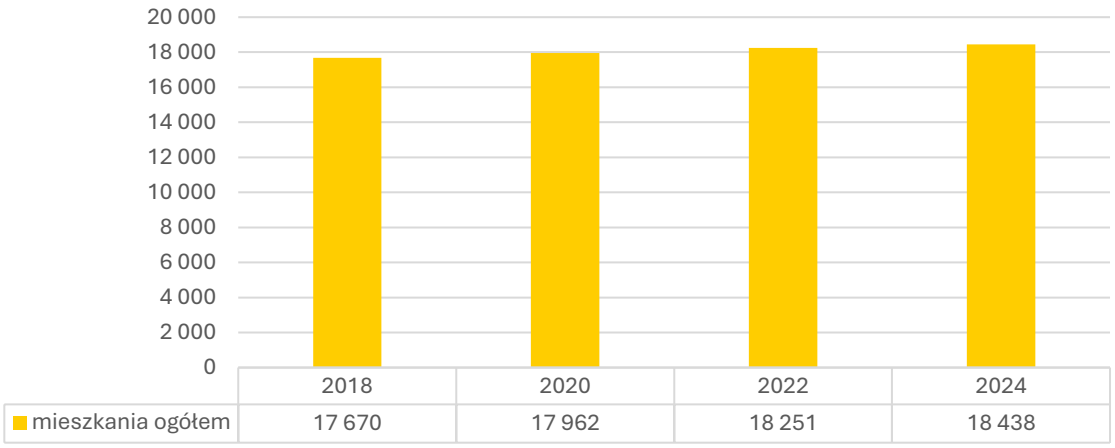
	wodociąg	kanalizacja	gaz
2019	98,4	88,1	93,1
2024	98,5	89,1	93,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Tarnobrzegu obserwowany był rozwój funkcji mieszkaniowej. Z uwagi na potencjał przestrzenny miasta, dotyczył zarówno zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej. Zjawiska tzw. suburbanizacji zachodziły w przestrzeni granic miasta i związane były z przenoszeniem się mieszkańców z centralnym rejonów miasta (z zabudowy wielorodzinnej) do osiedli z zabudową jednorodzinną (m.in. do Mokrzyszowa).

Dane dotyczące liczby mieszkań ogółem wskazują na umiarkowany rozwój mieszkalnictwa. Wg danych GUS w 2024 roku w mieście było łącznie 18 438 mieszkań. W 2018 roku było to 17 670 mieszkań, co oznacza, iż w tym okresie czasu przybyło tu 768 mieszkań.

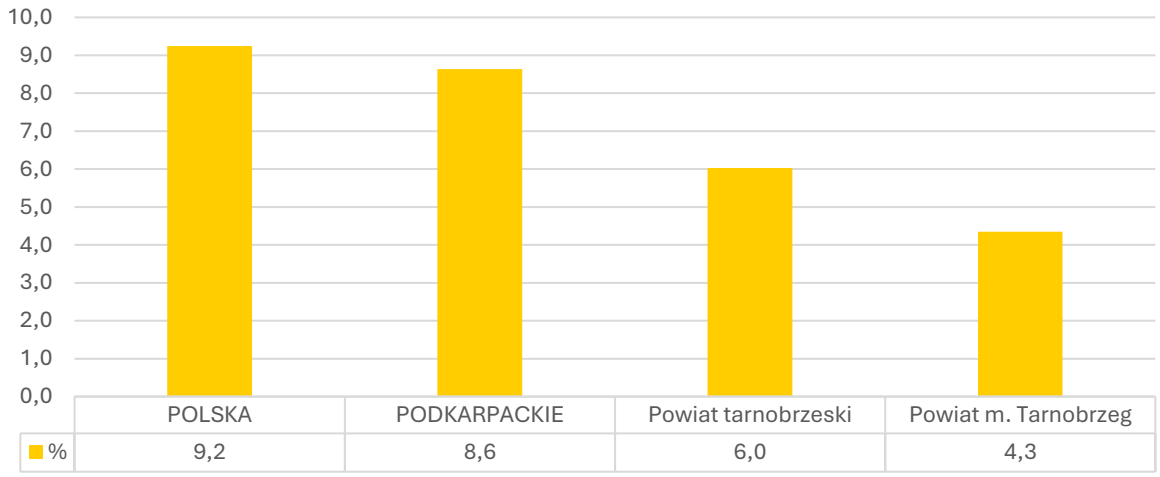
Wykres 17. Liczba mieszkań ogółem w Tarnobrzegu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównanie dynamiki rozwoju funkcji mieszkaniowej w Tarnobrzegu na tle kraju i województwa wypada, mniej korzystnie. W okresie od 2018 do 2024 roku przybyło w Tarnobrzegu 4,3% mieszkań. W tym okresie w skali kraju i województwa dynamika rozwoju mieszkalnictwa była dwukrotnie wyższa. Wyższa dynamika rozwoju funkcji mieszkaniowej dotyczyła również przestrzeni powiatu tarnobrzeskiego.

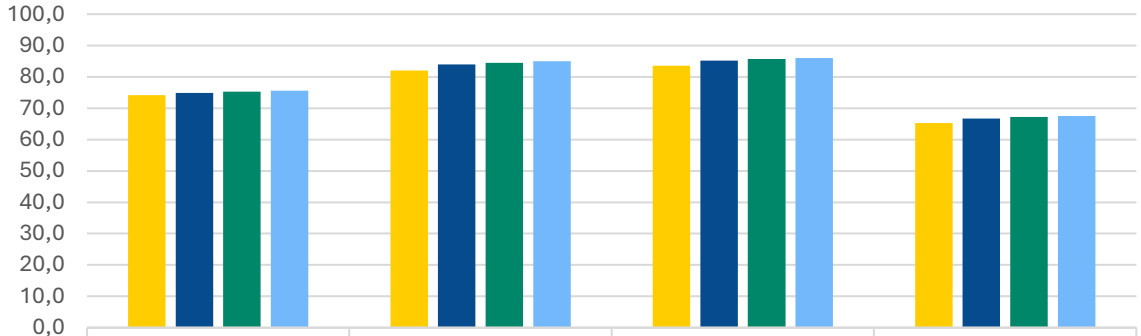
Wykres 18. Odsetek mieszkań oddanych do użytku w okresie od 2018 do 2024 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych GUS w 2024 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnobrzegu wynosiła 67,5 m^2. Od 2018 roku zwiększyła się ona nieznacznie. Zdecydowanie większą powierzchnię mieszkań notuje się średnio w kraju oraz w województwie podkarpackim i powiecie tarnobrzeskim. Wynika to z dominującej w strukturze przestrzennej zabudowie wielorodzinnej, w znacznym stopniu ukształtowanej w latach 70 i 80-XX wieku, kiedy to dominowały raczej średniej wielkości mieszkania.

Wykres 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

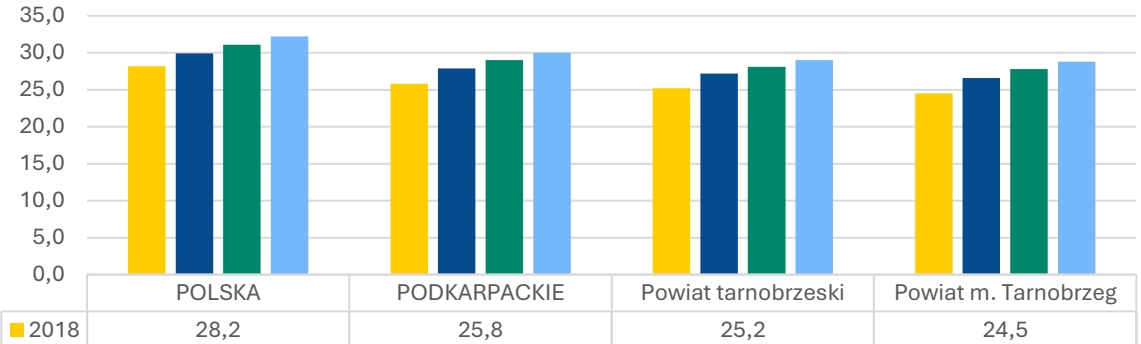

	POLSKA	PODKARPACKIE	Powiat tarnobrzeski	Powiat m. Tarnobrzeg
2018	74,2	82,0	83,6	65,3
2020	74,9	84,0	85,2	66,7
2022	75,3	84,5	85,7	67,2
2024	75,6	85,0	86,0	67,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę jest Tarnobrzegu niższa niż średnio w kraju. Na 1 osobę wg danych GUS w 2025 roku przypadało 28,8 m^2. Ten wskaźnik w skali kraju był wyższy i wynosił 32,2 m^2. Większą powierzchnię do dyspozycji posiadali również przeciętnie mieszkańcy województwa podkarpackiego i powiatu tarnobrzeskiego. Spadająca liczba mieszkańców Tarnobrzega wpłynęła na zwiększenie tego wskaźnika. Niemniej, warto podkreślić, iż w Tarnobrzegu notuje się coraz większą liczbę mniejszych gospodarstw domowych, co związane jest ze zmianami społeczno-ekonomicznymi i wynika również ze starzenia się społeczeństwa.

Wykres 20. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

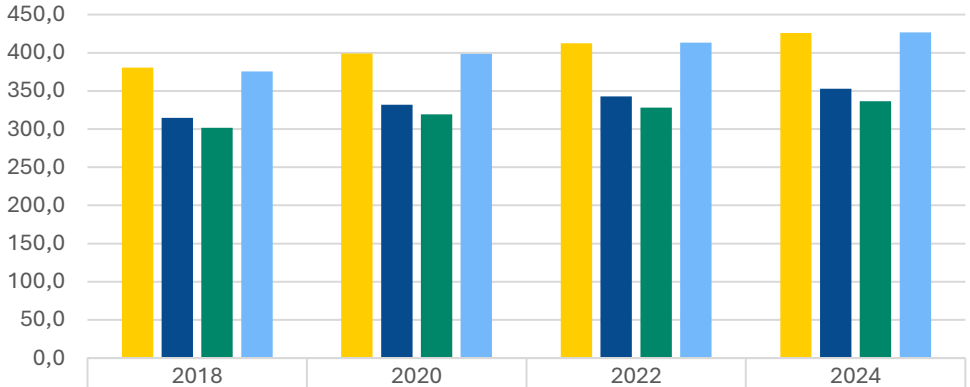
	POLSKA	PODKARPACKIE	Powiat tarnobrzeski	Powiat m. Tarnobrzeg
2018	28,2	25,8	25,2	24,5
2020	29,9	27,9	27,2	26,6
2022	31,1	29,0	28,1	27,8
2024	32,2	30,0	29,0	28,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców w Tarnobrzegu osiągnął wartość 426,6, był zbliżony do średniej krajowej. Na tle województwa podkarpackiego i powiatu tarnobrzeskiego Tarnobrzeg posiada większą, teoretyczną dostępność do zasobu mieszkaniowego. Warto dodać, iż w skali kraju nadal notuje się deficyt mieszkań, pomimo spadającej liczby mieszkańców. Pożądany wskaźnik dostępności mieszkań w Polsce to poziom zbliżony do średniej

unijnej, co oznaczałoby wzrost wskaźnika liczby mieszkań na 1000 mieszkańców do poziomu około 514 lokali.

Wykres 21. Mieszkania na 1000 mieszkańców

	2018	2020	2022	2024
POLSKA	380,5	398,8	412,4	425,9
PODKARPACKIE	314,8	332,0	342,9	353,0
Powiat tarnobrzeski	301,5	319,4	328,1	336,7
Powiat m. Tarnobrzeg	375,6	398,7	413,3	426,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji w sferze technicznej

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się dobrą dostępnością do infrastruktury sieciowej, tj. wody, kanalizacji i gazu. Z uwagi na rozwój wybranych funkcji, w tym usługowych i mieszkaniowych dostrzega się tu potrzebę rozwoju infrastruktury i jej modernizacji. Istotną potrzebę rozwoju infrastruktury diagnozuje się w związku z problemem odbioru wody opadowej.

W opinii badanych mieszkańców stan infrastruktury mieszkaniowej jest dobry, co wynika zarówno z przewagi względnie nowej zabudowy wielorodzinnej, jak też faktu, iż część zasobów mieszkaniowych była modernizowana (m.in. przeprowadzono tu inwestycje z zakresu termomodernizacji). Mieszkańcy oceniają korzystnie stan elewacji budynków. W umiarkowanym stopniu występują na obszarze rewitalizacji bariery architektoniczne. Pozytywna ocena badanych mieszkańców dotyczyła ponadto kondycji technicznej obiektów publicznych. Tutaj warto również podkreślić, iż w ciągu ostatnich lat zrealizowano ważne dla funkcji publicznych inwestycje remontowe i modernizacyjne, m.in. obiektów kultury, sportu i rekreacji.

Tabela 23. Sfera techniczna obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu elewacje budynków są ładne i zadbane	0,3%	25,4%	13,2%	52,1%	8,9%	25,7%	61,1%
Budynki publiczne (np. oświatowe) są przestarzałe, niefunkcjonalne, energochłonne	11,6%	44,2%	23,1%	19,1%	2,0%	55,8%	21,1%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest wiele barier architektonicznych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	1,3%	35,3%	19,5%	36,6%	7,3%	36,6%	43,9%

Źródło: Opracowanie własne

Atutem podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole jest podłączenie do systemowego ogrzewania. Ogranicza to problem niskiej emisji. Problem ten w większym stopniu dotyczy obszaru zabudowy jednorodzinnej w Mokrzyszowie.

Wskazując na problemy natury technicznej obszaru rewitalizacji, należy podkreślić, iż występują tu obiekty zabytkowe, które wymagają szczególnej troski. Problem ten koncentruje się w szczególności w obrębie Starego Miasta. Zdiagnozowano tu m.in. nieodpowiedni stan techniczny w odniesieniu do ważnych dla tożsamości miasta obiektów, pełniących przy tym ważne funkcje społeczne, takich jak Dzienny Dom Senior+ przy ul. Sandomierskiej, Zespół pałacowy przy ul. Sandomierskiej 27 oraz kilku obiektów przy Placu Bartosza Głowackiego.

Istotną potrzebą w zakresie rozwoju funkcji mieszkaniowej jest budowa mieszkań socjalnych i komunalnych. Obecny okres oczekiwania na lokale komunalne wynosi około 5-6 lat. Ponadto stan zasobów mieszkań socjalnych jest niski, czego przykładem jest budynek socjalny zlokalizowany na osiedlu Mokrzyszów.

3.6. Diagnoza obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej

Ogólne uwarunkowania rozwoju w sferze środowiskowej miasta Tarnobrzega

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski wg J. Kondrackiego Tarnobrzeg, usytuowany w północnej części województwa podkarpackiego, na prawym brzegu Wisły, położony jest w obrębie makroregionu Kotlina Sandomierska, dzielącego się w tym rejonie na dwa mezoregiony: Nizinę Nadwiślańską (zachodnia i środkowa część miasta) i Równinę Tarnobrzeską (wschodnia część miasta).

Na terenie miasta występują następujące formy morfologiczne:

- terasa zalewowa rzeki Wisły wyniesiona jest od 0-5 m ponad średni stan wody w rzece, o rzędnych terenu 142,0 do 147 m n.p.m., ma szerokość ok. 0,5 km, w części północnej zwiększa się ona do ok. 1 km;
- terasa nadzalewowa – wyniesiona ok. 5-10 m nad średni stan wody, o rzędnych 147-165 m n.p.m. Stanowi płaską rozległą formę o małych nachyleniach od 0-2 %. Rozciąga się od rejonu Miechocina w kierunku Wielowsi i Mokrzyszowa, gdzie łączy się z terasą nadzalewową Mokrzyszówki i Trześniówki;
- terasa wysoka – zaznacza się w morfologii terenu w rejonie osiedli Miechocin, Przywiśle i Stare Miasto w postaci stromych skarp o rzędnych w granicach 170-180 m n.p.m. Wysokości względne wynoszą tu kilkanaście metrów, a spadki terenu są znaczne, wynoszą 15-20%;
- doliny boczne – Trześniowki, Mokrzyszówki i innych niewielkich cieków stanowią formy erozyjne, nieckowate o łagodnie nachylonych zboczach i płaskich dnach;

wydmy – stanowią niewielkich rozmiarów formy rozmyte, najczęściej zalesione, o spadkach nieprzekraczających 5%, występują w południowej i wschodniej części miasta.

Rzeźba terenu została ponadto antropogenicznie zmodyfikowana (wały przeciwpowodziowe, kanały, nasypy) oraz znacząco zmieniona (eksploatacja siarki w rejonie Machowa). Działalność górnicza spowodowała duże przekształcenia powierzchni terenu, w postaci wyrobiska górniczego i zwałowisk zewnętrznego i wewnętrznego. Wyrobisko górnicze Kopalni Siarki „Machów" o kubaturze ok. 200 mln m^3 zostało zrekultywowane i aktualnie stanowi sztuczny zbiornik wodny – Jezioro Tarnobrzeskie.

Głównym ciekiem wodnym miasta Tarnobrzega jest rzeka Wisła, stanowiąca naturalną, zachodnią granicę miasta. Wisła płynie korytem o szerokości 200-500 m, a średnie roczne przypływy rzeki na tym odcinku wynoszą od ok. 100 m^3/s w latach suchych do 370 m^3/s w latach mokrych.

Sieć rzeczną w granicach miasta uzupełnia prawobrzeżny dopływ Wisły – Trześniówka (na znacznym odcinku płynąca wzdłuż wschodniej granicy miasta) z uchodzącymi do niej Mokrzyszówką i Żupawką. W obrębie miasta ww. cieki wodne są uregulowane i posiadają obustronne obwałowania przeciwpowodziowe. Do wód powierzchniowych występujących na terenie Tarnobrzega zalicza się również sztuczny akwen powstały z zalania dawnej kopalni odkrywkowej siarki – Jezioro Tarnobrzeskie.

Obszar miasta wyróżnia się dominacją zbiorowisk nieleśnych. Zdecydowanie przeważają wśród nich antropogeniczne zbiorowiska towarzyszące uprawom zbożowym i okopowym, naturalne i półnaturalne łąki i pastwiska, towarzyszą im zbiorowiska związane z sadami oraz zbiorowiska ruderalne związane z sąsiedztwem dróg i terenów zabudowanych. Ponadto występują tu powstałe w sposób naturalny zbiorowiska zarośli łęgowych głównie w międzywalu rzeki Wisły oraz roślinność wodna i szuwarowa w obrębie starorzeczy.

Charakterystyczne dla zabudowy miejskiej jest występowanie zieleni urządzonej w postaci m.in. parków spacerowych, trawników, żywopłotów, krzewów, szpalerów i skupisk drzew, historycznej zieleni parkowej (zespoły pałacowo-parkowe w osiedlu Dzików i Mokrzyszów) oraz zieleni przydomowej. Zieleń urządzona ogólnodostępna i osiedlowa na terenie Tarnobrzega zajmuje powierzchnię ok. 130 ha, nasadzenia żywopłotów wynoszą ponad 16 000 mb.

Dolina rzeki Wisły jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym, stanowi fragment sieci ekologicznej ECONET–PL, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody.

Na terenie Tarnobrzega znajduje się obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 – Tarnobrzeska Dolina Wisły PLH 180049. Obejmuje dolinę Wisły ograniczoną do międzywala. Obszar cechuje duża bioróżnorodność gatunków roślin i zwierząt oraz duża różnorodność siedlisk przyrodniczych, takich jak: naturalne starorzecza z roślinnością pływającą, zanurzoną oraz z zaroślową. Spośród siedlisk przyrodniczych, największe znaczenie mają tu: łęgi nadrzeczne, łąki selernicowe oraz starorzecza. Obszar ten jest bogaty w licznie występujące tu gatunki ryb i płazów.

Główne problemy środowiskowe w Tarnobrzegu to zanieczyszczenie powietrza, niewystarczający poziom recyklingu odpadów oraz zanieczyszczenie wód. Miasto zostało ukarane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska karą finansową za nieosiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu odpadów w 2023 roku, co świadczy o wyzwaniach związanych z gospodarką odpadami.

Problem jakości powietrza ma charakter zdecydowanie lokalny, tj. związany jest z występowanie tzw. niskiej emisji, głównie w strefach zabudowy jednorodzinnej w sezonie grzewczym. Dane GIOŚ dot. stanu powietrza w strefie podkarpackiej oraz w rejonie Tarnobrzega wskazują na systematyczną poprawę stanu powietrza. Jest to związane m.in. z postępującą modernizacją systemów grzewczych i zmianą profilu gospodarczego.

Zanieczyszczenie wód ma swoje źródła częściowo poza obszarem miasta. Niemniej, zgłaszany przez mieszkańców problem z gospodarowaniem wodami opadowymi może przyczyniać się do zanieczyszczeń wód lokalnie.

W przypadku gospodarki odpadami, warto zwrócić uwagę na potrzebę inwestowania w świadomość społeczną dotyczącą potrzeby segregacji odpadów oraz zmniejszania masy produkowanych odpadów. Z uwagi na dominującą w strefach centralnych miasta zabudowę wielorodzinną będzie to szczególne wyzwanie dla systemu gospodarki odpadami.

Problemy środowiskowe o charakterze lokalnym dotyczą jakości klimatu akustycznego. Przebieg przez miasto dróg tranzytowych, w szczególności przez tereny zurbanizowane, może mieć niekorzystny wpływ na jakość życia mieszkańców.

Istotnym problemem w skali miasta jest niedostosowanie rozwiązań technicznych i przyrodniczych do skutków zmian klimatu. Centralne rejony Tarnobrzega to przestrzeń w dużym stopniu zabudowana, z ograniczoną powierzchnią przepuszczalną, częściowo pozbawiona wysokiej roślinności. Te przestrzenie są szczególnie narażone na nagrzewanie się w dni upalne oraz na spływ powierzchniowy w przypadku intensywnych opadów deszczu. System przyrodniczy miasta ma problem, aby dostosować się do szybkich zmian klimatu. Widoczne jest to m.in. w pogorszeniu się stanu biocenoz leśnych czy też parkowych.

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji w sferze środowiskowej

Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu dotykają problemy środowiskowe charakterystyczne dla całego miasta. Zły stan powietrza atmosferycznego dotyka przede wszystkim rejonów zabudowy jednorodzinnej, w której zlokalizowane są dość liczne piece węglowe do ogrzewania mieszkań. Problem ten dostrzegany jest m.in. na podobszarze rewitalizacji w Mokrzyszowie, gdzie na niedużej przestrzeni koncentruje się dość pokaźna liczba budynków ogrzewanych piecami węglowymi. Warto jednak podkreślić, iż programy takie jak Ciepłe mieszkanie, które pozwalają na modernizację i wymianę urządzeń grzewczych, stopniowo poprawiają sytuację w zakresie jakości powietrza.

Tabela 24. Wybrane dane opisujące sytuację środowiskową na obszarze rewitalizacji

Dane	Miasto Tarnobrzeg	Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole	Mokrzyszów Centrum
Liczba budynków ogrzewanych piecami węglowymi (2023 r.)	1607	178	82
Liczba budynków ogrzewanych piecami węglowymi na 100 mieszkańców (2023 r.)	3,66	1,41	14,77

Źródło: Opracowanie własne

Z uwagi na to, że obszar rewitalizacji to przestrzeń silnie zurbanizowana, szczególną wagę należy przywiązywać do zachowania potencjału bioróżnorodności, który związany jest terenami zieleni miejskiej. Na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole kluczowe powiązania przyrodnicze tworzy dolina Wisły, zieleń parkowa, zieleń uliczna i małe skwery zieleni. Szczególnie cenne są założenia parkowe w sąsiedztwie zamku w Dzikowie oraz w rejonie ul. Skalna Góra. Potencjał rozwoju funkcji przyrodniczej mają również tereny nad Wisłą. Istotne jest wspieranie rozwoju terenów zielni bezpośrednio w przestrzeniach międzyosiedlowych. Problemem wybranych przestrzeni publicznych jest zupełny brak zieleni wysokiej. Obserwuje się tu również problemy z niedostosowaniem roślin do siedlisk. Przykładem są m.in. tereny nad Wisłą, gdzie system korzeniowy powinien być dostosowany do wysokiego poziomu wody gruntowej.

Badanie ankietowe przeprowadzone z mieszkańcami wskazują na następującą sytuację:

- miasto powinno inwestować w czysty transport;
- tereny zieleni są raczej ładne i zadbane;

- Tarnobrzeg można uznać za zielone miasta, niemniej na obszarze rewitalizacji tej zieleni jest mniej;
- w umiarkowanym stopniu mieszkańcy odczuwają problem zanieczyszczenia powietrza;
- raczej nisko należy ocenić świadomość ekologiczną mieszkańców;
- obszar rewitalizacji zaliczyć należy do przestrzeni w przeważającym stopniu niezaśmieconej;
- Tarnobrzeg raczej słabo jest przygotowany do przeciwdziałania i walki ze skutkami klęsk żywiołowych.

Badanie z mieszkańcami potwierdza, iż problemy środowiskowe koncentrują się wokół potencjału przyrodniczego zieleni miejskiej (potrzeba ich powiększania) oraz gospodarki odpadami (ze względu na niską świadomość ekologiczną i przewagę zabudowy wielorodzinnej, gdzie trudniej wdrażać rozwiązania sprzyjające segregacji odpadów). Mieszkańcy wskazują także na potrzebę rozwijania ekologicznych rozwiązań transportowych.

Tabela 25. Sfera środowiskowa obszaru rewitalizacji w opinii mieszkańców

	1- zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu jest dużo terenów zieleni	6,6%	29,7%	6,6%	45,9%	11,2%	36,3%	57,1%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu tereny zieleni miejskiej są ładne i zadbane	0,0%	6,9%	10,6%	67,7%	14,9%	6,9%	82,5%
Tarnobrzeg jest zielonym miastem	0,0%	16,2%	10,9%	56,8%	16,2%	16,2%	72,9%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu czuję, że powietrze atmosferyczne jest zanieczyszczone	2,3%	35,0%	14,5%	41,9%	6,3%	37,3%	48,2%
Okolica mojego miejsca zamieszkania jest zaśmiecona	26,7%	52,5%	11,2%	9,2%	0,3%	79,2%	9,6%

	1 - zdecydowanie się nie zgadzam	2	3	4	5 – zdecydowanie się zgadzam	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Wody deszczowe są dobrze zagospodarowane	11,2%	34,0%	35,3%	18,8%	0,7%	45,2%	19,5%
Na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu mieszkańcy są świadomi ekologicznie	14,2%	28,4%	25,7%	29,4%	2,3%	42,6%	31,7%
Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w mieście są stare piece	9,2%	23,1%	24,4%	29,7%	13,5%	32,3%	43,2%
Popieram inwestycje miasta w czysty transport (autobusy zeroemisyjne)	0,7%	5,9%	21,8%	32,7%	38,9%	6,6%	71,6%
Tarnobrzeg jest dobrze przygotowany do przeciwdziałania i walki ze skutkami klęsk żywiołowych	9,2%	29,0%	35,6%	25,4%	0,7%	38,3%	26,1%

Źródło: Opracowanie własne

4. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych

Rozdział stanowi syntezę diagnozy obszaru realizacji Innego Instrumentu Terytorialne (IIT) – zgodnie z założeniami Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Zawiera analizę problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. 2022 poz. 1079), gminny program rewitalizacji należy zaliczyć do tzw. innych instrumentów terytorialnych, które są narzędziem rozwoju terytorialnego. W tym kontekście konieczne jest przedstawienie syntezy wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

4.1. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej

Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole obejmuje większość osiedla Przywiśle, południową część osiedla Stare Miasto oraz północną część osiedla Wielopole. Zachodnią granicę podobszaru rewitalizacji wyznaczają tereny nad Wisłą, północną tereny rekreacyjne przy ul. Przy Zalewie, a następnie strefa najstarszej zabudowy w obrębie Starego Miasta, aż do Parku Tarnowskich. Wschodnia granica podobszaru rewitalizacji przebiega wzdłuż ul. Generała Władysława Sikorskiego oraz częściowo obejmuje swoim zasięgiem ul. Elizy Orzeszkowej. Południową granicę podobszaru rewitalizacji wyznacza ul. Szpitalna oraz tereny zielone na osiedlu Przywiśle. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole obejmuje centralną część Tarnobrzega. Zlokalizowane są tu ważne dla społeczności lokalnej obiekty i usługi.

Na podobszarze rewitalizacji odnotowano znaczną liczbę osób, które korzystająca z systemu pomocy społecznej. Wg danych MOPR w 2023 r. było to 127 osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, 150 osób z powodu niepełnosprawności, 180 osób z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, 187 z powodu bezrobocia. W związku z tym zakłada się prowadzenie działań z zakresu pomocy społecznej, w szczególności dedykowanej osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Dane wskazują na to, że największa skala problemów społecznych wynika ze stanu zdrowia (długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność). Te problemy w dużym stopniu dotyczą osób starszych. Starzenie się społeczeństwa stanowi istotne wyzwanie dla systemu pomocy społecznej. Zakłada się zwiększenie liczby usług opiekuńczych. Starsze osoby oczekują inwestycji i rozwiązań poprawiających codzienne funkcjonowanie w przestrzeni miejskiej. Dotyczy to szeroko rozumianych standardów dostępności i komfortu funkcjonowania. Szczególną uwagę należy zwrócić na stan nawierzchni dróg i chodników oraz innych ciągów pieszych. W wielu miejscach na podobszarze rewitalizacji brakuje ławek. W strefach mieszkaniowych, pomiędzy blokami, brakuje miejsc zacienionych.

Mieszkańcy i liderzy społeczni oczekują rozwinięcia działań zwiększających udział w kształtowaniu przestrzeni publicznych. Uwagę zwraca się na potrzebę zwiększenia aktywności społecznej i zaangażowania mieszkańców w życie lokalne. Widoczny jest dość niski poziom aktywnego

zaangażowania się mieszkańców w działania rozwojowe. Z drugiej strony, osoby, które uczestniczyły w spacerach badawczych wskazywały na to, że mają mały wpływ na to co się w mieście dzieje. Wyniki badań, które przeprowadzone zostały z mieszkańcami na obszarze rewitalizacji potwierdzają niski poziom zaangażowania społecznego, w tym nikłą znajomość przewodniczących rad osiedla, słabą ocenę atrakcyjności wydarzeń na obszarze rewitalizacji.

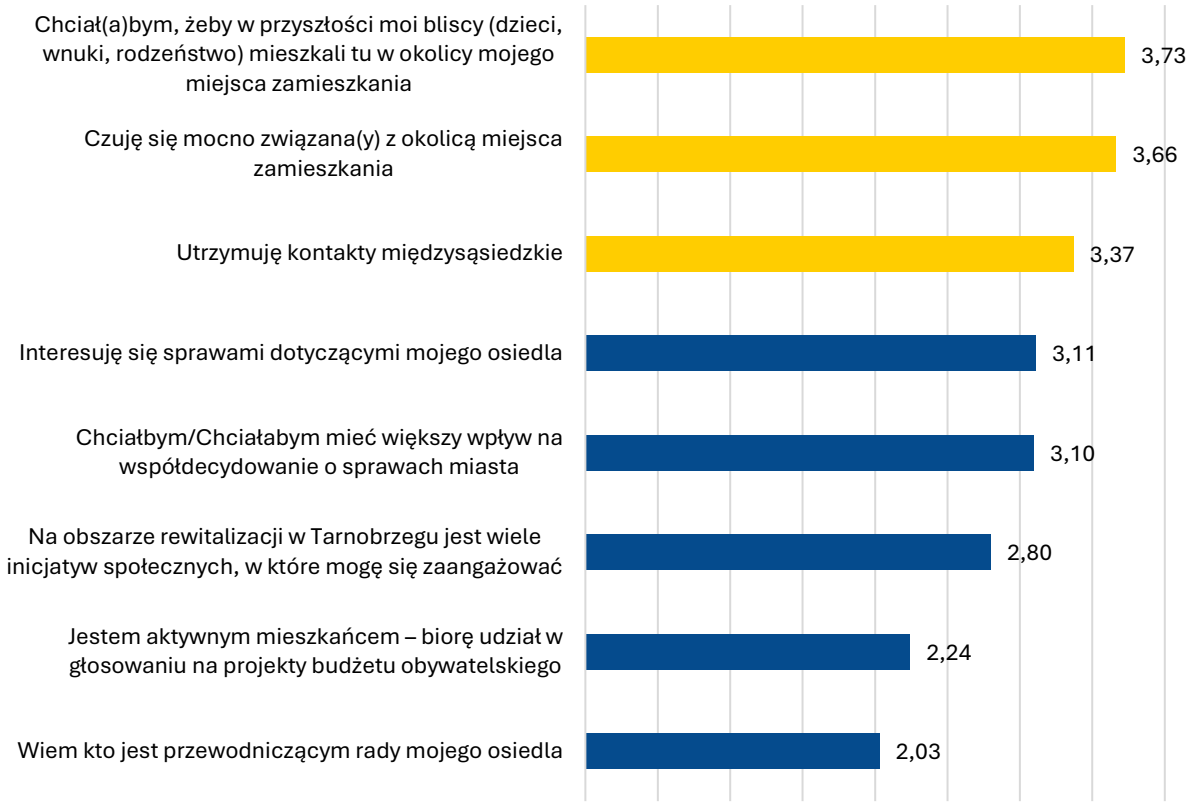
Oczekiwane jest zwiększenie atrakcyjności i dostępności wydarzeń organizowanych na podobszarze rewitalizacji. Potencjał dla takich funkcji w opinii mieszkańców ma szczególnie Plac Bartosza Głowackiego, centralna przestrzeń publiczna w mieście.

Zakłada się rozwijanie narzędzi wspierających aktywny udział mieszkańców w planowaniu rozwoju miasta. Przykładem takich inicjatyw jest Tarnobrzeski Budżet Obywatelski, który już funkcjonuje, czy też spacery badawcze po obszarze rewitalizacji, które stanowią dobrą formułę kontaktów mieszkańcami z osobami zarządzającymi miastem.

Osoby uczestniczące w spacerach badawczych podkreślały przy tym, iż informacje dotyczące inicjatyw i działań realizowanych w mieście, nie zawsze skutecznie docierają do mieszkańców. Istotne jest wdrażanie rozwiązań poprawiających sposób komunikacji nt. inicjatyw i wydarzeń. Umożliwi to efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów, także miejsc i przestrzeni, które zostaną utworzone lub zmodernizowane w ramach przyszłych działań rewitalizacyjnych.

Wykres 22. Życie społeczne i zaangażowanie obywatelski na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców

SKALA LIKERTA OD 1-5 (1- „ZDECYDOWANIE SIĘ NIE ZGADZAM”, A 5 „ZDECYDOWANIE SIĘ ZGADZAM”); N=303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań z mieszkańcami, kwiecień 2025 r.

Podobszar Mokrzyszów Centrum obejmuje centralną część osiedla, położoną wzdłuż ulic: Chłopska, ks. Tadeusza Chrobaka, Siewna, Strażacka, częściowo Zamkowa, Zaułek. Południową granicę podobszaru rewitalizacji wyznaczają obiekty Szkolnego Schroniska Młodzieżowego oraz Ochotniczej Straży Pożarnej przy ul. Zamkowej. Zachodnią i północną granicę wyznacza strefa zabudowy przypisana do ul. Tadeusza Chrobaka, jak też tereny sportowe pomiędzy ul. Leśną i Grzybową. Wschodnia granica podobszaru rewitalizacji przebiega wzdłuż strefy zabudowy ul. Tadeusza Chrobaka, ul. Strażackiej oraz wzdłuż cieku wodnego Mokrzyszówka.

Jest to podobszar rewitalizacji o wyraźnie odmiennej strukturze przestrzenno-funkcjonalnej w porównaniu do centrum miasta. Stanowi przede wszystkim niedużą wspólnotą lokalną. Skala zjawisk problemowych jest tu wyraźnie mniejsza niż w centrum Tarnobrzega. Problemy w sferze społecznej są przy tym podobne. Mieszkańcy uczestniczący w spacerze badawczych po obszarze rewitalizacji zwrócili uwagę na to, że znajduje się tu budynek z mieszkaniami socjalnymi. Lokalizacja tego obiektu budzi obawy mieszkańców odnośnie bezpieczeństwa i spokoju, choć podkreślano w trakcie spaceru, iż odnotowano w tym miejscu zauważalną poprawę.

W Mokrzyszowie mieszkańcy uczestniczący w spacerze badawczym podkreślili potrzebę głębszej integracji społecznej. Wskazali przy tym na deficyty rozwiązań. Brakuje tu przede wszystkim miejsc, gdzie mieszkańcy i liderzy mogą się spotykać. Jest tutaj co prawda tzw. Dom Ludowy, niemniej jest on w złym stanie technicznym i brak jest obecnie możliwości korzystania z tego obiektu. Brak jest w centralnych rejonach Mokrzyszowa (ul. Zamkowa) odpowiedniej jakości przestrzeni publicznej, w której mieszkańcy mogą się organizować, spotykać, spędzać czas wolny.

W rejonie ulicy Grzybowej w Mokrzyszowie znajduje się boisko sportowe. Jest to przestrzeń tylko częściowo wykorzystana. Obiekty znajdujące się na tym terenie wymagają odnowienia. W 2024 r. reaktywowany po kilku latach przerwy został lokalny klub sportowy. Na co dzień trenuje tu piłkę nożną sporo młodych osób. Działalność kluby sportowego może mieć pozytywny wpływ na aktywizację i integrację społeczną, w szczególności młodych osób.

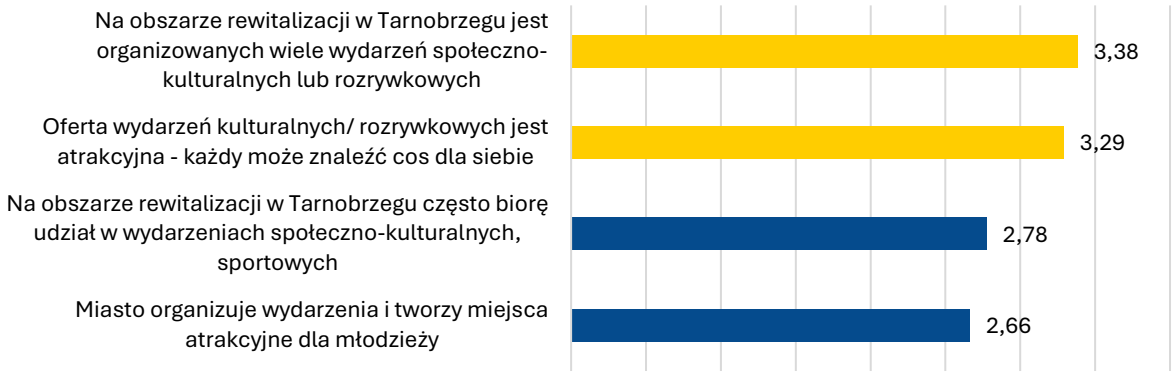
Warto podkreślić, iż mieszkańcy obszaru rewitalizacji czują się mocno związaniu z miejscem zamieszkania i chcieliby, aby w przyszłości podtrzymane zostały więzi rodzinne. Stanowi to istotny potencjał społeczny, na którym warto budować relacje i wspierać aktywność społeczną.

Kolejną istotną potrzebą rewitalizacyjną w Tarnobrzegu jest wspieranie rozwoju i edukacji dzieci i młodzieży. Na obszarze rewitalizacji istotną rolę w tym zakresie pełnią, obok szkół, instytucje kultury oraz sportu i rekreacji. Zakłada się, iż realizowane tu będą działania i projekty edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży. Przykładem takiej inicjatywy jest m.in. reaktywacja klubu sportowego w Mokrzyszowie. Potencjał należy dostrzec w realizacji działań z zakresu integracji międzypokoleniowej, które pozwolą wykorzystać wiedzę i doświadczenie coraz liczniejszej grupy starszych osób.

Ważną grupą odbiorców w kontekście rewitalizacji jest młodzież. Młodzi oczekują, iż zarządzający miastem zwrócą większą uwagę na ich potrzeby. Dotyczy to m.in. potrzeby rozwijania odpowiedniej jakości i dostępności infrastruktury oraz miejsc, gdzie młodzież może spędzać wolny czas.

Wykres 23. Życie społeczne i zaangażowanie obywatelski na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców

SKALA LIKERTA OD 1-5 (1- „ZDECYDOWANIE SIĘ NIE ZGADZAM", A 5 „ZDECYDOWANIE SIĘ ZGADZAM"); N=303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań z mieszkańcami, kwiecień 2025 r.

Mieszkańcy zwracają uwagę na potrzebę zwiększenia bezpieczeństwa w miejscach publicznych. Przekładem takiej przestrzeni publicznej, która wymaga interwencji w tym zakresie, jest teren zielony w rejonie ul. Skalna Góra. Jest to ważny „węzłowy" rejon miasta. Sam w sobie jest miejscem atrakcyjnym ze względu na wartości przyrodnicze i lokalizacyjne (bliskość osiedli mieszkaniowych). Stanowi przy tym miejsce ważne dla komunikacji opartej na rowerze. W tym miejscu dochodzi jednak do zakłócania porządku publicznego i zaśmiecenia.

4.2. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole pełni w wymiarze gospodarczym przede wszystkim funkcje usługowo-handlowe. Na obszarze rewitalizacji widoczny jest trend spadku liczby podmiotów gospodarczych, w tym również osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wpływ na to mają zjawiska demograficzne. Obserwuje się spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, co ma również swoje przełożenie na aktywność gospodarczą. Ponadto rozwijające się sklepy wielkopowierzchniowe i centra handlowe stanowią konkurencję dla przedsiębiorców prowadzących działalność w obszarze handlu w przestrzeniach miejskich, w rejonie ulic handlowych. Utrzymanie się handlu w tych rejonach, m.in. Placu Bartosza Głowackiego i Starego Miasta będzie trudne.

Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum jest przestrzenią, którą charakteryzuje wysoki wskaźnik przedsiębiorczości indywidualnej. W 2023 r. odnotowano tu 20,4 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarcza na 100 mieszkańców. Była to wartość prawie dwa razy wyższa od średniej dla miasta. Stanowi to istotny potencjał tego podobszaru. Przedsiębiorczy mieszkańcy to osoby kreatywne, które mogą wnieść swoje zaangażowanie i pomysły także do życia społeczności lokalnej.

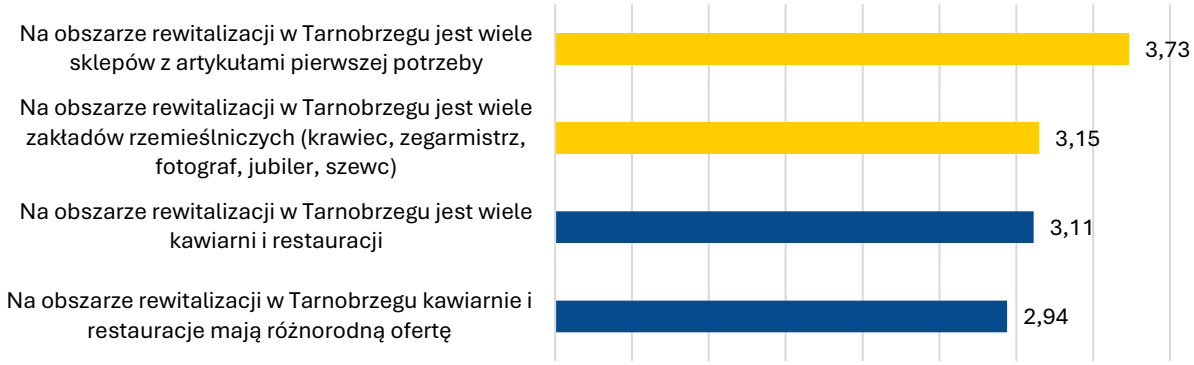
Zakłada się, iż dalsze inwestycje poprawiające estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznych wpływać będą na zwiększenie liczby osób korzystających z nich. Pozwoli to poprawić

konkurencyjność funkcji usługowej, w tym związanej gastronomią i obsługą ludności. Istotne będzie zwiększenie atrakcyjności i funkcjonalności oraz skomunikowania przestrzeni publicznych Placu Bartosza Głowackiego, rejonu Zamku Tarnowskich w Dzikowie, terenów nad Wisłą. Do działań, które mogą wzmocnić funkcje handlowo-usługowe, w tym np. rejonu Placu Bartosza Głowackiego, zaliczyć należy ułatwienie parkowania oraz obniżenie cen za dzierżawę gruntów.

Wyniki badań prowadzonych z mieszkańcami na obszarze rewitalizacji wskazują na względnie dobrą dostępność do sklepów z artykułami pierwszej potrzeby. Wyraźniej słabiej oceniany jest dostęp do usług rzemieślniczych oraz oferty gastronomicznej. W przypadku podobszaru rewitalizacji mieszkańcy uczestniczący w spacerze badawczym wskazali na brak apteki lub punktu aptecznego.

Wykres 24. Aktywność gospodarcza na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców

SKALA LIKERTA OD 1-5 (1- „ZDECYDOWANIE SIĘ NIE ZGADZAM", A 5 „ZDECYDOWANIE SIĘ ZGADZAM"); N=303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań z mieszkańcami, kwiecień 2025 r.

4.3. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Podstawową funkcją obszaru rewitalizacji w Tarnobrzegu jest mieszkaniowa. W przypadku podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole funkcji mieszkaniowej towarzyszy funkcja usługowa, administracyjna, kulturalna, rekreacyjna i oświatowa. Jest to również przestrzeń, przez którą biegną kluczowe szlaki transportowe miasta.

Centralne położenie podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto w przestrzeni miasta powoduje, iż jest to obszar dobrze dostępny komunikacyjnie. Stosunkowo łatwo dotrzeć do tej przestrzeni zarówno transportem publicznym, jak też rowerowym. W przypadku poruszania się rowerem po obszarze rewitalizacji widoczne są deficyty rozwiązań infrastrukturalnych. Przede wszystkim długość i stan dróg dla rowerów nie jest zadowalająca, co potwierdzają opinie mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym. Brak ciągłości dróg dla rowerów, ich zły stan techniczny oraz przeciążenie wybranych odcinków to kluczowe problemy. Przykładem jest tutaj stan i standard połączeń rowerowych w obrębie terenów zielonych nad Wisłą i w rejonie ul. Skalna Góra. Przez ten węzłowy obszar dla przemieszeń się rowerem po mieście przebiega wąska droga dla rowerów, która jest wykorzystywana także przez pieszych. Obserwuje się tu duże natężenie ruchu rowerowego, co stwarza zagrożenie kolizji pomiędzy uczestnikami ruchu. Warto wspomnieć, iż ten

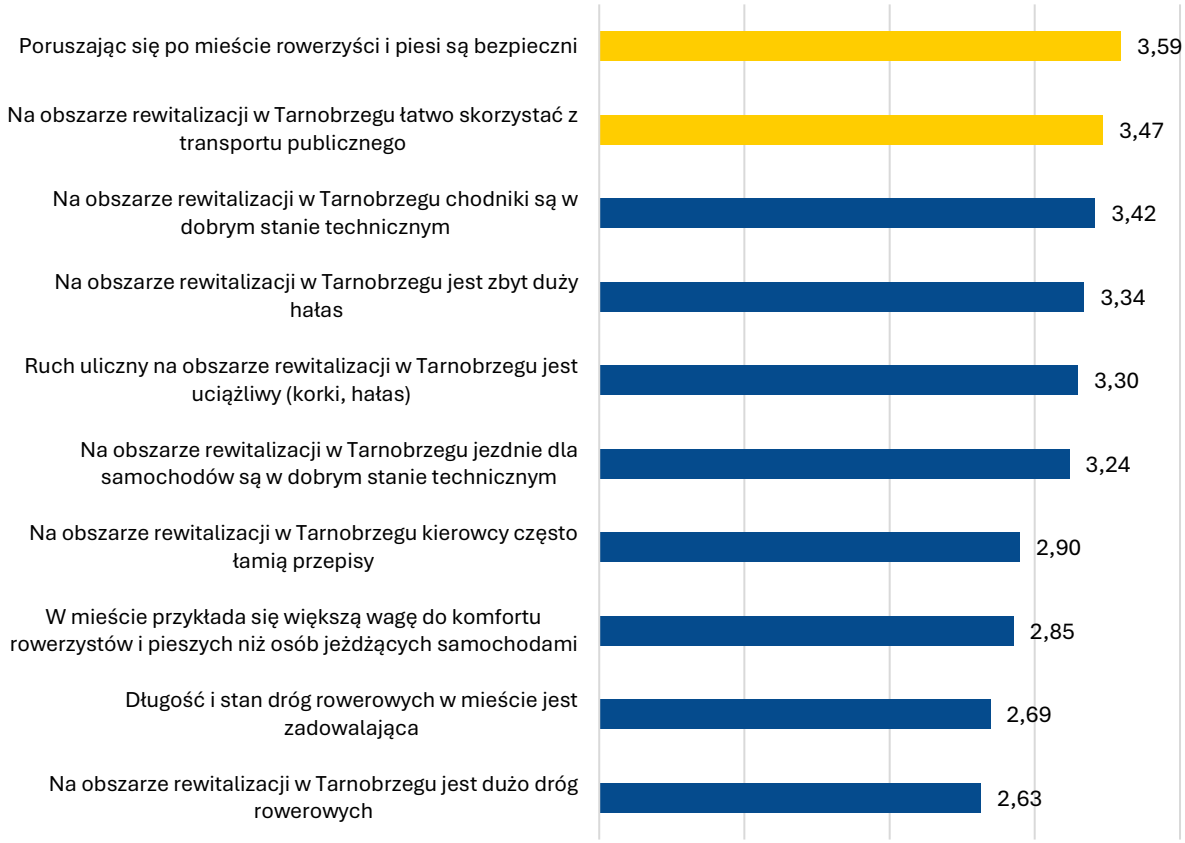
rejon jest bardzo atrakcyjny także ze względu skomunikowanie centralnych osiedli mieszkaniowych w mieście z terenami nad Jeziorem Tarnobrzeskim oraz ze względu na połączenie z projektowaną trasą dla rowerów pomiędzy Baranowem Sandomierskim i Sandomierzem.

Poprawa skomunikowania obszaru rewitalizacji drogami dla rowerów oraz poprawa standardów poruszania się po obszarze zarówno pieszo jak też rowerem stanowić będzie jeden z priorytetów rewitalizacji.

Ze względu na nagromadzenie na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole szeregu funkcji o znaczeniu ponadlokalnym oraz istotnych dla codziennego funkcjonowania miasta, które sąsiadują z funkcją mieszkaniową, obserwuje się tu deficyt miejsc parkingowych. Dodatkowo zmiany jakie zaszły w mobilności mieszkańców w ciągu ostatniej dekady znacząco pogłębiły ten problem. W Tarnobrzegu liczba zarejestrowanych samochodów zauważalnie wzrosła. Wg danych GUS w 2023 r. w Tarnobrzegu było zarejestrowanych 25 977 samochodów osobowych, wobec 20 486 w 2013 r. Problem braku wystarczającej liczby miejsc parkingowych występuje powszechnie na większości osiedli mieszkaniowych. Część przestrzeni parkingowych jest ponadto w złym stanie technicznym. Brak przepuszczalnych nawierzchni powoduje, iż po opadach tworzą się tam kałuże. Deficyt miejsc parkingowych powoduje, iż mieszkańcy zajmują i tym samym dewastują tereny zieleni.

Wykres 25. Wymiar komunikacyjny na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców

SKALA LIKERTA OD 1-5 (1- „ZDECYDOWANIE SIĘ NIE ZGADZAM”, A 5 „ZDECYDOWANIE SIĘ ZGADZAM”); N=303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań z mieszkańcami, kwiecień 2025 r.

Na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole zlokalizowane są kluczowe dla całego miasta przestrzenie publiczne. Do strategicznych przestrzeni publicznych należy zaliczyć: Plac Bartosza Głowackiego, tereny nad Wisłą oraz teren w rejonie ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza. W stosunku do tych kluczowych przestrzeni publicznych zakłada się wzmocnienie funkcji społecznych, gospodarczych i przyrodniczo-środowiskowych.

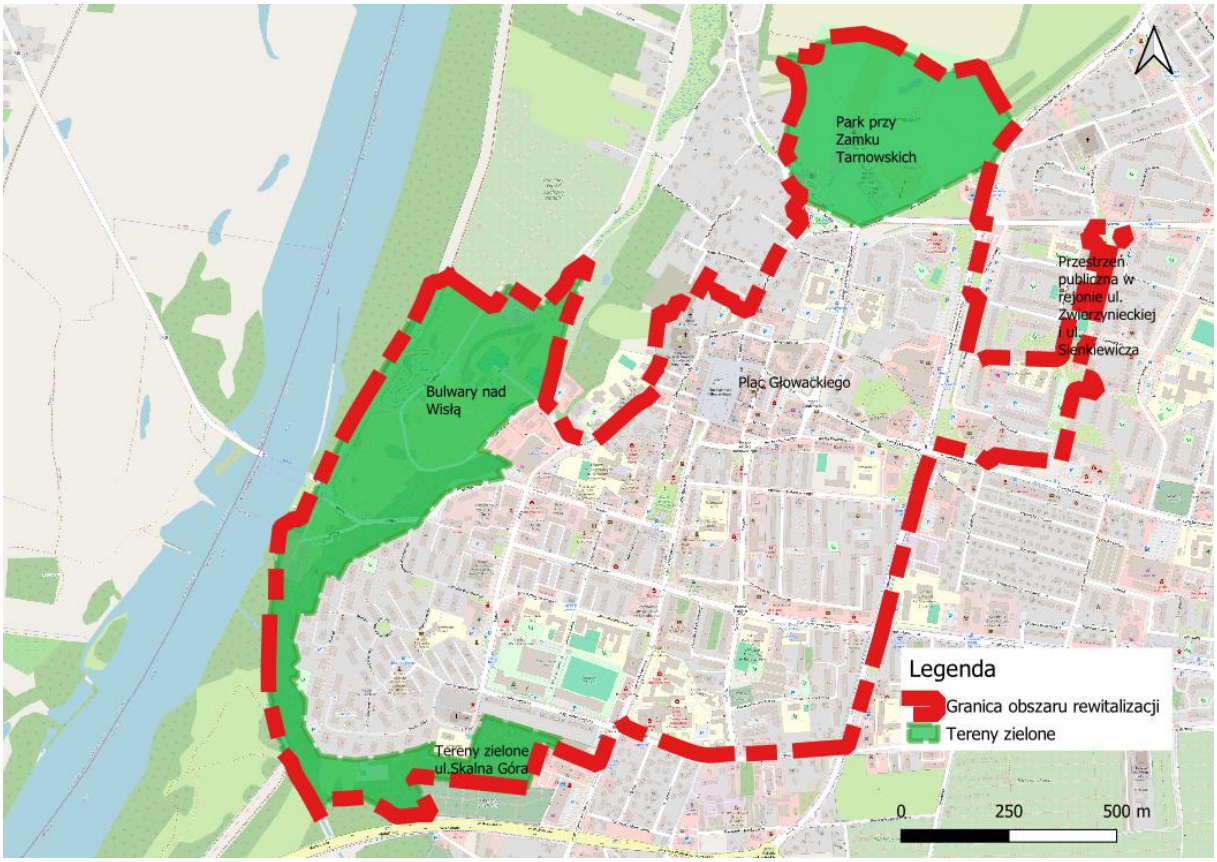
Plac Bartosza Głowackiego w Tarnobrzegu to centralny plac miasta. Znajduje się na Starym Mieście. W latach 90. XX wieku przeprowadzono gruntowną rewitalizację placu, wykładając go czerwoną kostką betonową. Od tego czasu nie realizowano tu większych inwestycji. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych zdecydowano się na modernizację Placu, w celu zwiększenia atrakcyjności tego miejsca dla funkcji gospodarczych i reprezentacyjnych oraz pod kątem codziennego wykorzystania przez mieszkańców jako miejsca spotkań. Koncepcja zakłada przede wszystkim wymianę nawierzchni na jaśniejszą, co ograniczy jej nagrzewanie się. Ponadto zakłada się wprowadzenie znaczącego odsetka powierzchni zieleni, co wpłynie na poprawę komfortu korzystania z przestrzeni przez mieszkańców, w szczególności w upalne dni. W trakcie spaceru badawczego pojawiły się dodatkowe opinie mieszkańców nt. potencjału Placu Bartosza Głowackiego. Zwrócono uwagę na potrzebę zwiększenia atrakcyjności oraz częstotliwości wydarzeń, być może poprzez udostępnianie przestrzeni dla organizacji społecznych, inicjatyw alternatywnych, etc. Ponadto zwrócono uwagę na potrzebę wydłużenia sezonu wykorzystania Placu poza okresem wiosenno-letnim. Przykładem może być uruchomienie lodowiska w okresie zimowym. Te inicjatywy mogłoby wpłynąć pozytywnie na zwiększenie się liczby osób korzystających z tej przestrzeni w ciągu roku, co z kolei poprawiłoby kondycją przedsiębiorców tu funkcjonujących.

Istotna dla wykorzystania potencjału Placu Bartosza Głowackiego jest funkcja turystyczna oraz powiązanie komunikacyjne z innymi rejonami miasta. W przypadku funkcji turystycznej ważna jest promocja wartości historycznych i kulturowych w łączności z innymi atrakcjami miasta, w tym Zamkiem Tarnowskich w Dzikowie oraz największą atrakcją turystyczną Tarnobrzega, czyli Jeziorem Tarnobrzeskim. Odpowiednia promocja powinna kierować ruch turystyczny w rejon Placu Bartosza Głowackiego. Ponadto ważne będzie budowanie spójności powiązań pieszo-rowerowych, w tym m.in. z terenami nad Wisłą, przez które docelowo przebiegać będzie ponadlokalna trasa rowerowa pomiędzy Baranowem Sandomierskim a Sandomierzem.

Bulwary nad Wisłą to rozległe tereny zielone, zlokalizowany w zachodnich rejonach podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole. Jest to przestrzeń częściowo zagospodarowana, m.in. jest tu plac zabaw, boiska sportowe, parkingi. Potencjał tej przestrzeni wynika z korzystnej lokalizacji oraz znaczącej powierzchni, która stwarza możliwości wielofunkcyjnego i nakierowanego na różne grupy odbiorców zagospodarowania. Działania rewitalizacyjne odnośnie terenów nad Wisłą zakładają stworzenie atrakcyjnej w skali miasta i regionu przestrzeni publicznej, dedykowanej różnym grupom wiekowym, w tym dzieciom, młodzieży, osobom starszym. Zakłada się wprowadzenie niedużych funkcji usługowych. Przestrzeń docelowo będzie pełnić kluczową rolę w codziennej rekreacji i wypoczynku mieszkańców. Zakłada się wzmocnienie funkcji przyrodniczych poprzez stopniowe wprowadzenie odpowiedniej dla siedliska roślinności.

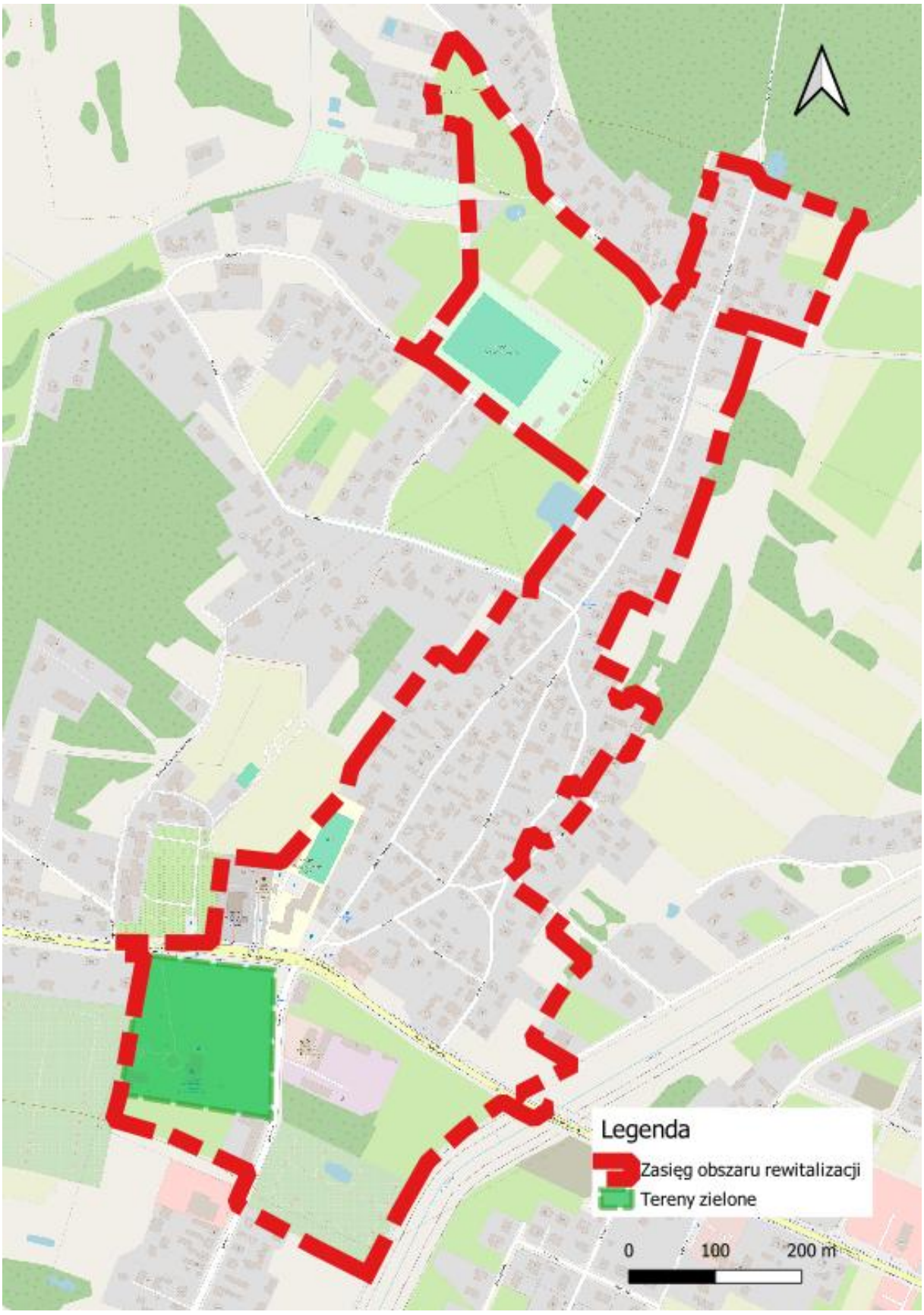
Teren publiczny w rejonie ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza to międzyosiedlowa przestrzeń zajęta przez funkcje społeczne i parkingowe. Jest to dość rozległy obszar rozciągający się wąskim pasem od południa, w okolicy budynku Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, w kierunku północnym, do ulicy Zwierzynieckiej, o łącznej długości około 300 m. Położenie tej przestrzeni w obrębie dużego osiedla mieszkaniowego kształtuje jego podstawowe funkcje. Jest to największa ogólnodostępna przestrzeń publiczna we wschodnich rejonach podobszaru rewitalizacji. Mieszkańcy uczestniczący w spacerze badawczych zwracali uwagę na postępującą degradację tej przestrzeni. Dotyczy ona zarówno ciągów komunikacyjnych, w tym pieszo-rowerowych, parkingów, boisk, jak też obiektów małej infrastruktury. Centralna część tej przestrzeni pozbawiona jest wysokiej zieleni. Większe skupiska drzew występują w północnej części tego obszaru. Działania rewitalizacyjne koncentrować się będą na poprawie stanu technicznego układu komunikacyjnego oraz nadaniu nowych funkcji społecznych. Mieszkańcy oczekują poprawy standardów parkingowych. Zakłada się całkowitą modernizację ciągów pieszych i rowerowych, odnowienie i wzmocnienie potencjału zieleni oraz wyposażenie przestrzeni w elementy małej infrastruktury. Zakłada się, iż powstanie tu wielofunkcyjna, atrakcyjna i estetyczna przestrzeń publiczna.

Mapa 6. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole – układ przestrzenny

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 7. Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum – układ przestrzenny

Źródło: Opracowanie własne

Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum pozbawiony jest obecnie przestrzeni publicznej, która stanowi serce osiedla i integruje mieszkańców. Zastępczą rolę pełni obecnie boisko sportowe i tereny do niego przyległe. Niemniej jest to teren dedykowany przede wszystkim funkcji sportowej. Brak jest tu odpowiedniej jakości i standardu pomieszczeń, które można wykorzystać dla funkcji integracyjnej. Szatnia klubu piłkarskiego wymaga działań modernizacyjnych. Podobnie modernizacji wymaga mała infrastruktura zlokalizowana w sąsiedztwie. Znajduje się tu mocno zdewastowana wiata. Jest to teren mocno zaniedbany i zaśmiecony. W opinii osób uczestniczących w spacerze badawczym teren wykorzystywany jest jako miejsce spotkań lokalnej młodzieży. W ramach działań rewitalizacyjnych zakłada się wzmocnienie potencjału infrastruktury zlokalizowanej w obrębie boiska sportowego i w jego sąsiedztwie. Zakłada się modernizację szatni klubowej, która mogłoby dodatkowo pełnić funkcję miejsca spotkań mieszkańców, np. Rady Osiedla. Ponadto zakłada się stworzenie miejsca spotkań dla młodzieży.

Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji w Mokrzyszowie wskazują na brak kluczowej przestrzeni publicznej skupiającej funkcje integracyjne, rekreacyjne, wypoczynkowe. Wskazują przy tym na potencjał terenów położonych w rejonie ul. Zamkowej, które są działkami gminnymi, na których możliwe jest stworzenie takiej przestrzeni. W ramach działań rewitalizacyjnych zakłada się utworzenie nowej przestrzeni publicznej, w której powstaną miejsca integracji społecznej, w tym miejsce spotkań, plac zabaw i tereny rekreacyjne.

4.4. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej

Na obszarze rewitalizacji problemem jest zły stan infrastruktury drogowej, w tym również pieszo-rowerowej oraz parkingowej. Problem ten występuje w szczególności w obrębie stref mieszkaniowych, pomiędzy blokami mieszkalnymi. Rozwiązanie tego problemu jest trudne ze względu na mieszaną własność gruntów. Przykładem jest tu rejon ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza, gdzie ciągi komunikacyjne są we władaniu spółdzielni mieszkaniowej.

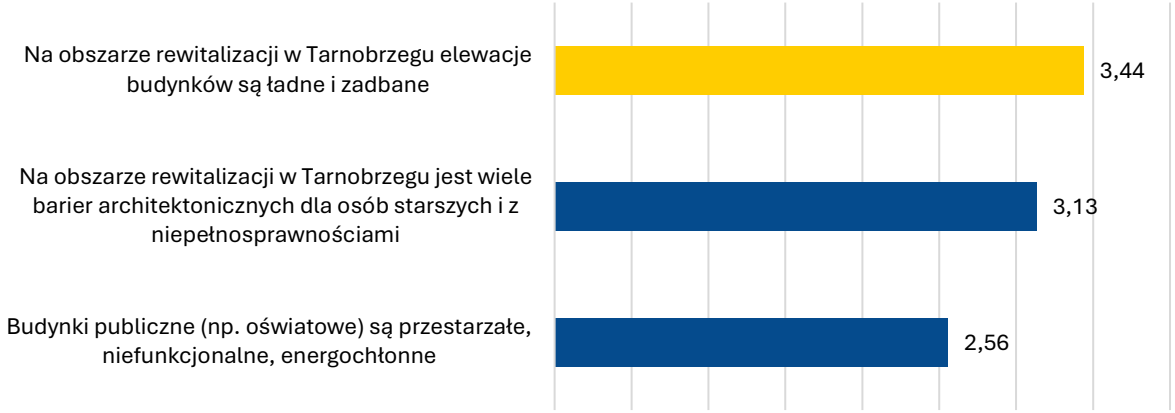
Zakłada się, iż w ramach działań rewitalizacyjnych prowadzone będą działania poprawiające stan techniczny dróg, chodników, dróg dla rowerów h. Gmina tworzyć będzie warunki do powstania nowych miejsc parkingowych, m.in. przy współpracy z sektorem prywatnym oraz spółdzielniami mieszkaniowymi.

Do kwestii problemowych obszaru rewitalizacji należy zaliczyć zły stan techniczny i niski poziom estetyki obiektów prywatnych, z których część stanowią obiekty zabytkowe. Problem ten występuje m.in. w rejonie Starego Miasta, jak też w Mokrzyszowie. Zły stan i niska estetyka niekorzystnie wpływają na ocenę wartości krajobrazowych obszaru rewitalizacji. Zakłada się realizację inwestycji przez właścicieli obiektów, które docelowo poprawią stan techniczny budynków.

Warto podkreślić, iż Tarnobrzeg jest stosunkowo młodym organizmem miejskim. Stan techniczny zabudowy mieszkaniowej oraz budynków publicznych jest przeważająco dobry, co potwierdza ocena mieszkańców dotycząca odpowiedzi na pytanie: czy budynki publiczne są przestarzałe, niefunkcjonalne i energochłonne. Duża część budynków mieszkalnych i publicznych została poddana termomodernizacji i przeszła modernizację. Problem złego stanu technicznego dotyczy budynków socjalnych. Miasto dążyć będzie do poprawy standardów takich obiektów.

Wykres 26. Wymiar techniczny na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców

SKALA LIKERTA OD 1-5 (1- „ZDECYDOWANIE SIĘ NIE ZGADZAM", A 5 „ZDECYDOWANIE SIĘ ZGADZAM"); N=303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań z mieszkańcami, kwiecień 2025 r.

4.5. Analiza problemów, potencjałów i potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole jest w większości zwartą i gęsto zabudowaną przestrzenią. Największe tereny zielone zlokalizowane są nad Wisłą. Ciągną się od okolic dworca PKS na południu podobszaru, opasając przylegle osiedla mieszkaniowe w rejonie ul. Skalna Góra, poprzez częściowo pozbawione drzew tereny nad Wisłą i poprzez rejon ulicy Wałowej łączą się z parkiem przy Zamku Tarnowskich w Dzikowie. Pozostała część podobszaru rewitalizacji pozbawiona jest większych terenów zieleni. Zieleń, w tym drzewa, występują jako zieleń uliczna oraz pomiędzy budynkami. Wspomniany powyżej teren zielony jest miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców. Jego atrakcyjność wynika zarówno z bliskości stref mieszkaniowych, jak też funkcji przyrodniczych i społecznych, w szczególności w obrębie terenów nad Wisłą. Tereny zielone na obszarze rewitalizacji pełnią rolę lokalnego korytarza transportowego dla ruchu pieszego oraz rowerowego. Potwierdzają to obserwacje poczynione w trakcie spaceru badawczego oraz opinie osób w nim uczestniczących. Jest to teren, w którym występuje duża liczba zieleni wysokiej, co zapewnia odpowiedni poziom zacienienia na dość długim odcinku. Tym samym jest to pożądany pod względem komfortu przemieszczania się korytarz komunikacyjny, w szczególności dla osób poruszających się rowerem lub poszukujących odpoczynku w upalne dni. Jest to również obszar wartościowy pod względem przyrodniczym. Problemem jest tu niedostosowanie składu gatunkowego drzew do warunków wodno-glebowych, w szczególności w obrębie terenów nad Wisłą, co powoduje choroby i zamieranie roślin. W kontekście terenów zielonych w rejonie ul. Skalna Góra warto wspomnieć również o potencjalne krajobrazowym. Tereny te zlokalizowane są na wysokiej skarpie doliny Wisły, z której roztacza się widok w kierunku Gór Świętokrzyskich.

Zakłada się, iż działania rewitalizacyjne w obrębie terenów zielonych nad Wisłą realizowane będą w kontekście poprawy warunków i wartości przyrodniczych, a także funkcjonalno-przestrzennych. Zakłada się uporządkowanie kwestii przemieszczania się pieszych i rowerzystów. Ważne będzie przy

tym uporządkowanie zieleni w rejonie ul. Skalna Góra, poprawienie bezpieczeństwa osób korzystających z tej przestrzeni. Z kolei tereny nad Wisłą tylko częściowo zostały do tej pory zagospodarowane. Przewiduje się tu wprowadzenie nowych, oczekiwanych przez mieszkańców funkcji społecznych, jak też poprawę składu gatunkowego roślin z uwagi na specyficzne warunki wodno-gruntowe.

Opinie mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym na obszarze rewitalizacji wskazują na względnie wysoką ocenę atrakcyjności terenów zieleni miejskiej i jednocześnie wskazują na ich umiarkowaną powierzchnię (pyt. na obszarze rewitalizacji jest dużo terenów zieleni). Wskazuje to na potrzebę zachowania wartości przyrodniczych i społecznych istniejących terenów zieleni, jak też na potrzebę ich powiększania. To ostatnie jest możliwe m.in. poprzez wprowadzenie drzew w przestrzeniach pomiędzy budynkami, poprzez tworzenie parków kieszonkowych. Przykładem może być rejon ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza. Zlokalizowana jest tu dość duża pod względem powierzchni przestrzeń publiczna. Jest to teren niedoinwestowany, wymagający podjęcia kompleksowych działań modernizacyjnych.

Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum jest przestrzenią o znacznie mniejszym wskaźniku zabudowy niż centrum miasta. Dominuje tu zabudowa jednorodzinna oraz częściowo usługowa. Funkcje terenu zieleni na podobszarze pełni park przy Pałacu Myśliwskim (Schindlerów). Jest to przestrzeń publiczna, należąca do Centrum Kształcenia Nauczycieli, czyli jednostki samorządu Województwa Podkarpackiego. Pomimo tego, iż teren parku (a właściwie pozostałości po historycznym założeniu parkowym) jest przestrzenią położoną w centralnej części Mokrzyszowa, mieszkańcy nie korzystają z niej. Teren jest ogrodzony i zamykany. Większość osób uczestniczących w spacerze badawczym wskazała, iż nie korzysta z tej przestrzeni. Mieszkańcy Mokrzyszowa w trakcie spaceru badawczego podkreślali, iż brakuje tu ogólnodostępnego terenu zielonego. W związku z tym zakłada się utworzenie na bazie dostępnych gruntów gminnych przestrzeni publicznej wyposażonej w zieleń. Możliwe to będzie w oparciu o gminne grunty zlokalizowane w rejonie ulicy Zamkowej, w sąsiedztwie parku przy Pałacu Myśliwskim.

Do problemów środowiskowych na obszarze rewitalizacji należy zaliczyć kwestie związane z hałasem ulicznym. Zarówno przez centralne rejony miasta, jak też przez Mokrzyszów przebiegają drogi o ponadlokalnym znaczeniu. Poprawa klimatu akustycznego możliwa będzie przede wszystkim przez zmniejszenie liczby pojazdów. Dążyć będzie się do rozwoju alternatywnych form transportu. Częściowo ograniczać hałas mogą także nasadzenia zieleni izolacyjnej.

Do problemów środowiskowych występujących na obszarze rewitalizacji można zaliczyć kwestie zanieczyszczenia powietrza. W tej kwestii odnotowuje się stałą poprawę, co możliwe jest m.in. dzięki wymianie pieców. Dane z czujników służących pomiarowi jakości powietrza na terenie Tarnobrzega wskazują na jego dobry stan. Niemniej w sezonie grzewczym problem ten może nadal występować. Zakłada się dalsze wsparcie mieszkańców przez Miasto Tarnobrzega przy wykorzystaniu ogólnokrajowych problemów takich jak „Czyste powietrze”.

Badania przeprowadzone z mieszkańcami obszaru rewitalizacji w Tarnobrzegu wskazują na niską ocenę odnoszącą się do poziomu świadomości ekologicznej. Z drugiej strony warto zauważyć, iż Tarnobrzeg w opinii mieszkańców nie jest miastem zaśmieconym. Problem zaśmiecenie dotyka zasadniczo wybranych rejonów obszaru rewitalizacji. Na podstawie opinii osób uczestniczących w konsultacjach i badaniach, można tu wskazać m.in. tereny zielone przy ul. Skalna Góra, jak też

wybrane tereny prywatne. Proponowane przez mieszkańców rozwiązania, które mają przeciwdziałać zaśmieceniu związane są z rozwojem monitoringu.

Badania ankietowe z mieszkańcami wskazują na niską ocenę odnoszącą się do gospodarowania wodami opadowymi na obszarze rewitalizacji. Problem ten potwierdzają opinie osób zarządzających miastem. Miasto nie jest w pełni dostosowane do skutków zmian klimatycznych. Dotyczy to obu podobszarów rewitalizacji. Przykładem jest m.in. sposób gospodarowania wodami opadowymi w Mokrzyszowie, w rejonie boiska sportowego przy ul. Grzybowej. Brak regulacji odpływu wód opadowych i zawodnienie ograniczają możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej. Ponadto należy podkreślić, iż duża część obszaru rewitalizacji, w szczególności tereny zabudowy wielorodzinnej i usługowej, to tereny nieprzepuszczalne, które nie pozwalają na swobodny przepływ wody przez grunt. Dotyczy to m.in. większości przestrzeni parkingowych na obszarze rewitalizacji. Szybki spływ wód opadowych z terenów nieprzepuszczalnych może prowadzić do podtopień oraz jest przyczyną powstania kałuż. W ramach działań rewitalizacyjnych zakłada się dążenie do zwiększania odporności przestrzeni na zjawiska wywołane zmianami klimatu.

Wykres 27. Wymiar środowiskowy na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców

SKALA LIKERTA OD 1-5 (1- „ZDECYDOWANIE SIĘ NIE ZGADZAM", A 5 „ZDECYDOWANIE SIĘ ZGADZAM"); N=303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badań z mieszkańcami, kwiecień 2025 r.

4.6. Problemy obszaru rewitalizacji

Problemy społeczne

- Depopulacja obszaru rewitalizacji;
- starzenie się społeczeństwa – wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym znacznie szybszy niż poza obszarem wyznaczonym do rewitalizacji;
- niska liczba urodzeń i brak nowego wyżu demograficznego;
- rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego;
- wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (z powodu ubóstwa, niepełnosprawności, chorób i bezrobocia);
- wysokie koszty usług opiekuńczych dla seniorów, w tym domu pomocy społecznej;
- niedostateczny rozwój usług opiekuńczych dla seniorów;
- dysproporcja w ofercie kulturalnej – szeroka oferta dla seniorów i dzieci, natomiast niedostateczna dla osób w wieku produkcyjnym i młodzieży;
- niski poziom integracji mieszkańców i brak zaangażowania społecznego;
- starzenie się liderów społecznych i brak nowych osób angażujących się w działania na rzecz wspólnoty;
- nierównomierna aktywność społeczna – większe zaangażowanie seniorów, mniejsza aktywność młodych i mieszkańców obszarów wiejskich;
- zbyt mała liczba wydarzeń społecznych angażujących mieszkańców;
- brak długofalowego zaangażowania mieszkańców – chęć udziału w jednorazowych akcjach zamiast systematycznej działalności społecznej; preferowanie uczestnictwa w gotowych wydarzeniach zamiast organizowania własnych inicjatyw.

Problemy gospodarcze

- Obserwowany spadek liczby podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji;
- niewystarczające wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego;
- niedostateczna liczba miejsc pracy zgodnych z kwalifikacjami mieszkańców;
- brak szerokiego systemu ulg i zachęt dla firm.

Problemy przestrzenno-funkcjonalne

- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura piesza – wąskie chodniki oraz bariery architektoniczne dla osób starszych oraz z niepełnosprawnościami;
- zbyt słabo rozwinięta infrastruktura rowerowa – brak ciągłości tras, nieodpowiedni standard wybranych tras, brak połączeń z okolicznymi miejscowościami;
- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych – ograniczenia parkingowe w strefach mieszkaniowych;
- brak różnorodnej oferty gastronomicznej – niedostatek restauracji, kawiarni i barów w rejonie Placu Bartosza Głowackiego;
- niedostateczna liczba terenów rekreacyjnych – deficyt skwerów, parków kieszonkowych i obszarów zieleni do wypoczynku;
- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa – konieczność modernizacji obiektów sportowych, deficyt boisk i placów zabaw;
- nieuporządkowana zabudowa – zabudowa plombowa bez nawiązań do historycznej architektury;
- problemy z urbanistyką i ładem przestrzennym – brak wyraźnego podziału na strefy funkcjonalne, nieczytelne powiązania między elementami zabudowy;
- brak wyeksponowania zabytków i punktów widokowych – niewykorzystany potencjał turystyczny, słaba promocja dziedzictwa kulturowego;
- brak odpowiedniego oświetlenia i monitoringu – niska jakość oświetlenia ścieżek rowerowych i przestrzeni publicznych, co wpływa na bezpieczeństwo.

Problemy techniczne

- Niedostosowanie budynków do potrzeb osób starszych;
- potrzeba rewitalizacji i termomodernizacji zaniedbanych obiektów zabytkowych;
- niedostatecznie rozwinięta sieć monitoringu miejskiego;
- niedostateczne oświetlenie wybranych ciągów komunikacyjnych, szczególnie dróg rowerowych;
- potrzeba poprawy jakości terenów zieleni, w tym konieczność nowych nasadzeń, odnowy ścieżek, poprawy oświetlenia oraz wprowadzenia małej architektury;
- konieczność odnowy infrastruktury drogowej poza głównymi ulicami.

Problemy środowiskowe

- Zanieczyszczenie hałasem, szczególnie w rejonie głównych ciągów komunikacyjnych;
- niedostateczne przystosowanie do skutków zmian klimatu, w tym łagodzenia następstw wysokich temperatur;
- deficyt nasadzeń wzdłuż ulic oraz zagospodarowania mikro-zieleńców w obszarze rewitalizacji, które mogłyby uspokajać ruch bądź obniżać stężenie zanieczyszczeń.

4.7. Potencjały obszaru rewitalizacji

Potencjały społeczne

- Dobra oferta edukacyjno-społeczna dla młodszych pokoleń;
- rozwinięta sieć aktywności dla seniorów – obecność senioralnych organizacji pozarządowych, które aktywnie korzystają z dostępnej infrastruktury na potrzeby spotkań i wspólnych działań;
- istniejąca infrastruktura sportowa;
- względnie pozytywne oceny wydarzeń społeczno-kulturalnych;
- silne więzi społeczne, w tym rodzinne;
- poczucie bezpieczeństwa – mimo zgłaszanych problemów, większość ankietowanych nie dostrzega poważnych zagrożeń;
- rozwinięty sektor organizacji pozarządowych;
- aktywni liderzy lokalni – choć istnieje problem starzenia się liderów, obecne osoby działające społecznie stanowią cenny zasób;
- wykwalifikowani pracownicy sektora pomocy społecznej – wsparcie profesjonalistów może zwiększyć skuteczność działań integracyjnych.

Potencjały gospodarcze

- Relatywnie wysoka liczba podmiotów gospodarczych w porównaniu do innych części miasta;
- dziedzictwo kulturowe i tworzące potencjał turystyczny;

- możliwość rozwoju sektora zakwaterowania i gastronomii;
- dostępność terenów inwestycyjnych (poza obszarem rewitalizacji) i możliwość przyciągnięcia nowych inwestorów oraz dywersyfikacji lokalnego rynku pracy;
- możliwość rozszerzenia systemu zachęt dla lokalnych przedsiębiorców;
- położenie w centralnej części miasta z dostępem do głównych szlaków komunikacyjnych;
- możliwość poprawy warunków dla lokalnych przedsiębiorców poprzez zmiany infrastrukturalne (np. parkingi, przestrzeń dla handlu).

Potencjały funkcjonalno-przestrzenne

- Centralne położenie obszaru rewitalizacji jako głównego punktu struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta;
- wielofunkcyjny charakter centrum, łączący funkcje handlowe, społeczne oraz administracyjne;
- koncentracja usług handlowych, finansowych, medycznych i gastronomicznych w centrum;
- historyczne i urbanistyczne znaczenie centrum;
- zieleń miejska;
- możliwość lepszego wyeksponowania zabytków;
- poprawa estetyki przestrzeni publicznej w wyniku wcześniejszych działań rewitalizacyjnych;
- rozwinięte i dobrze oceniane zaplecze infrastrukturalne dla przyszłych działań społecznych i kulturalnych oraz sportowych.

Potencjały techniczne

- Ogólnie dobry stan techniczny zabudowy mieszkaniowej i publicznej;
- dobre proporcje przestrzenne terenów zielonych;
- dobre utrzymanie czystości i porządku;
- obiekty kulturalno-społeczne.

Potencjały środowiskowe

- Relatywnie dobry poziom czystości przestrzeni miejskiej – mieszkańcy nie zgłaszają istotnych problemów związanych z zaśmieceniem czy nieporządkiem w przestrzeni publicznej;
- potencjał redukcji zanieczyszczenia powietrza – możliwość poprawy jakości powietrza poprzez termomodernizację budynków, wymianę źródeł ciepła i ograniczenie emisji pyłów zawieszonych;
- istniejące obszary zieleni miejskiej – choć wymagają dalszej pielęgnacji i rozbudowy, stanowią podstawę dla działań proekologicznych i mogą przyczynić się do poprawy jakości powietrza;
- możliwość zwiększenia nasadzeń zieleni w przestrzeni miejskiej – dodatkowe drzewa oraz mikro-zieleńce mogą zmniejszyć skutki zanieczyszczenia powietrza oraz hałasu komunikacyjnego;
- potencjał rozwoju infrastruktury rowerowej – planowane inwestycje w drogi dla rowerów mogą zmniejszyć natężenie ruchu samochodowego i promować ekologiczne formy transportu.

4.8. Potrzeby rewitalizacyjne

Potrzeby społeczne

- Wspieranie młodszych liderów i angażowanie nowych osób do działań na rzecz wspólnoty;
- stworzenie atrakcyjnych wydarzeń i inicjatyw, które angażują młodsze pokolenia w życie lokalnej wspólnoty;
- rozwijanie postawy aktywnego, ciągłego uczestnictwa w życiu społecznym, zamiast jednorazowych działań;
- rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej, zwłaszcza dla osób w wieku produkcyjnym;
- wspieranie działań, które angażują zarówno młodszych, jak i starszych mieszkańców we wspólne projekty społeczne;
- zapewnienie lepszej pomocy społecznej dla osób korzystających z pomocy społecznej, w tym dla osób niepełnosprawnych, chorych oraz bezrobotnych;
- organizowanie większej liczby imprez i wydarzeń społecznych, które zachęcają do aktywnego udziału w życiu lokalnym;

- tworzenie przestrzeni i możliwości do samodzielnego organizowania wydarzeń przez mieszkańców;
- budowanie silniejszych więzi między organizacjami pozarządowymi, samorządem oraz mieszkańcami;
- organizowanie szkoleń, które wspierają rozwój osobisty mieszkańców, zwiększają ich zaangażowanie i aktywność społeczną.

Potrzeby gospodarcze

- Zatrzymanie procesu likwidacji istniejących podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji;
- zwiększenie liczby osób prowadzących działalność gospodarczą;
- wprowadzenie programów zachęt i ulg, które umożliwią rozwój lokalnych firm;
- rozwój branży turystycznej i gastronomicznej w obszarze rewitalizacji, aby przyciągnąć turystów i lokalnych mieszkańców;
- promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, rzemiosła i tradycji kulinarnych w celu przyciągnięcia turystów oraz rozwoju lokalnych firm;
- stworzenie oferty zatrudnienia, która odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności pod względem wykształcenia i umiejętności;
- stworzenie programów praktyk i staży, które łączą edukację z realnymi potrzebami rynku pracy.

Potrzeby funkcjonalno-przestrzenne

- Budowa nowych chodników, dróg dla rowerów, poprawa jakości nawierzchni oraz usuwanie barier architektonicznych;
- zapewnienie wind, podjazdów i odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej poruszanie się osobom starszym i niepełnosprawnym;
- rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury rowerowej, zapewniającej lepsze połączenia z innymi miejscowościami;
- poszukiwanie nowych lokalizacji na parkingi, które usprawnią dostęp do lokalnych usług i zmniejszą problemy komunikacyjne;
- rozwój restauracji, kawiarni, barów oraz innych punktów gastronomicznych w rejonie Placu Bartosza Głowackiego;

- budowa skwerów, parków kieszonkowych i obszarów zieleni, które umożliwią mieszkańcom odpoczynek i rekreację;
- stworzenie planów zagospodarowania przestrzennego oraz dbanie o spójność architektoniczną w obszarze rewitalizacji;
- wykorzystanie potencjału zabytków, punktów widokowych oraz historycznej zabudowy w celach turystycznych;
- poprawa jakości oświetlenia na chodnikach, ścieżkach rowerowych oraz w przestrzeniach publicznych, a także rozbudowa systemu monitoringu miejskiego;
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zmniejszenie liczby kolizji i wypadków drogowych;
- rozbudowa sieci transportu publicznego, która zapewni łatwiejszy dostęp do centrum miasta, zwłaszcza dla seniorów i osób bez własnego transportu;
- modernizacja istniejących obiektów sportowych i stworzenie nowych boisk, placów zabaw oraz obiektów rekreacyjnych.

Potrzeby techniczne

- Modernizacja obiektów publicznych w celu poprawy dostępności dla osób z ograniczoną mobilnością;
- wymiana nieefektywnych źródeł ciepła, termomodernizacja budynków;
- rozwój małej architektury, nasadzeń oraz odnowienie ścieżek w parkach;
- konieczność dalszej odnowy i modernizacji dróg w obrębie wyznaczonego obszaru rewitalizacji (zwłaszcza bocznych uliczek śródmieścia).

Potencjały środowiskowe

- Redukcja zanieczyszczeń, w tym pyłów PM2,5 i PM10, poprzez modernizację budynków, wymianę źródeł ciepła oraz wprowadzenie alternatywnych form ogrzewania;
- zwiększenie liczby nasadzeń roślin wzdłuż ulic, rozbudowa terenów zielonych oraz tworzenie mikro-zieleńców, które poprawią jakość powietrza i uspokoją ruch drogowy;
- zwiększenie działań w zakresie ochrony przed zanieczyszczeniem powietrza, w tym wymiana pieców, kontrola jakości paliw i edukacja ekologiczna;
- zmniejszenie ruchu samochodowego w centrum w celu poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia hałasu.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja opisuje docelowy, tj. przyszły obraz obszaru rewitalizacji, uwzględniający zrealizowane działania rewitalizacyjne.

Atrakcyjna oferta mieszkaniowa

Obszar rewitalizacji jest atrakcyjną pod wieloma względami przestrzenią mieszkaniową, oferującym komfortowe warunki życia wraz z paletą usług, możliwością spędzania wolnego czasu. Kluczowe atuty to centralne położenie w Tarnobrzegu, dobra dostępność i jakość zasobu mieszkaniowego, duży potencjał terenów przeznaczonych pod funkcje usługowe, bardzo dobra dostępność usług publicznych.

Zintegrowania mieszkańcy

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się solidarnością społeczną. Funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej odpowiada na potrzeby licznej grupy osób starszych i niepełnosprawnych, mieszkających na obszarze rewitalizacji.

Mieszkańcy uczestniczący w życiu miasta

Aktywny udział mieszkańców w życiu miasta przynosi szereg korzyści dla lokalnej wspólnoty, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz w kontekście planowania funkcji miejskich. Mieszkańcy chętnie korzystają z usług instytucji publicznych, biorą udział w imprezach, korzystają z lokalnych usług gospodarczych. Oferta kultury i sportu jest bogata. Tworzą ją nie tylko instytucji publiczne, lecz również organizacje społeczne i podmioty prywatne.

Wysoka jakość usług publicznych, dostosowana do wyzwań demograficznych

Obszar rewitalizacji charakteryzuje wysoki poziom dostępności i jakości usług publicznych. Obszar rewitalizacji pełni rolę usługową dla otoczenia funkcjonalnego. Na obszarze rewitalizacji działają dobrze oceniane przez mieszkańców usługi związane z edukacją, wychowaniem dzieci, kulturą, sportem i rekreacją.

Funkcjonalna przestrzeń, wysoka jakość krajobrazu miejskiego oraz komfort przemieszczania się po obszarze rewitalizacji

Obszar rewitalizacji położony w centralnych rejonach Tarnobrzega oferuje swoim mieszkańcom szereg funkcji dostępnych w niedużej odległości od miejsca zamieszkania. Kompaktowy charakter obszaru rewitalizacji sprawia, iż obok funkcji mieszkaniowej dostępnych jest szereg funkcji czasu wolnego oraz usług publicznych. Strefy mieszkaniowe są powiązane komunikacyjnie ze strefami wypoczynku i usług, w szczególności poprzez drogi dla pieszych i rowerów. Kształtowanie funkcji transportowych uwzględnia potrzeby różnych grup wiekowych.

Wzmocniony potencjał gospodarczy i atrakcyjny lokalny rynek pracy

Tarnobrzeg znacząco rozwinął swój potencjał gospodarczy. Podejmowane działania aktywizujące strefy gospodarcze. pozytywnie wpływają na potencjał ekonomiczny mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wpływa to na konkurencyjność usług zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji. Miasto tworzy warunki do wspierania konkurencyjności i przedsiębiorczości bezpośrednio na obszarze rewitalizacji.

Dostosowana przestrzeń do zmian klimatu oraz dobry stanu środowiska

Miasto stopniowo zwiększa odporność na zmiany klimatu, tym samym poprawiając jakość życia, podnosi poziom bezpieczeństwa publicznego oraz zwiększa różnorodność przyrodniczą, a skutki zmian klimatu, które dotykają w największym stopniu mocno zurbanizowanych rejonów obszaru rewitalizacji, nie są tak uciążliwe.

6. Cele i kierunki rewitalizacji

Treść rozdziału prezentuje cele rewitalizacji jak też kierunki działań stanowiące ich rozwinięcie, które jednocześnie należy postrzegać jako cele w ramach Innego Instrumentu Terytorialnego (IIT) w polityce spójności Unii Europejskiej, z wykorzystaniem podejścia zintegrowanego. Z uwagi na hierarchiczną strukturę dokumentu – rozwinięciem kierunków działań są przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dla których zdefiniowano oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są powiązane w zakresie finansowania z realizacją właściwego Programu IIT – zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027.

Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy

Tarnobrzeg dążyć będzie do zapewnienia zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, uwzględniając potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zakłada się zapewnienie odpowiedniego poziomu usług pomocy społecznej, który pozwoli przeciwdziałać lub rozwiązywać problemy społeczne. Szczególnym wyzwaniem polityki społecznej jest dostosowanie się do zmian demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa. Przewiduje się, iż w perspektywie 2035 r. w Tarnobrzegu będzie dwukrotnie więcej niż w 2025 r. osób w wieku pow. 80 roku życia. Szczególna koncentracja osób w tym wieku będzie na obszarze rewitalizacji.

Oczekiwanym efektem realizacji celu jest rozwinięcie oferty pomocy społecznej i opieki zdrowotnej, który pozwoli zabezpieczyć potrzeby społeczności, w szczególności osób starszych i z grup zagrożonych trwałą marginalizacją oraz osób z niepełnosprawnościami.

Seniorzy są bardzo zróżnicowaną grupą społeczną, co przekłada się również na różnorodność potrzeb. Dane z systemu pomocy społecznej wskazują, iż do kluczowych problemów należy zaliczyć kwestie długotrwałej choroby, samotności, ubóstwa gospodarstw jednoosobowych, niepełnosprawności. Ze względu na starzejące się społeczeństwo wspierać się będzie rozwiązania dedykowane seniorom, jak też osobom zagrożonym marginalizacją. W Tarnobrzegu rozwijać się będzie system usług opieki nad osobami starszymi oraz z niepełnosprawnościami. Dążyć będzie się do wspierania profilaktyki zdrowia, w tym uwzględniając potrzeby osób starszych. Zakłada się również stopniowe likwidowanie istniejących barier architektonicznych, organizacyjnych, społecznych, ograniczających dostęp do usług i przestrzeni miasta. Coraz liczniejsza społeczność seniorów uczestniczyć będzie w ofercie, która ukierunkowana jest na rozwijania zainteresowań, kontaktów społecznych, uczestnictwa w kulturze.

Kierunki działań:

1. Rozwój, utrzymanie i modernizacja infrastruktury społecznej dedykowanej aktywności i integracji społecznej, z uwzględnieniem potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
2. Wdrażanie rozwiązań sprzyjających deinstytucjonalizacji świadczenia usług pomocy społecznej.
3. Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla wymagających dziennej opieki.

4. Wspieranie dostępności do oferty opieki zdrowotnej, rozwój infrastruktur opieki zdrowotnej, profilaktyki zdrowotnej oraz programów i działań prozdrowotnych.
5. Rozwój oferty dedykowanej aktywności społeczno-kulturalnej seniorów.
6. Wspieranie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
7. Likwidowanie istniejących barier ograniczających dostęp do usług i przestrzeni.

Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym

Kapitał społeczny jest fundamentem trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnego. W Tarnobrzegu, w tym również na obszarze rewitalizacji, kapitał ten w istotnym zakresie tworzą lokalne organizacje społeczne, organizacje pozarządowe, kluby sportowe. Rozwój kapitału społecznego wspierają i rozwijają instytucje publiczne, w szczególności placówki edukacyjne, instytucje kultury oraz pomocy społecznej. Dodatkowo Tarnobrzeg rozwija narzędzia wspierające aktywność mieszkańców, np. budżet obywatelski.

Oczekiwanym efektem celu jest poszerzenie zasięgu aktywności społecznej. Oczekuje się, iż zwiększy się rola organizacji społecznych w realizacji zadań rozwojowych na obszarze rewitalizacji oraz zwiększy się zasięg uczestnictwa mieszkańców w ofercie tych organizacji. Oczekuje się również, iż wzmocni się potencjał organizacyjny sektora pozarządowego oraz uda się zidentyfikować nowych liderów lokalnych.

Instytucje publiczne wspierać będą organizacje społeczne oraz lokalnych liderów. Dążyć się będzie do rozwoju i prowadzenia działań zwiększających udział mieszkańców w rozwoju lokalnym, w tym poprzez spotkania w terenie, konsultacje społeczne, spacery badawcze.

Z uwagi na starzenie się społeczeństwa, które dotyka także organizacji społecznych, istotne jest poszukiwanie następców wśród osób młodych. Tym samym miasto, przy współpracy z sektorem społecznym, wdrażać będzie rozwiązania, które sprzyjają aktywności osób młodych.

Na obszarze rewitalizacji ważne będzie utrzymanie odpowiedniej jakości już istniejącej infrastruktury społecznej, w tym związanej z edukacją, wychowaniem, kulturą, sportem. Wyzwaniem systemu edukacji i wychowania będzie systematyczne wdrażanie standardów dostępności i rozwój edukacji włączającej. Wyzwaniem będzie również modernizacja infrastruktury oświatowej oraz utrzymanie jej na odpowiednim poziomie technologicznym, adekwatnym do aktualnych standardów.

Lokalne instytucje kultury są ważnym miejscem aktywności mieszkańców. Zakłada się moderowanie rozwoju oferty kulturalnej, w tym zwiększanie jej dostępności dla wszystkich mieszkańców. Dążyć będzie się do zwiększenia udziału uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym. Dążyć się będzie do promocji oferty kulturalnej.

Miasto wspierać będzie aktywność sportową mieszkańców, w tym dążyć będzie do wzbogacenia istniejącej oferty sportu i rekreacji. Dążyć będzie do utrzymania istniejącej infrastruktury sportu i rekreacji. Ważnym partnerem będą lokalne organizacje sportowe.

Kierunki działań:

1. Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych, liderów społecznych w uczestnictwie w działaniach kształtujących rozwój obszaru rewitalizacji.
2. Wspieranie rozwoju potencjału instytucjonalnego inicjatyw społecznych, organizacji pozarządowych oraz kapitału liderów społecznych.
3. Integrowanie mieszkańców oraz wspólnot lokalnych i sąsiedzkich oraz zwiększenie roli mieszańców w kreowaniu rozwoju.
4. Kształtowanie lokalnych przestrzeni publicznych oraz miejsc spotkań, sprzyjających integracji, włączeniu społecznemu, uczestnictwie w życiu społecznym.
5. Utrzymanie wysokiej jakości i dostępności infrastruktury oraz oferty przedszkolnej oraz edukacji podstawowej, w tym przy wdrażaniu standardów dostępności.
6. Rozwój i profilowanie oferty kulturalnej dla różnych grup wiekowych wraz z jej promocją.
7. Utrzymanie i modernizacja infrastruktury sportu i rekreacji oraz utrzymanie atrakcyjności oferty sportu i rekreacji.

Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy

Tarnobrzeg, a w szczególności obszar rewitalizacji, pomimo częściowej degradacji krajobrazu kulturowego, nadal posiada czytelną strukturę przestrzenną, z zachowanym historycznym centrum i obiektami zabytkowymi, które stanowią integralną część tożsamości miasta. Miasto stara się konsekwentnie zachować i promować potencjał dziedzictwa kulturowego, co jest jednak procesem wieloletnim i wymaga dalszej kontynuacji. Ważnym elementem funkcjonowania miasta są jego przestrzenie publiczne. Sprzyjają one integracji mieszkańców, umożliwiają rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej oraz mają wpływ na rozwój gospodarczy. Inwestowanie w przestrzenie publiczne ma zatem charakter przekrojowy, pozytywnie wpływa na szereg aspektów rozwoju miasta i jego społeczności.

Oczekiwanym efektem celu jest zachowanie dziedzictwa kulturowego, jego promocja i wzmocnienie jego funkcji społecznych oraz gospodarczych. Możliwe to będzie poprzez m.in. remonty obiektów zabytkowych, tworzenie nowych funkcji dla obiektów zabytkowych i wzmocnienie lokalnej tożsamości. Oczekiwanym efektem jest również wzmocnienie ładu przestrzennego oraz rozwój funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych, które sprzyjać będą integracji mieszkańców.

Dziedzictwo kulturowe Tarnobrzega związane jest z kluczowymi przestrzeniami publicznymi obszaru rewitalizacji, czego przykładem jest m.in. Plac Bartosza Głowackiego, Zamek Tarnowskich w Dzikowie. Ponadto przestrzenie publiczne na obszarze rewitalizacji towarzyszą funkcji mieszkaniowej, wspierają rozwój oferty czasu wolnego. Tarnobrzeg dążyć będzie do wzmocnienia potencjału istniejących lub nowo tworzonych przestrzeni publicznych, które mogą kształtować lokalną tożsamość i integrować mieszkańców. Przewiduje się przy tym kształtowanie, wzmocnienie i nadanie nowych funkcji przestrzeniom publicznym.

Te działania powinny być realizowane przy współpracy lokalnych środowisk, stanowiąc przy tym narzędzie integracji społecznej oraz narzędzie kształtowania lokalnej tożsamości.

Tarnobrzeg wspierać będzie lokalne i regionalne programu edukacyjne, które pozwolą zwiększyć świadomość społeczną nt. historii i dziedzictwa kulturowego miasta. Ważną rolę w takich działaniach powinny odgrywać instytucje kultury i organizacji społeczne. Zakłada się zachowanie zarówno materialnego i niematerialnego zasobu dziedzictwa kulturowego, w tym obiektów zabytkowych, ale też tradycji, wydarzeń oraz inicjatyw społecznych.

Należy oczekiwać, iż rosnąć będzie znaczenie transportu rowerowego oraz powiązań pieszych. Sieć dróg dla rowerów w Tarnobrzegu, w tym na obszarze rewitalizacji, nie tworzy jeszcze w pełni zintegrowanego i spójnego systemu, niemniej inwestycje ostatnich lat znacząco poprawiły możliwość poruszania się rowerem po mieście. Centralne rejony obszaru rewitalizacji to obszar węzłowy dla przemieszczania się po mieście. Rozwój połączeń pieszo-rowerowych pozwoli lepiej wykorzystać potencjał usługowy obszaru rewitalizacji oraz połączyć ze sobą przestrzenie publiczne i obszary o funkcjach mieszkaniowych.

Tarnobrzeg dążyć będzie do utrzymania wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji. Oznacza to ścisłą współpracę z organami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo, jak też wspieranie działań profilaktycznych, kształtujących poczucie wspólnotowości i odpowiedzialności społecznej.

Główną funkcją obszaru rewitalizacji jest mieszkaniowa. Do priorytetów rozwoju funkcji mieszkaniowej na obszarze rewitalizacji należy zaliczyć rozwój mieszkalnictwa społecznego. Obecnie miasto traci zasoby młodych mieszkańców. Zjawisko to niekorzystnie wpływa na strukturę demograficzną. Priorytetem będzie tworzenie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej dedykowanej młodym mieszkańcom, co pozwoli docelowo poprawić strukturę wiekową miasta. Kolejnym priorytetem będzie modernizacja i poprawa stanu technicznego starszych zasobów mieszkaniowych.

Kierunki działań:

1. Poprawa funkcjonalności, estetyki i dostępności przestrzeni publicznych, zarówno tych o oznaczeniu strategicznym, jak też przestrzeni osiedlowych i sąsiedzkich, z szacunkiem dla historycznego dziedzictwa miejsca, przy udziale społeczności lokalnych.
2. Nadanie nowych funkcji społecznych i gospodarczych dla obiektów zabytkowych, pozwalających na ich zachowanie.
3. Wspieranie i zachowanie materialnego i niematerialnego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz wspieranie lokalnych i regionalnych programów edukacji o historii i dziedzictwie kulturowym, w szczególności realizowanych przy udziale instytucji kultury i organizacji społecznych.
4. Tworzenie nowych przestrzeni publicznych w rejonach rozwoju funkcji mieszkaniowej, zapewniających integrację społeczną
5. Systematyczna poprawa stanu dróg oraz chodników, jak też bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz utrzymanie infrastruktury drogowej w dobrym stanie.
6. Poprawa dostępności do miejsc parkingowych.

7. Utrzymanie i rozwój funkcjonalnego systemu i oferty komunikacji zbiorowej w ujęciu ponadlokalnym oraz lokalnym, sprzyjającego dostępności do rynku pracy oraz usług publicznych.
8. Rozwijanie spójnego w ujęciu miejskim i ponadlokalnym systemu tras rowerowych i pieszych, wraz z infrastrukturą obsługi ruchu rowerowego.
9. Tworzenie, wzmacnianie i promowanie lokalnych atrakcji turystycznych.
10. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z przestrzeni i miejsc publicznych.
11. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod komercyjne budownictwo mieszkaniowe jedno i wielorodzinne.
12. Rozwój budownictwa społecznego.
13. Modernizacja istniejącego zasobów mieszkaniowych, w tym budownictwa komunalnego.

Cel 4. Zwiększona odporność na zmiany klimatu oraz dobry stan środowiska

Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu narażony jest na negatywne skutki zmian klimatu. Duża część to obszar gęsto zabudowany. Te rejony miasta są szczególnie narażone na skutki zmian klimatu takie jak nawalne deszcze, czy też wysokie temperatury. Zjawiska te negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców oraz na stan środowiska przyrodniczego. Wyzwaniem jest dostosowanie się do zmian klimatycznych. Do lokalnych problemów środowiskowych należy zaliczyć kwestie złej jakości powietrza w wybranych rejonach obszaru rewitalizacji, problemy z hałasem, które koncentrują się w przestrzeniach sąsiadujących z układem komunikacyjnym.

Oczekiwanym efektem celu jest zwiększenie odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz poprawa stanu środowiska. Osiągnięte to zostanie poprzez konsekwentnie realizowane działania w zakresie zagospodarowania przestrzennego, powiększenie powierzchni terenów zieleni, rozwijanie odpowiednich systemów infrastruktury technicznej, m.in. zwiększających retencję wody. Oczekiwanym efektem jest również poprawa stanu środowiska, w szczególności powietrza atmosferycznego. Możliwe to będzie poprzez dalszą wymianę systemów grzewczych.

Obszar rewitalizacji posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, w tym związaną z gospodarką wodno-ściekową. W perspektywie kolejnej dekady miasto będzie modernizować i rozwijać infrastrukturę odpowiedzialną za ochronę środowiska, dostosowując ją do potrzeb. Mając na względzie przystosowanie się do zmian klimatycznych Tarnobrzeg dążyć będzie do wzmocnienia potencjału retencyjnego swojej przestrzeni, w tym poprzez zwiększenie zdolności do zatrzymania wód opadowych.

Ważne dla zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji będzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz bioróżnorodności. Kwestie wzmocnienia bioróżnorodności związane będą z rozwojem niebiesko-zielonej infrastruktury.

Kierunki działań:

1. Wspieranie i prowadzenie działań na rzecz poprawy i utrzymania czystego powietrza.
2. Wspieranie i prowadzenie działań na rzecz poprawy klimatu akustycznego, w szczególności poprzez zmniejszenie presji komunikacyjnej na obszarze zamieszkane.
3. Rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury, zapewniającej ochronę zasobów wodnych i przyrodniczych.
4. Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, w tym powierzchni terenów zieleni.
5. Rozwój i zachowanie lokalnego systemu retencji.
6. Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
7. Zachowanie walorów przyrodniczych oraz wzmocnienie potencjału ekologicznego przestrzeni miejskiej.

7. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią ostatnie ogniwo części postulatywnej programu rewitalizacji. Przedsięwzięcia przypisane zostały do celów rewitalizacji, nawiązując bezpośrednio do oczekiwanych kierunków rewitalizacyjnych.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje, że program rewitalizacji powinien zawierać informacje o planowanych działaniach rewitalizacyjnych, w tym:

- **informacje nt. podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, tj. takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Na tej liście każde przedsięwzięcie rewitalizacyjne powinno zawierać co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania;
- **charakterystykę innych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych**, tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaprezentowane zostały w formie kart projektów rewitalizacyjnych, z podziałem na podstawowe i uzupełniające. Zgłoszone i planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne nawiązują do celów rewitalizacji, kluczowych dla pełnego i komplementarnego procesu rewitalizacji. Powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami (projektami) zaprezentowane zostały w rozdziale **7. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.**

7.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały przedstawione w formie kart projektów. Karty zawierają opis odnoszący się do następujących elementów przedsięwzięcia:

- nazwa i wskazanie podmiotów realizujących;
- lokalizacja wraz z uzasadnieniem realizacji przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji;
- zakres realizowanych zadań;
- prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów i kierunków GPR;
- opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania;
- szacowana wartość, ze wskazaniem źródeł finansowania.

Karty podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy

Tytuł i nr przedsięwzięcia	1. Opieka 75+ na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu
Opis problemu	Pośrednimi adresatami programu są osoby w wieku 75 lat i więcej, mające problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, zgodnie z ustawą o pomocy społeczne. Na obszarze rewitalizacji ze względu na strukturę wieku mieszkańców diagnozuje się szczególną potrzebę rozwijania opieki nad osobami starszymi.
Opis przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmuje zatrudnienie opiekunów na sąsiedzkie usługi opiekuńcze oraz realizację usług opiekuńczych. Rezultatem będzie zapewnienie osobom w wieku 75 lat i więcej, wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych. Przyczyni się do poprawy jakości życia osób starszych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla wymagających dziennej opieki.
Wskaźniki produktu	Liczba realizowanych działań na rzecz integracji lub wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby) – 92 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w wieku 75+ (osoby) – 92
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja projektu będzie przebiegać z poszanowaniem zasad dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i ideą włączenia społecznego. Działania projektowe będą podejmowane w sposób

Tytuł i nr przedsięwzięcia	1. Opieka 75+ na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu
	niwelujący potencjalne bariery w dostępie, zarówno architektoniczne, informacyjne, jak i komunikacyjne.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	591 675
Potencjalne źródła finansowania	Środku budżetu państwa

Tytuł i nr przedsięwzięcia	2. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji ze względu na strukturę wieku mieszkańców diagnozuje się szczególną potrzebę rozwijania wsparcia dla osób z niepełnosprawnością.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na wprowadzeniu usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Zakłada się zatrudnienie asystentów, usługi asystencji dla uczestników, polegające na wspieraniu przez asystenta osoby z niepełnosprawnością w różnych sferach życia, w tym: • wsparcie uczestnika w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej; • wsparcie uczestnika w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról w rodzinie; • wsparcie uczestnika w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania; • wsparcia uczestnika w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowania się z otoczeniem.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy

Tytuł i nr przedsięwzięcia	2. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla wymagających dziennej opieki.
Wskaźniki produktu	Liczba realizowanych działań na rzecz integracji lub wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby) – 104 Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług asystencji (osoby) – 104
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja projektu będzie przebiegać z poszanowaniem zasad dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i ideą włączenia społecznego. Działania projektowe będą podejmowane w sposób niwelujący potencjalne bariery w dostępie, zarówno architektoniczne, informacyjne, jak i komunikacyjne.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	7 390 262 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środku budżetu państwa

Tytuł i nr przedsięwzięcia	3. Korpus Wsparcia Seniorów
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji ze względu na strukturę wieku mieszkańców diagnozuje się szczególną potrzebę rozwijania wsparcia dla osób starszych, w tym w zakresie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na organizowaniu usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich i realizacji usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość”, mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych.

Tytuł i nr przedsięwzięcia	3. Korpus Wsparcia Seniorów
	Adresatami programu będą osoby w wieku 60 lat i więcej, mające problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzące samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkające z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W ramach przedsięwzięcia planuje się zakup opasek, zakup usługi monitoringu całodobowego, zatrudnienie opiekunów na sąsiedzkie usługi opiekuńcze oraz realizację usług sąsiedzkich.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla wymagających dziennej opieki.
Wskaźniki produktu	Liczba realizowanych działań na rzecz integracji lub wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby) – 125 Liczba osób w wieku 60+ korzystających z opasek bezpieczeństwa – 125 Liczba osób w wieku 60+ korzystających z sąsiedzkich usług opiekuńczych – 10
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja projektu będzie przebiegać z poszanowaniem zasad dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i ideą włączenia społecznego. Działania projektowe będą podejmowane w sposób niwelujący potencjalne bariery w dostępie, zarówno architektoniczne, informacyjne, jak i komunikacyjne.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	372 693 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środku budżetu państwa

Tytuł i nr przedsięwzięcia	4. Opieka wytchnieniowa na obszarze rewitalizacji
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji ze względu na strukturę wieku mieszkańców diagnozuje się szczególną potrzebę rozwijania wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na organizowaniu opieki wytchnieniowej. Usługa opieki wytchnieniowej ma za zadanie w odniesieniu do członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych: czasowe odciążenie ich od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie. Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponować będą czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwianie niezbędnych spraw życiowych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla wymagających dziennej opieki.
Wskaźniki produktu	Liczba realizowanych działań na rzecz integracji lub wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby) – 41 Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z usług opiekuna w ramach opieki wytchnieniowej – 41 Liczba opiekunów osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług opieki wytchnieniowej – 40
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja projektu będzie przebiegać z poszanowaniem zasad dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i ideą włączenia społecznego. Działania projektowe będą podejmowane w sposób niwelujący potencjalne bariery w dostępie, zarówno architektoniczne, informacyjne, jak i komunikacyjne.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	1 136 934 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środku budżetu państwa

Tytuł i nr przedsięwzięcia	5. Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w Tarnobrzegu
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji ze względu na strukturę wieku mieszkańców diagnozuje się szczególną potrzebę rozwijania wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na zwiększeniu dostępu do usług zdrowotnych w postaci umożliwienia bezpłatnego wypożyczenia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego dla niesamodzielnych mieszkańców z obszaru rewitalizacji.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Wspieranie dostępności do oferty opieki zdrowotnej, rozwój infrastruktur opieki zdrowotnej, profilaktyki zdrowotnej oraz programów i działań prozdrowotnych.
Wskaźniki produktu	Liczba realizowanych działań na rzecz integracji lub wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby) – 169 Liczba osób niesamodzielnych, które skorzystały z usługi wypożyczenia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego – 169
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja projektu będzie przebiegać z poszanowaniem zasad dostępności, zgodnie z obowiązującymi przepisami i ideą włączenia społecznego. Działania projektowe będą podejmowane w sposób niwelujący potencjalne bariery w dostępie, zarówno architektoniczne, informacyjne, jak i komunikacyjne.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	597 269 zł
Potencjalne źródła finansowania	Środku budżetu państwa

Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym

Tytuł i nr przedsięwzięcia	6. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie – etap I
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg, przy udziale Rady Osiedla Mokrzyszów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Mokrzyszów, rejon ul. Zamkowej, Tarnobrzeg
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji w Mokrzyszowie brak jest publicznego miejsca, w którym mieszkańcy mogą spędzać wolny czas, spotykać się i organizować wspólne przedsięwzięcia i imprezy. Jednocześnie w centrum Mokrzyszowa znajdują się gminne niezagospodarowane tereny, częściowo zadrzewione, które można przeznaczyć na funkcje społeczne.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcia zakłada rozwój wspólnej przestrzeni publicznej, która służyć będzie budowaniu relacji pomiędzy mieszkańcami obszaru rewitalizacji w Mokrzyszowie. Przedsięwzięcie polegać będzie na utworzeniu miejsca na spotkania integracyjne, wydarzenia kulturalne, sportowe itp. dla mieszkańców osiedla Mokrzyszów. Realizacja zawierać będzie również komponent miękki, tj. zakłada się realizację działań polegających na przeprowadzeniu inicjatyw integrujących mieszkańców osiedla i mieszkańców miasta. Realizowane działania będą odpowiedzią na problemy występujące na obszarach rewitalizowanych jak również służyć zwiększeniu zaangażowania mieszkańców obszarów rewitalizacji w sprawy lokalne. Zakres przedsięwzięcia obejmuje realizację I etapu inwestycji, który zakłada utworzenie m.in. dostępnego dla mieszkańców terenu zieleni wraz z odpowiednimi trasami pieszymi, wyposażonego w małą infrastrukturę, np. ławki, kosze.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kształtowanie lokalnych przestrzeni publicznych oraz miejsc spotkań, sprzyjających integracji, włączeniu społecznemu, uczestnictwie w życiu społecznym.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba nowych funkcji dostępnych dla osób korzystających z utworzonej/ zmodernizowanej infrastruktury społecznej/ przestrzeni publicznych (szt.) – 2 (integracyjna, rekreacyjna) Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 1500

Tytuł i nr przedsięwzięcia	6. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie – etap I
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych. Zostanie zapewniona dostępność informacyjno-komunikacyjna.
Okres realizacji	2026-2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	300 tys. zł, w tym środki przeznaczone na działania infrastrukturalne – 150-tys. zł, środki przeznaczone na działania miękkie – 150 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, w tym: Program Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021–2027, projekt Regiony Rewitalizacji Edycja 3.0 oraz środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	7. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie – etap II
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg, przy udziale Rady Osiedla Mokrzyszów
Lokalizacja przedsięwzięcia	Mokrzyszów, rejon ul. Zamkowej, Tarnobrzeg
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji w Mokrzyszowie brak jest publicznego miejsca, w którym mieszkańcy mogą spędzać wolny czas, spotykać się i organizować wspólne przedsięwzięcia i imprezy. Jednocześnie w centrum Mokrzyszowa znajdują się gminne niezagospodarowane tereny, częściowo zadrzewione, które można przeznaczyć na funkcje społeczne.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polegać będzie na kontynowaniu zagospodarowania przestrzeni dedykowanej aktywności społecznej, w tym przeznaczonej do spotkań i integracji mieszkańców Mokrzyszowa. Zakres przedsięwzięcia obejmować będzie rozwinięcie funkcji spacerowej, wypoczynku i integracji społecznej w sąsiedztwie udostępnionego dla mieszkańców na etapie I terenu zielonego. Zakłada się docelowo, iż teren ten będzie bezpieczny dla mieszkańców i oświetlony.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym

Tytuł i nr przedsięwzięcia	7. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie – etap II
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kształtowanie lokalnych przestrzeni publicznych oraz miejsc spotkań, sprzyjających integracji, włączeniu społecznemu, uczestnictwie w życiu społecznym.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba nowych funkcji dostępnych dla osób korzystających z utworzonej/ zmodernizowanej infrastruktury społecznej/ przestrzeni publicznych (szt.) – 2 (integracyjna, rekreacyjna) Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 1500.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	200 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	8. Utworzenie strefy integracji i aktywności sportowej w Mokrzyszowie
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg, przy udziale organizacji sportowych
Lokalizacja przedsięwzięcia	Mokrzyszów, rejon ul. Sportowej, Tarnobrzeg
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji w Mokrzyszowie w rejonie ul. Sportowej znajdują się tereny sportowe, w tym boisko do piłki nożnej. W ostatnim czasie doszło do reaktywacji klubu sportowego, w którym trenuje lokalna młodzież. Zaplecze boiska sportowego wymaga działań modernizacyjnych.
Opis przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmować będzie modernizację obiektów zaplecza boiska sportowego.

Tytuł i nr przedsięwzięcia	8. Utworzenie strefy integracji i aktywności sportowej w Mokrzyszowie
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Utrzymanie i modernizacja infrastruktury sportu i rekreacji oraz utrzymanie atrakcyjności oferty sportu i rekreacji. Pozwoli to na organizację treningów i rozgrywek sportowych oraz wspierać będzie działalność społeczną klubu sportowego.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba nowych funkcji dostępnych dla osób korzystających z utworzonej/ zmodernizowanej infrastruktury społecznej/ przestrzeni publicznych (szt.) – 1 (sportowa) Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej (osoby/ rok) – 100
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2027-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	100 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	9. Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, Tarnobrzeg
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji występuje deficyt rozwiązań sprzyjających integracji mieszkańców w przestrzeniach publicznych. Diagnozuje się potrzebę tworzenia niedużych przestrzeni wyposażonych w podstawową infrastrukturę, w szczególności w ławki. Pozwoli to na zwiększenie

Tytuł i nr przedsięwzięcia	9. Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji
	atrakcyjności przebywania, w szczególności osób starszych, ale też młodzieży w miejscach otwartych, publicznych.
Opis przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmować będzie modernizację oraz wyposażenie przestrzeni obszaru rewitalizacji w małą architekturę, w szczególności ławki, które wspierać będą integrację mieszkańców i możliwość korzystania z przestrzeni miejskiej, w szczególności przez osoby starsze.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Kształtowanie lokalnych przestrzeni publicznych oraz miejsc spotkań, sprzyjających integracji, włączeniu społecznemu, uczestnictwie w życiu społecznym.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych elementów małej architektury (szt.) – 40
Wskaźniki rezultatu	Liczba nowych funkcji dostępnych dla osób korzystających z utworzonej/ zmodernizowanej infrastruktury społecznej/ przestrzeni publicznych (szt.) – 1 (integracyjna)
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	100 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	10. Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, Tarnobrzeg

Tytuł i nr przedsięwzięcia	10. Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega
Opis problemu	Wraz z realizacją działań, które pozwolą stworzyć warunki infrastrukturalne do uczestnictwa w aktywności społecznej, konieczne jest prowadzenie działań angażujących społeczność do współpracy, współdziałania, tworzenia wspólnych projektów. Na obszarze rewitalizacji aktywność społeczna w znacznym stopniu ogranicza się do liderów i organizacji pozarządowych. Diagnozuje się tu niewystarczającą liczba zajęć dla dzieci, brak wystarczającej liczby zajęć dla seniorów.
Opis przedsięwzięcia	Zakres przedsięwzięcia obejmować będzie organizację aktywizujących zajęć dla dzieci i młodzież oraz organizację zajęć dla seniorów np. w tematyce dotyczące wykluczenia cyfrowego, utrzymania zdrowia, aktywności społecznej. Działania ukierunkowane będą na integrację wspólnotową mieszkańców, realizowane będą w różnych przestrzeniach obszaru rewitalizacji, przy udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych. Efektem przedsięwzięcia będzie wzmocnienie więzi społecznych, wykreowanie nowych liderów oraz włączenie szerszej grupy mieszkańców do działań społecznych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Integrowanie mieszkańców oraz wspólnot lokalnych i sąsiedzkich oraz zwiększenie roli mieszańców w kreowaniu rozwoju.
Wskaźniki produktu	Liczba realizowanych działań na rzecz integracji społecznej mieszkańców na obszarze rewitalizacji (szt.) – 5
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby) – 250
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Okres realizacji	2026-2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	150 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, w tym: Program Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021–2027, projekt Regiony Rewitalizacji Edycja 3.0 oraz środki własne Miasta Tarnobrzega

Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy

Tytuł i nr przedsięwzięcia	11. Wzmocnienie funkcji społecznych rejonu Skalnej Góry
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, rejon Alei Skalna Góra, Tarnobrzeg
Opis problemu	Rejon Skalnej Góry stanowi ważne miejsce odpoczynku i rekreacji mieszkańców na obszarze rewitalizacji. Pełni przy tym funkcję przyrodniczą, w obrębie parku rosną starsze drzewa. Jest to obszar węzłowy dla transportu rowerowego i przemieszczania się pieszych. Zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie stref zamieszkania. Jest to przy tym przestrzeń zaniedbana, chodniki i drogi dla rowerów są nierówne i wykazują się degradacją nawierzchni.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada modernizację układu komunikacyjnego w obrębie terenów zielonych w rejonie Skalnej Góry oraz wprowadzenie rozwiązań sprzyjających możliwości bezpiecznego przebywania na terenie parku, w tym miejsc siedzących, oświetlenia, koszy i monitoringu.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Poprawa funkcjonalności, estetyki i dostępności przestrzeni publicznych, zarówno tych o oznaczeniu strategicznym, jak też przestrzeni osiedlowych i sąsiedzkich, z szacunkiem dla historycznego dziedzictwa miejsca, przy udziale społeczności lokalnych.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2026-2032
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	2 mln zł

Tytuł i nr przedsięwzięcia	11. Wzmocnienie funkcji społecznych rejonu Skalnej Góry
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	12. Przebudowa Placu Bartosza Głowackiego i nadanie im nowych funkcji społecznych oraz przyrodniczych
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, Plac Bartosza Głowackiego, Tarnobrzeg
Opis problemu	Plac Bartosza Głowackiego to centralna część obszaru i jednocześnie główna przestrzeń publiczna na obszarze rewitalizacji. Odbywa się tu szereg inicjatyw i imprez publicznych. Wokół placu rozlokowane są lokale usługowe. Przestrzeń placu nie była modernizowana przeszło 30 lat. Widoczne jest zużycie istniejącej infrastruktury. Przestrzeń nie jest dostoswana do współczesnych standardów, w tym uwzględniających skutki zmian klimatu. W okresie letni betonowa przestrzeń mocno się nagrzewa, co wpływa na komfort przebywania.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada dokonanie kompleksowej przebudowy Placu Bartosza Głowackiego, który poprawi estetykę i funkcjonalność kluczowej przestrzeni publicznej w Tarnobrzegu. Priorytetem będzie poprawa funkcjonalności pod kątem osób pieszych. Zakłada się zwiększenie ilości zieleni i ograniczenie betonowych powierzchni. Przestrzeń placu zostanie wzbogacona o nowe elementy małej architektury oraz o nową fontannę. Fontanna stanie się nie tylko atrakcją wizualną, ale także elementem aktywnego chłodzenia przestrzeni w upalne dni. Towarzyszyć jej będzie nowa infrastruktura techniczna, w tym zbiorniki retencyjne, które pozwolą na wykorzystanie deszczówki do podlewania zieleni. Przebudowana zostanie płyta rynku, która nadal będzie eksponować symboliczny zarys dawnego ratusza. Zmienna wysokość płyty pozwoli zachować niewielką scenę, przy jednoczesnym dostosowaniu terenu do potrzeb mieszkańców i organizatorów wydarzeń plenerowych. Przestrzeń zyska nowe oświetlenie – energooszczędne latarnie w nowych lokalizacjach oraz infrastrukturę kablową umożliwiająca zasilanie wydarzeń miejskich.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Poprawa funkcjonalności, estetyki i dostępności przestrzeni publicznych, zarówno tych o oznaczeniu strategicznym, jak też przestrzeni osiedlowych i sąsiedzkich, z szacunkiem dla historycznego dziedzictwa miejsca, przy udziale społeczności lokalnych.

Tytuł i nr przedsięwzięcia	12. Przebudowa Placu Bartosza Głowackiego i nadanie im nowych funkcji społecznych oraz przyrodniczych
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620 Liczba imprez plenerowych organizowanych w utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeniach publicznych (szt.) – 20
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2026-2028
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	8 mln zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	13. Strefa zabawy i wypoczynku nad Wisłą w Tarnobrzegu
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, tereny nad Wisłą, Tarnobrzeg
Opis problemu	Problemem obszaru rewitalizacji jest deficyt terenów rekreacyjnych i przestrzeni publicznej wyposażonej w małą architekturę umożliwiająca aktywne spędzanie czasu zarówno dla dzieci jak i młodzieży i osób starszych. Od kilku lat taką przestrzeń miasto kreuje na terenach nad Wisłą. Z przeprowadzonej przez Miasto ankiety w lipcu 2025 r., w której wzięło udział ponad tysiąc osób, wynika, iż w tym rejonie istnieje potrzeba rozwijania funkcji dedykowanych rekreacji. Tereny nad Wisłą zostały zagospodarowane tylko częściowo. Położenie tych terenów w strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszaru rewitalizacji jest bardzo atrakcyjne. Zlokalizowane są one blisko strefy zamieszkania, są dobrze skomunikowane połączeniami pieszymi i rowerowymi, także z układem ponadlokalnym. Jest to przy tym strefa oddzielona od miejskiego zgiełku, stanowiąca doskonałe miejsce do regeneracji i odpoczynku.

Tytuł i nr przedsięwzięcia	13. Strefa zabawy i wypoczynku nad Wisłą w Tarnobrzegu
Opis przedsięwzięcia	Zakłada się wzmocnienie funkcji społecznych terenów nad Wisłą, które docelowo staną się strategiczną przestrzenią rekreacji i wypoczynku oraz wzmocnią atrakcyjność funkcji mieszkaniowej, w szczególności osiedla Stare Miasto. Zakres przedsięwzięcia zakłada budowę obiektów, które zwiększą atrakcyjność i funkcjonalność strefy rekreacji, w tym placu zabaw, toru przeszkód, małej architektury, oświetlenia i monitoringu, oraz ciągów pieszych. Realizacja przedsięwzięcia zakłada przy tym dostosowanie infrastruktury technicznej oraz błękitno-zielonej do potrzeb i specyfiki tego obszaru.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Poprawa funkcjonalności, estetyki i dostępności przestrzeni publicznych, zarówno tych o oznaczeniu strategicznym, jak też przestrzeni osiedlowych i sąsiedzkich, z szacunkiem dla historycznego dziedzictwa miejsca, przy udziale społeczności lokalnych.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych. Zostanie zapewniona dostępność informacyjno-komunikacyjna.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	21,2 mln zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	**14. Aleja Nocy i Dni – przebudowa przestrzeni publicznej od ul. Zwierzynieckiej do ul. Sienkiewicza**
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg, Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Siarkowiec”
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, rejon ul. Zwierzynieckiej i Sienkiewicza, Tarnobrzeg – osiedle Serbinów
Opis problemu	Teren publiczny w rejonie ul. Zwierzynieckiej do ul. Sienkiewicza to największa ogólnodostępna przestrzeń publiczna we wschodniej części podobszaru rewitalizacji. Mieszkańcy uczestniczący w spacerze badawczych zwracali uwagę na postępującą degradację tej przestrzeni. Dotyczy ona zarówno ciągów komunikacyjnych, w tym pieszo-rowerowych, parkingów, boisk, jak też obiektów małej infrastruktury. Centralna część tej przestrzeni pozbawiona jest wysokiej zieleni. Większe skupiska drzew występują w północnej części tego obszaru. Mieszkańcy oczekują poprawy standardów parkingowych. Obecnie teren ten jest zaniedbany infrastrukturalnie od kilku dekad i przestał pełnić rolę miejsca przeznaczonego do wypoczynku, jak i podejmowania aktywności fizycznej.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada stworzenie funkcjonalnej, dobrze zagospodarowanej przestrzeli miejskiej, która wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i jest dostosowana do współczesnych standardów użytkowania. Zakłada się przebudowę infrastruktury technicznej, ciągów komunikacyjnych, starych boisk. Zakłada się budowę małej architektury, wprowadzenie zieleni, itp. Ponadto przewiduje się poprawę dostępności do miejsc parkingowych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Tworzenie nowych przestrzeni publicznych w rejonach rozwoju funkcji mieszkaniowej, zapewniających integrację społeczną.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2026-2030

Tytuł i nr przedsięwzięcia	14. Aleja Nocy i Dni – przebudowa przestrzeni publicznej od ul. Zwierzynieckiej do ul. Sienkiewicza
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	5,7 mln zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega

Tytuł i nr przedsięwzięcia	15. Poprawa estetyki przestrzeni przy Urzędzie Miasta
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, rejon ul. Kościuszki, Tarnobrzeg
Opis problemu	Obecna przestrzeń przy Urzędzie Miasta w Tarnobrzegu charakteryzuje się degradacją elementów małej infrastruktury, do której należy zaliczyć fontannę. Z tej przestrzeni korzysta duża liczba osób i stanowi swoistą wizytówkę miasta. Jest to przy tym nieduża, lecz atrakcyjnie zlokalizowana przestrzeń do odpoczynku w centrum miasta.
Opis przedsięwzięcia	Projekt zakłada poprawę estetyki przestrzeni publicznej przed Urzędem Miasta poprzez modernizację fontanny, jej otoczenia oraz terenów zielonych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Poprawa funkcjonalności, estetyki i dostępności przestrzeni publicznych, zarówno tych o oznaczeniu strategicznym, jak też przestrzeni osiedlowych i sąsiedzkich, z szacunkiem dla historycznego dziedzictwa miejsca, przy udziale społeczności lokalnych.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2026-2032

Tytuł i nr przedsięwzięcia	15. Poprawa estetyki przestrzeni przy Urzędzie Miasta
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	500 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega, środki krajowe

Tytuł i nr przedsięwzięcia	16. Obszar rewitalizacji dostępny dla rowerzystów
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, Tarnobrzeg
Opis problemu	Obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu koncentruje szereg funkcji publicznych i prywatnych, w tym również funkcję mieszkaniową. W mieście obserwuje się rosnące znaczenie transportu rowerowego w codziennych przemieszczeniach się. Rośnie również popularność roweru jako formy aktywności fizycznej. Ze względu na węzłowy charakter obszaru rewitalizacji dla transportu widoczne jest znaczne obciążenie lokalnego systemu dróg i ścieżek rowerowych, w tym również pogorszenie komfortu i bezpieczeństwa przemieszczenia się zarówno rowerzystów, jak też pieszych. Przykładem jest m.in. droga rowerowa biegnąca przez Skalną Górę. Konieczne jest podnoszenie standardu technicznego oraz spójności systemu dróg rowerowych na obszarze rewitalizacji.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada systematyczną rozbudowę systemu dróg dla rowerów na obszarze rewitalizacji i uspójnienie go z kluczowymi obszarami miasta (m.in. z terenami rekreacyjnymi wzdłuż Wisły oraz strefą nad Jeziorem Tarnobrzeskim). Zakres przedsięwzięcia nie wyklucza konieczności zmiany organizacji ruchu drogowego z uwagi na ruch rowerowy, dostosowania innej infrastruktury drogowej do ruchu rowerowego. Zakłada się, iż realizowane przedsięwzięcie będzie elementem kompleksowego planu rozwoju mobilności na obszarze rewitalizacji, a ruch rowerowy traktowany jest jako element zrównoważonego transportu np. połączenie roweru z istniejącym i rozwijającym się system transportu publicznego.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Rozwijanie spójnego w ujęciu miejskim i ponadlokalnym systemu tras rowerowych i pieszych, wraz z infrastrukturą obsługi ruchu rowerowego.
Wskaźniki produktu	Długość wspartych dróg dla rowerów (km) – 4

Tytuł i nr przedsięwzięcia	16. Obszar rewitalizacji dostępny dla rowerzystów
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych dróg dla rowerów (osoby/ rok) -12 620
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia będzie uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność będzie zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu podejścia uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa, standardy dostępności dla osób z niepełnosprawnością ruchową, wzroku i słuchu oraz dla osób neuroróżnorodnych.
Okres realizacji	2026-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	3,1 mln zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega, środki krajowe

Tytuł i nr przedsięwzięcia	17. Rozwój monitoringu miejskiego na obszarze rewitalizacji
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, rejon ul. Kościuszki, Tarnobrzeg
Opis problemu	Na obszarze rewitalizacji w wybranych miejscach dochodzi do zakłócania porządku publicznego. Wpływa to na poczucie bezpieczeństwa, w tym mieszkańców i osób przyjezdnych korzystających z przestrzeni na obszarze rewitalizacji. Miejscem takim jest m.in. rejon ul. Kościuszki, przy budynku Samorządowym Centrum Usług Wspólnych.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada wykonanie dodatkowego monitoringu przy ul. Kościuszki (działka 489/2) oraz przy budynku Samorządowym Centrum Usług Wspólnych.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców korzystających z przestrzeni i miejsc publicznych.
Wskaźniki produktu	Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.) – 1
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620

Tytuł i nr przedsięwzięcia	17. Rozwój monitoringu miejskiego na obszarze rewitalizacji
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja przedsięwzięcia uwzględniała dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Dostępność zapewniono przede wszystkim dzięki stosowaniu uniwersalnego projektowania przestrzeni, uwzględniając obowiązujące przepisy prawa oraz standardy dostępności, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi i wzrokowymi.
Okres realizacji	2026-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	30 tys. zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega, środki krajowe

Tytuł i nr przedsięwzięcia	18. Remont i termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z remontem lokali mieszkalnych podnoszących ich standard przy ul. Kościuszki 40, Moniuszki 5 w Tarnobrzegu
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Tarnobrzegu
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, ul. Kościuszki 40, ul. Moniuszki 5, Tarnobrzeg
Opis problemu	Cześć budynków należących do Tarnobrzeskiej Spółdzielni Mieszkaniowej nie spełnia standardów związanych z efektywnością energetyczną, co wpływa na koszty użytkowania. Ponadto cześć mieszkań posiada niski standard, co wpływa na komfort korzystania z mieszkań.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polegać będzie na przeprowadzeniu inwestycji, które poprawią warunki mieszkaniowe. Zakłada się realizację inwestycji związanych z termomodernizacją, w tym poprzez ocieplenie przegród zewnętrznych oraz modernizacji systemów grzewczych i wymianę okien i drzwi. Zakłada się również realizację inwestycji poprawiających standard mieszkań, w tym zwiększenie metrażu lokali mieszkalnych, wyposażenie lokali w łazienki z WC oraz aneks kuchenny.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Modernizacja istniejącego zasobów mieszkaniowych, w tym budownictwa komunalnego.
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych (szt.) – 2

Tytuł i nr przedsięwzięcia	**18. Remont i termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z remontem lokali mieszkalnych podnoszących ich standard przy ul. Kościuszki 40, Moniuszki 5 w Tarnobrzegu**
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych budynków mieszkalnych (osoby) – 200
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	W procesie inwestycyjnym uwzględniane będą zasady projektowania uniwersalnego, czyli tworzenia produktów i przestrzeni tak, aby były one dostępne i użyteczne dla jak najszerszego grona użytkowników, niezależnie od ich wieku, sprawności, czy innych indywidualnych cech.
Okres realizacji	2026-2029
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	8 mln zł
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Tarnobrzeskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w Tarnobrzegu, środki krajowe

Cel 4. Zwiększona odporność na zmiany klimatu oraz dobry stan środowiska

Tytuł i nr przedsięwzięcia	**19. Wzmocnienie potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji poprzez nasadzenia drzew wysokich**
Inicjator i podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięcia	Miasto Tarnobrzeg
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, Osiedle Przywiśle Tarnobrzeg
Opis problemu	Obszar rewitalizacji dotykają negatywne skutki zmian klimatu, do których należy zaliczyć między innymi tzw. wyspy ciepła. Wpływa to na komfort funkcjonowania, w szczególności osób starszych i niepełnosprawnych.
Opis przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie zakłada zwiększenie potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji poprzez nasadzenie drzew, w tym w postaci parków kieszonkowych, alei przydrożnych, czy też w przestrzeniach publicznych zlokalizowanych blisko miejsca zamieszkania.
Spójność z celami rewitalizacji	Cel 4. Zwiększona odporność na zmiany klimatu oraz dobry stan środowiska
Spójność z kierunkami rewitalizacji	Zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej, w tym powierzchni terenów zieleni.
Wskaźniki produktu	Liczba nasadzeń drzew (szt.) –-50

Tytuł i nr przedsięwzięcia	**19. Wzmocnienie potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji poprzez nasadzenia drzew wysokich**
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok) – 12 620
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt nie dotyczy bezpośrednio wymiaru związanego ze standardami dostępności, niemniej rezultatem rozwoju zieleni wysokiej będzie tworzenie bardziej przyjaznej, w szczególności dla osób starszych, przestrzeni publicznej, oferującej więcej miejsc zacienionych.
Okres realizacji	2026-2030
Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia w zł	100 tys.
Potencjalne źródła finansowania	Środki unijne, środki własne Miasta Tarnobrzega, środki krajowe

7.2. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dopuszcza się realizację innych przedsięwzięć, które dotychczas nie zostały wprost zidentyfikowane, ale również mogą się istotnie przyczynić do realizacji celów i kierunków rewitalizacji. Są to również projekty, które wykazują się częściowym oddziaływaniem na obszar rewitalizacji, np. dotyczą inwestycji lub przedsięwzięć, które z uwagi na lokalizację lub zakres mogą przyczyniać się do rozwiązywania problemów obszaru rewitalizacji, czy też wzmacniać jego potencjały. W toku wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji przedsięwzięcia te będą mogły podlegać doprecyzowaniu i w efekcie także trafić na listę przedsięwzięć podstawowych. Mogą być one realizowane niezależnie, w przypadku zapewnienia np. prywatnych źródeł finansowania lub pojawiania się dodatkowych środków finansowych własnych, różnych źródeł zewnętrznych, bądź oszczędności w środkach przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć podstawowych.

Cel 1. Zintegrowani mieszkańcy

- Programy aktywizacji zawodowej i na rzecz walki z bezrobociem, realizowane przez PUP oraz instytucje otoczenia biznesu;
- programy dokształcania kadry zatrudnionej w instytucjach działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, w szczególności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie;
- organizowanie form wsparcia nauczycieli z zakresu bieżących problemów społecznych i szkolnych w ramach współpracy szkół;
- doradztwo zawodowe oraz wsparcie dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- programy profilaktyczno-edukacyjno-wychowawcze, w tym profilaktyka uzależnień;
- dostosowanie obiektów do osób niepełnosprawnych, w tym szkół, obiektów kultury, administracji publicznej;
- programy promujące zatrudnienie osób niepełnosprawnych oraz w wieku 50+ realizowane przez instytucje publiczne działające na obszarze rewitalizacji, w tym Urząd Miasta Tarnobrzega, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie;
- programy na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców, w tym programy profilaktyczne realizowane przez Miasto Tarnobrzega;
- poprawa stanu technicznego szkół na obszarze rewitalizacji oraz doposażenie w pomoce dydaktyczne;
- doradztwo edukacyjno-zawodowe dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji;
- projekty ukierunkowane na tworzenie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej, realizowane przy aktywności Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. i wsparciu sektora społecznego.

Cel 2. Zwiększona aktywność obywatelska i uczestnictwo w życiu społecznym

- Programy umożliwiające aktywne uczestnictwo seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społeczno – kulturalnym, w tym poprzez działalność Tarnobrzeskiego Centrum Seniora;
- poszerzenie oferty placówek kultury, w tym poprawa stanu infrastruktury obiektów kultury zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i dostępności do nich;
- przedsięwzięcia edukacyjne, kulturalne i animacyjne na rzecz odbudowy poczucia tożsamości lokalnej, realizowane na bazie instytucji kultury oraz przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji;
- przedsięwzięcia realizowane w ramach budżetu obywatelskiego oraz Wieloletniego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na rzecz wzmocnienia aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- programy edukacyjne, sportowe i kulturalne dla młodzieży i dzieci ukierunkowane na zapewnienie oferty na spędzanie czasu wolnego i integrację społeczną, realizowane na bazie obiektów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji;
- programy oparte na inicjatywie oddolnej, służące zacieśnianiu realizacji sąsiedzkich, w tym poprzez inicjatywy i struktury osiedlowe (Wielopole, Stare Miasto, Serbinów, Mokrzyszów);
- programy na rzecz wsparcia i rozwoju organizacji pozarządowych, realizowane przy współpracy z instytucjami publicznymi działającymi na obszarze rewitalizacji, w tym Tarnobrzeskiego Domu Kultury, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tarnobrzegu.

Cel 3. Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń, ład przestrzenny oraz tożsamość miasta kształtująca potencjał usługowy

- Adaptacja lokali w celu lokalizacji usług w parterach budynków, zagospodarowania budynków pod działalność gospodarczą, w szczególności w obrębie Starego Miasta;
- programy wsparcia obejmujące udogodnienia lokalowe, systemy zachęt, w tym ulg i zwolnień dla przedsiębiorców chcących podjąć działalność na obszarze rewitalizacji;
- projekty z zakresu specjalistycznych usług doradczych, wsparcia szkoleniowo –doradczego dla firm i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników, realizowane na rzecz przedsiębiorców i mieszkańców z obszaru rewitalizacji;
- promocja turystyczna i gospodarcza obszaru rewitalizacji, w tym poprzez tablice informacyjne, wydawnictwa, uczestnictwo w wydarzeniach ponadlokalnych, wyznaczenie krótkich tras turystycznych na okolicznych terenach zielonych i w mieście, przy współpracy z miejscowym oddziałem PTTK;
- poradnictwo w zakresie zakładania własnej działalności oraz wsparcie inkubacji przedsiębiorców, którzy zamierzają prowadzić działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji lub w odniesieniu do mieszkańców obszaru rewitalizacji;

- systematyczna budowa i przebudowa dróg, chodników i miejsc parkingowych na obszarze rewitalizacji;
- projekty ukierunkowane na promocję ruchu pieszego, rowerowego i transportu publicznego;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym poprzez zmianę organizacji, w szczególności w strefach rekreacji i wypoczynku nad Wisłą;
- wprowadzanie na obszar rewitalizacji nowej zabudowy;
- remonty budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji;
- odnowa i dostosowanie budynków użyteczności publicznej i ich bezpośredniego otoczenia do potrzeb mieszkańców;
- przedsięwzięcia związane z rozwojem terenów zielonych na obszarze rewitalizacji, w tym tworzenie parków kieszonkowych, rewaloryzacje istniejącej zieleni miejskiej, dostosowanie składu gatunkowego roślin do wymagań środowiskowych;
- systematyczna renowacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, bądź w rejestrze zabytków, stanowiących dziedzictwo kulturowe obszaru rewitalizacji;
- programy na rzecz zachowania i upowszechniania dziedzictwa materialnego i niematerialnego charakterystycznego dla obszaru rewitalizacji, realizowane m.in. przy współpracy z Muzeum Zamek Tarnowskich w Tarnobrzegu oraz Muzeum Przemysłu Siarkowego;
- wykonanie na obszarze rewitalizacji małych atrakcji nawiązujących do historii i dziedzictwa kulturowego, służących edukacji i budowaniu tożsamości wśród najmłodszych;
- rozwój sieci monitoringu na obszarze rewitalizacji;
- tworzenie miejsc schronienia na obszarze rewitalizacji, w tym w pierwszej kolejności modernizacje w obiektach szkolnych tj.: Szkole Podstawowej nr 10 i Zespole Szkół Specjalnych przy ul. Kopernika.

Cel 4. Zwiększona odporność na zmiany klimatu oraz dobry stan środowiska

- Programy wspierające instalację źródeł energii odnawialnej na budynkach mieszkalnych, wielorodzinnych i jednorodzinnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji;
- programy zwiększania bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji;
- programy małej retencji na obszarze rewitalizacji;
- programy na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze rewitalizacji;
- programy na rzecz poprawy jakości klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji.

8. Mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji został sporządzony z uwzględnieniem szeregu istotnych zasad integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zasada kompleksowości

Gminny Program Rewitalizacji ujmuje działania i przedsięwzięcia w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem różnorodnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogą być współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz innych publicznych lub prywatnych. Kompleksowy charakter dokumentu wynika z charakteru rewitalizacji, która jest procesem wielowymiarowym pod wieloma względami.

Zasada koncentracji interwencji

Zasada ta oznacza koncentrację prowadzonych działań rewitalizacyjnych na obszarze o największym nasileniu różnorodnych problemów i zjawisk kryzysowych, a jednocześnie obszarze o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy. Gminny Program Rewitalizacji opracowany został na rzecz obszaru rewitalizacji objętego zjawiskami kryzysowymi, wyznaczonymi na podstawie kryteriów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych i technicznych. Uchwałą nr XXI/266/2025 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 28 maja 2025 r. w wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Tarnobrzega. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został na podstawie diagnozy delimitacyjnej

Zasada komplementarności interwencji

Wymogiem niezbędnym dla wspierania przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym jest zapewnienie ich wielowymiarowej komplementarności. Zasada ta przekłada się na konieczność zapewnienia spójności działań planowanych i realizowanych w różnych wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Program rewitalizacji powinien rozwiązywać wszystkie kluczowe problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Oznacza to odpowiednie zaplanowanie zakresu interwencji. Program rewitalizacji tworzony jest w oparciu o przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwala na ocenę komplementarności zakresu interwencji. Ważne jest przy tym budowanie spójności realizacyjnej poszczególnych komponentów programu rewitalizacji.

Podstawę zintegrowania działań rewitalizacyjnych w Gminnym Programie Rewitalizacji stanowi:

- odniesienie się w zakresach przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do oczekiwanych kierunków rewitalizacji (podstawowe i uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne), co gwarantuje, że realizowane działania przyczynią się do rozwiązania większości problemów zdefiniowanych w diagnozie (integracja problemowa);

- zaplanowanie realizacji przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji oraz w jego w sąsiedztwie, co będzie mieć wpływ na rozwiązywanie problemów zdiagnozowanych dla obszaru rewitalizacji (integracja przestrzenna);
- zaplanowanie realizacji przedsięwzięć, które faktycznie stanowią kontynuację i rozwinięcie prowadzonych już na obszarze rewitalizacji działań rozwojowych;
- zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą przez podmioty publiczne i prywatne. Potrzeby rewitalizacyjne ustalone zostały między innymi w oparciu o uspołeczniony proces i konsultacje z mieszkańcami. Partycypacja społeczna dotyczy również procesu opiniowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego realizacji, między innymi przez Komitet Rewitalizacji (integracja proceduralno-instytucjonalna);
- zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą w oparciu o różne źródła finansowe. Ważne przy tym będą środki pochodzące z Unii Europejskiej, pozwalające na wsparcie projektów infrastrukturalnych i społecznych, jak też pochodzące z innych źródeł zewnętrznych. Zakłada się przy tym udział środków własnych Miasta Tarnobrzega, jak też innych publicznych i prywatnych podmiotów, które planują realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych (integracja źródeł finansowania).

Integracja problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniać tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym).

Schemat integracji problemowej opiera się na następujących założeniach:

- podstawą do oceny komplementarności problemowej jest zestawienie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań, które to z kolei są bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, uwzględniają potencjały i potrzeby rewitalizacyjne;
- wybrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne wspierają się nawzajem, tworząc powiązane „paczki" przedsięwzięć. W ten sposób uzyskuje się efekt synergii w rozwiązywaniu problemów obszaru rewitalizacji.

W kontekście integracji problemowej możliwe jest wskazanie przedsięwzięć mocno ze sobą oddziałujących, które wzajemnie się uzupełniają. Łączą przy tym różne aspekty realizacyjne, tj. działania nieinwestycyjne/społeczne i działania infrastrukturalne.

Kluczowe wiązki przedsięwzięć rewitalizacyjnych skupione są w następujące pakiety:

- Pakiet nr 1: Realizacja działań na rzecz integracji mieszkańców zagrożonych trwałą marginalizacją, w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych;
- Pakiet nr 2. Przeciwdziałanie powstawaniu problemów społecznych i pogłębianiu się już istniejących;
- Pakiet nr 3: Stworzenie przestrzeni i realizacja działań na rzecz aktywności mieszkańców podobszaru rewitalizacji Mokrzyszów;

- Pakiet nr 4: Stworzenie przestrzeni i realizacja działań na rzecz aktywności mieszkańców podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole;
- Pakiet nr 5: Poprawa standardów i bezpieczeństwa funkcji gospodarczych obszaru rewitalizacji;
- Pakiet nr 6: Poprawa standardów i bezpieczeństwa funkcji mieszkaniowych obszaru rewitalizacji;
- Pakiet nr 7. Wzmocnienie funkcji przyrodniczych na obszarze rewitalizacji.

Tabela 26. Pakiety przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Pakiety przedsięwzięć	Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Pakiet nr 1: Realizacja działań na rzecz integracji mieszkańców zagrożonych trwałą marginalizacją, w szczególności osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych.	1. Opieka 75+ na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu. 2. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego. 3. Korpus Wsparcia Seniorów. 4. Opieka wytchnieniowa na obszarze rewitalizacji. 5. Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w Tarnobrzegu.	• Programy aktywizacji zawodowej i na rzecz walki z bezrobociem, realizowane przez PUP oraz instytucje otoczenia biznesu, • programy dokształcania kadry zatrudnionej w instytucjach działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, w szczególności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, • dostosowanie obiektów do osób niepełnosprawnych, w tym szkół, obiektów kultury, administracji publicznej, • programy promujące zatrudnienie osób niepełnosprawnych oraz w wieku 50+ realizowane przez instytucje publiczne działające na obszarze rewitalizacji, w tym Urząd Miasta Tarnobrzega, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, • programy na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców, w tym programy profilaktyczne realizowane przez Miasto Tarnobrzega.
Pakiet nr 2. Przeciwdziałanie powstawaniu problemów społecznych i pogłębianiu się już istniejących.	-	• Organizowanie form wsparcia nauczycieli z zakresu bieżących problemów społecznych i szkolnych w ramach współpracy szkół,

		• doradztwo zawodowe oraz wsparcie dla osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, • programy profilaktyczno-edukacyjno-wychowawcze, w tym profilaktyka uzależnień, • poprawa stanu technicznego szkół na obszarze rewitalizacji oraz doposażenie w pomoce dydaktyczne, • doradztwo edukacyjno-zawodowe dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, • projekty ukierunkowane na tworzenie i rozwój podmiotów ekonomii społecznej, realizowane przez Tarnobrzeską Agencję Rozwoju Regionalnego.
Pakiet nr 3: Stworzenie przestrzeni i realizacja działań na rzecz aktywności mieszkańców podobszaru rewitalizacji Mokrzeszów.	6. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie etap I. 7. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie etap II. 8. Utworzenie strefy integracji i aktywności sportowej w Mokrzyszowie. 9. Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji. 10. Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega.	• Programy umożliwiające aktywne uczestnictwo seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społeczno – kulturalnym, w tym poprzez działalność Tarnobrzeskiego Centrum Seniora, • poszerzenie oferty placówek kultury, w tym poprawa stanu infrastruktury obiektów kultury zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i dostępności do nich, • przedsięwzięcia edukacyjne, kulturalne i animacyjne na rzecz odbudowy poczucia tożsamości lokalnej, realizowane na bazie

		instytucji kultury oraz przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji, • przedsięwzięcia realizowane w ramach budżetu obywatelskiego oraz Wieloletniego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na rzecz wzmocnienia aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji, • programy edukacyjne, sportowe i kulturalne dla młodzieży i dzieci ukierunkowane na zapewnienie oferty na spędzanie czasu wolnego i integrację społeczną, realizowane na bazie obiektów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, • programy oparte na inicjatywie oddolnej, służące zacieśnianiu realizacji sąsiedzkich, w tym poprzez inicjatywy i struktury osiedlowe (Wielopole, Stare Miasto, Serbinów, Mokrzyszów), • programy na rzecz wsparcia i rozwoju organizacji pozarządowych, realizowane przy współpracy z instytucjami publicznymi działającymi na obszarze rewitalizacji, w tym Tarnobrzeskiego Domu Kultury, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tarnobrzegu.
Pakiet nr 4: Stworzenie przestrzeni i realizacja działań na rzecz aktywności mieszkańców podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole.	9. Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji.	• Programy umożliwiające aktywne uczestnictwo seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społeczno –

	10. Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega. 11. Wzmocnienie funkcji społecznych rejonu Skalnej Góry. 12. Przebudowa Placu Bartosza Głowackiego i nadanie im nowych funkcji społecznych oraz przyrodniczych. 13. Strefa zabawy i wypoczynku nad Wisłą w Tarnobrzegu. 14. Aleja Nocy i Dni – przebudowa przestrzeni publicznej od ul. Zwierzynieckiej do ul. Sienkiewicza. 15. Poprawa estetyki przestrzeni przy Urzędzie Miasta.	kulturalnym, w tym poprzez działalność Tarnobrzeskiego Centrum Seniora; • poszerzenie oferty placówek kultury, w tym poprawa stanu infrastruktury obiektów kultury zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i dostępności do nich; • przedsięwzięcia edukacyjne, kulturalne i animacyjne na rzecz odbudowy poczucia tożsamości lokalnej, realizowane na bazie instytucji kultury oraz przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji; • programy edukacyjne, sportowe i kulturalne dla młodzieży i dzieci ukierunkowane na zapewnienie oferty na spędzanie czasu wolnego i integrację społeczną, realizowane na bazie obiektów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji; • programy oparte na inicjatywie oddolnej, służące zacieśnianiu realizacji sąsiedzkich, w tym poprzez inicjatywy i struktury osiedlowe (Wielopole, Stare Miasto, Serbinów, Mokrzyszów); • programy na rzecz wsparcia i rozwoju organizacji pozarządowych, realizowane przy współpracy Urzędu Miasta Tarnobrzega.
Pakiet nr 5: Poprawa standardów i bezpieczeństwa funkcji gospodarczych obszaru rewitalizacji.	12. Przebudowa Placu Bartosza Głowackiego i nadanie im nowych funkcji społecznych oraz przyrodniczych.	• Adaptacja lokali w celu lokalizacji usług w parterach budynków, zagospodarowania budynków pod działalność gospodarczą, w szczególności w obrębie Starego Miasta,

	13. Strefa zabawy i wypoczynku nad Wisłą w Tarnobrzegu.	• programy wsparcia obejmujące udogodnienia lokalowe, systemy zachęt, w tym ulg i zwolnień dla przedsiębiorców chcących podjąć działalność na obszarze rewitalizacji, • projekty z zakresu specjalistycznych usług doradczych, wsparcia szkoleniowo – doradczego dla firm i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników, realizowane na rzecz przedsiębiorców i mieszkańców z obszaru rewitalizacji, • promocja turystyczna i gospodarcza obszaru rewitalizacji, w tym poprzez tablice informacyjne, wydawnictwa, uczestnictwo w wydarzeniach ponadlokalnych, wyznaczenie krótkich tras turystycznych na okolicznych terenach zielonych i w mieście, przy współpracy z miejscowym oddziałem PTTK, • poradnictwo w zakresie zakładania własnej działalności oraz wsparcie inkubacji przedsiębiorców, którzy zamierzają prowadzić działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji lub w odniesieniu do mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Pakiet nr 6: Poprawa standardów i bezpieczeństwa funkcji mieszkaniowych obszaru rewitalizacji.	16. Obszar rewitalizacji dostępny dla rowerzystów. 17. Rozwój monitoringu miejskiego na obszarze rewitalizacji. 18. Remont i termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z remontem	• Systematyczna budowa i przebudowa dróg, chodników i miejsc parkingowych na obszarze rewitalizacji;

	lokali mieszkalnych podnoszących ich standard przy ul. Kościuszki 40, Moniuszki 5 w Tarnobrzegu.	• projekty ukierunkowane na promocję ruchu pieszego, rowerowego i transportu publicznego; • poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym poprzez zmianę organizacji, w szczególności w strefach rekreacji i wypoczynku nad Wisłą; • wprowadzanie na obszar rewitalizacji nowej zabudowy; • remonty budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji; • odnowa i dostosowanie budynków użyteczności publicznej i ich bezpośredniego otoczenia do potrzeb mieszkańców; • przedsięwzięcia związane z rozwojem terenów zielonych na obszarze rewitalizacji, w tym tworzenie parków kieszonkowych, rewaloryzacje istniejącej zieleni miejskiej, dostosowanie składu gatunkowego roślin do wymagań środowiskowych; • systematyczna renowacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, bądź w rejestrze zabytków, stanowiących dziedzictwo kulturowe obszaru rewitalizacji; • programy na rzecz zachowania i upowszechniania dziedzictwa materialnego i niematerialnego charakterystycznego dla obszaru rewitalizacji, realizowane m.in. przy współpracy z Muzeum Zamek Tarnowskich

		w Tarnobrzegu oraz Muzeum Przemysłu Siarkowego; • wykonanie na obszarze rewitalizacji małych atrakcji nawiązujących do historii i dziedzictwa kulturowego, służących edukacji i budowaniu tożsamości wśród najmłodszych; • rozwój sieci monitoringu na obszarze rewitalizacji; • tworzenie miejsc schronienia na obszarze rewitalizacji.
Pakiet nr 6. Wzmocnienie funkcji przyrodniczych na obszarze rewitalizacji.	18. Wzmocnienie potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji poprzez nasadzenia drzew wysokich.	• Programy wspierające instalację źródeł energii odnawialnej na budynkach mieszkalnych, wielorodzinnych i jednorodzinnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji; • programy zwiększania bioróżnorodności na obszarze rewitalizacji; • programy małej retencji na obszarze rewitalizacji; • programy na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze rewitalizacji; • programy na rzecz poprawy jakości klimatu akustycznego na obszarze rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Integracja przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji to względnie nieduża zurbanizowana przestrzeń. W kontekście powiązań przestrzennych z obszarami znajdującymi się poza obszarem rewitalizacji, kluczowe wydaje się być wskazanie na potencjał rozwoju funkcji usługowej, rozwój układu komunikacyjnego (drogi dla rowerów) oraz znaczenie centrum jako miejsca ważnego ze względu na koncentrację usług w skali całego miasta Tarnobrzega. Te powiązania wykraczają także poza obszar miasta.

Integracja międzyokresowa

Integracja międzyokresowa oznacza spojrzenie na realizację działań rewitalizacyjnych z perspektywy dłuższego okresu czasu. Należy spojrzeć na wydarzenia, które poprzedzają realizację Gminnego Programu Rewitalizacji oraz wydarzenia, które mogą się wydarzyć już po zakończeniu jego realizacji, także w kontekście finansowania rewitalizacji. W powyższym kontekście ważne jest zaprezentowanie efektów wdrażania projektów rewitalizacyjnych i dokonanie analizy „kontynuacji" przemian rewitalizacyjnych w odniesieniu do nowych przedsięwzięć.

Działania rewitalizacyjne w Tarnobrzegu realizowane były w oparciu o Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2023.

Tabela 27. Zrealizowane projekty rewitalizacyjne w ramach Lokalnym Programie Rewitalizacji

Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Stopień realizacji
Rozwój instytucji kultury i zasobów dziedzictwa kulturowego Tarnobrzeskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez przebudowę Tarnobrzeskiego Domu Kultury	Miasto Tarnobrzeg	Projekt częściowo zrealizowany
Modernizacja budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Tarnobrzegu	MOPR	Projekt zrealizowany
KIS Tarnobrzeg – włącz się od dziś	MOPR	Projekt zrealizowany
Tarnobrzeg dla Rodziny	MOPR	Projekt zrealizowany
Tarnobrzeg dla Seniorów	MOPR	Projekt zrealizowany
Remont budynku Domu Pomocy Społecznej w Tarnobrzegu	MOPR	Projekt częściowo zrealizowany
Wszyscy się uczymy i razem bawimy	Przedszkole nr 12	Projekt zrealizowany

Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Stopień realizacji
Budowa obwodnicy miasta Tarnobrzega	Miasto Tarnobrzeg	Projekt zrealizowany
Termomodernizacja budynków zakładów opieki zdrowotnej	Miasto Tarnobrzeg	Projekt zrealizowany
Rozwój terenów zieleni na obszarze miasta Tarnobrzega	Miasto Tarnobrzeg	Projekt zrealizowany
Zagospodarowanie oraz odnowienie terenów zieleni rekreacyjnej przy Skalnej Górze	Miasto Tarnobrzeg	Projekt częściowo zrealizowany
Budowa hospicjum	Parafia Rzymsko-Katolicka p/w Matki Bożej Nieustającej Pomocy	Projekt w realizacji
Termomodernizacja budynków wielorodzinnych przy ul. Kopernika 24,26,28, Skalna Góra 7,9	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Siarkowiec”	Projekt zrealizowany
Wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych wysokich przy ul. Sikorskiego nr 9,15,17, Sienkiewicza nr 59, 61, Kwiatkowskiego nr 3 w Tarnobrzegu	Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Projekt zrealizowany
Wykonanie kompleksowej termomodernizacji budynków mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Skalna Góra nr 1,3,5,8,10,11,12,13,14,15,17 w Tarnobrzegu	Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Projekt zrealizowany
Rewitalizacja zdegradowanych obszarów poprzemysłowych miasta Tarnobrzega poprzez zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Tarnobrzeskiego- etap I	Miasto Tarnobrzeg	Projekt zrealizowany
Budowa drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych miasta Tarnobrzega	Miasto Tarnobrzeg	Projekt w trakcie realizacji

Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Stopień realizacji
Budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na rewitalizowanym obszarze miasta Tarnobrzega wokół Jeziora Tarnobrzeskiego	Miasto Tarnobrzeg	Projekt w trakcie realizacji
Przebudowa dróg gminnych w strefie gospodarczej w Tarnobrzegu – Machowie	Miasto Tarnobrzeg	Projekt w trakcie realizacji
Aktywizacja zawodowa mieszkańców rewitalizowanych obszarów Tarnobrzega	Powiatowy Urząd Pracy	Projekt zrealizowany
Wsparcie przedsiębiorczości na rewitalizowanym obszarze gminy Tarnobrzeg	Tarnobrzeska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Projekt zrealizowany

Źródło: Urząd Miasta Tarnobrzega

Integracja z działaniami realizowanymi na poziomie regionalnym

Na obszarze działań objętych Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega, w obowiązującym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030 uchwalonym Uchwałą Nr XLVIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r., zmienionym Uchwałą Nr LIX/930/18 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2018 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego z dnia 18 września 2018 r. poz. 3937, rozmieszczone są inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

1. realizacja drogi ekspresowej S74 (zadanie inwestycyjne o nieustalonej lokalizacji oznaczone symbolem II/3*);
2. modernizacja kolei konwencjonalnej nr 74 Sobów – Stalowa Wola (zadanie inwestycyjne oznaczone symbolem II/7);
3. modernizacja kolei konwencjonalnej nr 25 Skarżysko Kamienna – Ocice (zadanie inwestycyjne oznaczone symbolem II/9);
4. budowa drogi ekspresowej S74 Kielce – Nisko – odc. Łagów-Nisko (zadanie inwestycyjne o nieustalonej lokalizacji oznaczone symbolem III/2*);
5. prace na liniach kolejowych nr 25, 74, 78 na odcinku Stalowa Wola -Tarnobrzeg/ Sandomierz - Ocice/Padew (zadanie inwestycyjne oznaczone symbolem IV/4, VI/5, VII/11);
6. modernizacja linii kolejowej nr 25 na odcinku Skarżysko Kamienne – Ocice (zadanie inwestycyjne oznaczone symbolem IV/18);
7. S74 Kielce – Nisko (zadanie inwestycyjne o nieustalonej lokalizacji oznaczone symbolem VI/2*).

Powyższe inwestycje poprawią dostępność transportową Tarnobrzega oraz pozytywnie wpłyną na atrakcyjność inwestycyjną miasta, mobilność mieszkańców, dostępność do rynku pracy, rozwój turystyki i usług oraz rozwój zrównoważonej, przyjaznej dla środowiska mobilności. Efekty tych działań dotyczyć będą również obszaru rewitalizacji, tj. poprawią dostęp do rynku pracy, co pozwoli na ograniczenie bezrobocia, wpłyną na atrakcyjność funkcji mieszkaniowej, atrakcyjność usług zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji oraz stan środowiska, przyczyniając się do poprawy sytuacji demograficznej oraz środowiskowej.

Integracja proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym w mieście systemie.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opisana została w rozdziale 9. Struktura zarządzania realizacją GPR.

Integracja źródeł finansowania

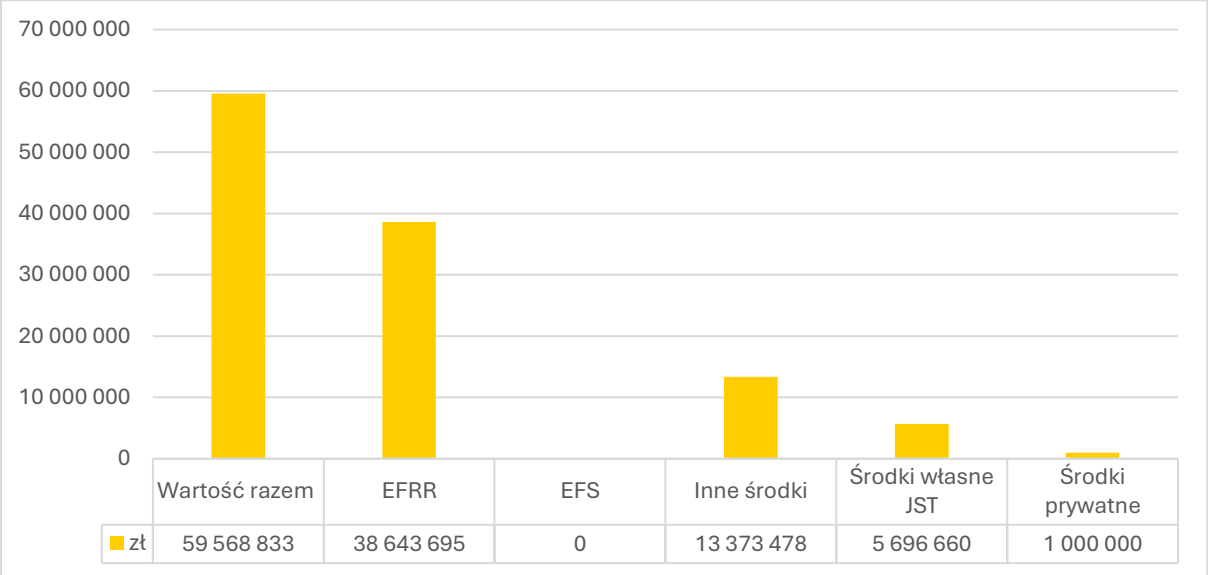
Komplementarność źródeł finansowania polega na poszukiwaniu i wyborze źródeł finansowania działań rewitalizacyjnych, które przede wszystkim zapewnią skuteczność w osiąganiu założonych celów rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania opisana została w rozdziale 8. Szacunkowe ramy finansowe wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

9. Szacunkowe ramy finansowe realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Określenie ram finansowych realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji polega na zintegrowaniu informacji umieszczonych w poszczególnych kartach przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Prognozuje się, że realizacja podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych związana będzie z wydatkowaniem około 59,6 mln zł. Środki własne Miasta Tarnobrzega wynosić będą około 5,7 mln zł, środki pochodzące z EFRR prawie 38,6 mln, inne środki krajowe 13,4 mln zł, a środki prywatne 1,0 mln zł.

Wykres 28. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

	Wartość razem	EFRR	EFS	Inne środki	Środki własne JST	Środki prywatne
zł	59 568 833	38 643 695	0	13 373 478	5 696 660	1 000 000

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Okres realizacji	Wartość razem (zł)	EFRR (zł)	EFS (zł)	Inne środki (zł)	Środki własne JST (zł)	Środki prywatne (zł)
1.	Opieka 75+ na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu	2026-2030	591 675	-	-	355 000	236 675	-
2.	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu	2026-2030	7 390 262	-	-	7 390 262	-	-
3.	Korpus Wsparcia Seniorów	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu	2026-2030	372 693	-	-	292 708	79 985	-
4.	Opieka wytchnieniowa na obszarze rewitalizacji	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu	2026-2030	1 136 934	-	-	1 136 934	-	-
5.	Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w Tarnobrzegu	Miasto Tarnobrzeg/ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinnie w Tarnobrzegu	2026-2030	**597 269**	-	-	**597 269**	-	-
6.	Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie – etap I	Miasto Tarnobrzeg, przy udziale Rady Osiedla Mokrzyszów	2026-2028	300 000	239 130	-	60 870	-	-
7.	Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie – etap II	Miasto Tarnobrzeg, przy udziale Rady Osiedla Mokrzyszów	2027-2030	200 000	180 000	-	-	20 000	-
8.	Utworzenie strefy integracji i aktywności sportowej w Mokrzyszowie	Miasto Tarnobrzeg, przy udziale organizacji sportowych	2027-2030	100 000	85 000	-	-	15 000	-
9.	Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji	Miasto Tarnobrzeg	2026-2030	100 000	85 000	-	-	15 000	-

10.	Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega	Miasto Tarnobrzeg	2026-2028	150 000	119 565	-	30 435	-	-
11.	Wzmocnienie funkcji społecznych rejonu Skalnej Góry	Miasto Tarnobrzeg	2026-2032	2 000 000	1 700 000	-	-	300 000	-
12.	Przebudowa Placu Bartosza Głowackiego i nadanie im nowych funkcji społecznych oraz przyrodniczych	Miasto Tarnobrzeg	2026-2028	8 000 000	6 800 000	-	-	1 200 000	-
13.	Strefa zabawy i wypoczynku nad Wisłą w Tarnobrzegu	Miasto Tarnobrzeg	2026-2030	21 200 000	18 020 000	-	-	3 180 000	-
14.	Aleja Nocy i Dni – przebudowa przestrzeni publicznej od ul. Zwierzynieckiej do ul Sienkiewicza	Miasto Tarnobrzeg	2026-2030	5 700 000	4 845 000	-	-	855 00	-
15.	Poprawa estetyki przestrzeni przy Urzędzie Miasta	Miasto Tarnobrzeg	2026-2032	500 000	425 000	-		75 000	-
16.	Obszar rewitalizacji dostępny dla rowerzystów	Miasto Tarnobrzeg	2026-2029	3 100 000	2 635 000	-		465 000	-
17.	Rozwój monitoringu miejskiego na obszarze rewitalizacji	Miasto Tarnobrzeg	2026-2029	30 000	10 000	-	10 000	10 000	-
18.	Remont i termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z remontem lokali mieszkalnych podnoszących ich standard przy ul. Kościuszki 40, Moniuszki 5 w Tarnobrzegu	Tarnobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Tarnobrzegu	2026-2029	8 000 000	3 500 000	-	3 500 000	-	1 000 000
19.	Wzmocnienie potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji poprzez nasadzenia drzew wysokich	Miasto Tarnobrzeg	2026-2030	100 000	-	-	-	100 000	-
-	-	**Razem**		**63 238 833**	**42 298 695**	**0**	**13 373 478**	**5 711 660**	**1 000 000**

Źródło: Opracowanie własne

10. Struktura zarządzania realizacją GPR, ze wskazaniem kosztów zarządzania i ramowym harmonogramem realizacji GPR

10.1. System realizacji

Warunkiem osiągnięcia trwałych rezultatów rewitalizacji jest koordynacja podejmowanych działań i współpraca różnych instytucji i podmiotów w szczególności zaś partycypacja społeczna.

Przygotowanie systemu wdrażania programu adekwatnego do planowanych zadań i istniejących uwarunkowań pozwoli na osiągnięcia celów założonych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Bezpośredni nadzór nad pracami związanymi z wdrażaniem GPR będzie sprawował Prezydent Tarnobrzega. On też będzie osobą podejmującą wiążące w tym zakresie decyzje. Zorganizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem rewitalizacji spoczywać będzie na Urzędzie Miasta Tarnobrzega. Do jego obowiązków należeć będzie:

- organizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem rewitalizacji;
- przygotowywanie aplikacji projektowych zadań miasta w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz zapewnienie środków w budżecie miasta na tę część projektów rewitalizacyjnych;
- współpraca z innymi jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za wdrażanie strategicznych programów rozwojowych, a w razie potrzeby stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę z zewnętrznymi partnerami programu rewitalizacji;
- podejmowanie inicjatyw mających na celu włączanie lokalnej społeczności w realizację programu rewitalizacji i zwiększanie partycypacji społecznej w poszczególnych jego elementach;
- prowadzenie prac związanych z monitorowaniem postępów we wdrażaniu programu rewitalizacji;
- bieżąca komunikacja z lokalną społecznością i poszczególnymi grupami interesariuszy oraz prowadzenie akcji promocyjnej nawiązującej do działań zmierzających do wyprowadzenia obszarów kryzysowych ze stanu w jakim się one aktualnie znajdują.

Realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji towarzyszyć będzie transparentność, mająca na celu stworzenie przestrzeni wymiany informacji oraz opinii o poszczególnych działaniach i prowadzonych akcjach (w formie spotkań, publikacji w miejscowej prasie, komunikacji za pomocą Internetu).

W celu efektywnego wdrażania GPR systematycznie monitorowane będą efekty rzeczowe i społeczne podejmowanych działań oraz wydatkowane na ten cel środki finansowe. Monitoring obejmie zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanego programu.

Istotnym elementem wdrażania przygotowanego GPR jest komunikacja z lokalną społecznością i poszczególnymi grupami interesariuszy oraz promocja działań rewitalizacyjnych.

Stały przepływ informacji między zespołem odpowiedzialnym za wdrażanie GPR, a lokalną społecznością nieść będzie za sobą cały szereg korzyści. Mieszkańcy nie tylko będą mieli większą świadomość działań podejmowanych przez władze lokalne, ale też będą mogli lepiej zrozumieć czemu te działania służą, jakie przynoszą korzyści, ile kosztują i skąd pochodzą środki na ich realizację. Pełniejsza wiedza w tym zakresie przyczyni się do lepszego zrozumienia toczących się przemian społeczno-przestrzennych. W efekcie większe zrozumienie dla zachodzących procesów przełoży się na pełniejsze utożsamianie się mieszkańców z kierunkami i działaniami wynikającymi z GPR.

Istotnym narzędziem wspierającym realizację GPR oraz komunikację z mieszkańcami i interesariuszami będzie Komitet Rewitalizacji.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji – wskazuje, że jednym z najważniejszych narzędzi realizacji programu rewitalizacji – zapewniających jego uspołecznienie oraz komplementarność jest komitet rewitalizacji:

- komitet rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą Prezydenta;
- zasady wyznaczania składu oraz zasady działania komitetu rewitalizacji ustala się uwzględniając jego funkcję oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.

Zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega Uchwałą Nr XXIX/361/2025 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 30 października 2025 r.

Proces tworzenia oraz realizacji programu rewitalizacji można podzielić na kilka istotnych etapów:

1. przygotowanie do sporządzania/aktualizacji programu rewitalizacji;
2. sporządzenie projektu programu rewitalizacji;
3. konsultacje społeczne programu rewitalizacji;
4. opiniowanie projektu programu rewitalizacji;
5. wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz uchwalenie programu rewitalizacji;
6. realizacja programu rewitalizacji.

Kluczowe działania związane z realizacją programu rewitalizacji ujęte zostały w poniżej tabeli.

Tabela 29. Harmonogram wdrażania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Lp.	Działanie	Odpowiedzialność	Rok
1.	**Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy.**	Rada Miasta Tarnobrzega	2026-2030

Lp.	Działanie	Odpowiedzialność	Rok
	Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.		
2	**Aktualizacja składu Komitetu Rewitalizacji.** Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą. Zakłada się cykliczność spotkań Komitetu Rewitalizacji, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami, których reprezentuje.	Prezydent Tarnobrzega, Komitet Rewitalizacji	2026-2030
3.	**Bieżące, w miarę możliwości i zgodnie z harmonogramem opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do programu rewitalizacji, kosztorysów, uzyskiwanie wszelkich pozwoleń.** Opracowanie studiów wykonalności i wniosków aplikacyjnych oraz niezbędnych załączników. Zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych projektów na współfinansowanie zadań.	Prezydent Tarnobrzega	2026-2030
4.	**Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji minimum raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie**. Ocena sporządzona przez Prezydenta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Prezydent występuje do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię.	Prezydent Tarnobrzega, Komitet Rewitalizacji, Rada Miasta Tarnobrzega	2028, 2031
5.	**Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania gminy.** Warunkiem przyjęcia dodatkowych projektów do programu rewitalizacji jest uzasadnienie ich realizacji w kontekście osiągania celów programu rewitalizacji i przeciwdziałania istotnym problemom obszaru rewitalizacji. Uzasadnienie	Prezydent Tarnobrzega	W miarę uzasadnionych potrzeb od 2026

Lp.	Działanie	Odpowiedzialność	Rok
	powinno być załączone do zgłaszanej karty projektów i powoływać się na zapisy diagnozy oraz celów programu rewitalizacji, względnie zawierać aktualne dane potwierdzające istnienie problemu lub negatywne zmiany obserwowane na obszarze rewitalizacji.		
6.	**Działania public relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami obszaru rewitalizacji nt. założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów.** Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów, Komitetu Rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Prezydent Tarnobrzega, Komitet Rewitalizacji	Od 2026 działania stałe
7.	**Uchylenie uchwały w sprawie programu rewitalizacji** w całości albo w części, w przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych.	Rada Miasta Tarnobrzega	Zgodnie z oceną stanu wdrażania

Źródło: Opracowanie własne

System zarządzania procesem rewitalizacji i wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji oparty będzie o istniejący system zarządzania Urzędem Miasta Tarnobrzega, co oznacza, że nie będzie on generował dodatkowych kosztów. Osoby zasiadające w Komitecie Rewitalizacji będą pełniły tę funkcję społecznie, nie otrzymując za swoją pracę wynagrodzenia.

Harmonogram realizacji programu rewitalizacji w odniesieniu do poszczególnych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujęto w tabeli 28. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

10.2. Monitoring i ocena aktualności GPR

System monitoringu i oceny aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu śledzenie postępu realizacji oraz ustalenie czy nie zachodzą przesłanki do zmian w jego treści.

Na system monitoringu i oceny aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji składa się:

1. ocena stanu wdrażania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
2. ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji.

Monitoring

Proces monitorowania polegał będzie na zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Prowadzony będzie w ujęciu rocznym, stanowiąc źródło informacji nt. postępów wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Zakłada się gromadzenie danych nt. stanu i postępu wdrażania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Oznacza to pozyskanie informacji od podmiotów realizujących poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Kluczowe będzie pozyskanie informacji jaki jest status przedsięwzięcia, tj. czy został zrealizowany, jest w fazie realizacji lub nie został jeszcze zrealizowany. Pozwoli to śledzić postęp wdrażania całego Gminnego Programu Rewitalizacji w odstępach rocznych. Ważne jest również pozyskanie uzasadnienia nt. przyczyn braku realizacji przedsięwzięcia, w tym również takich, które nie będą już realizowane.

Tabela 30. Tabela monitoringu stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wzór

Tytuł przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Status przedsięwzięcia	Uzasadnienie
			1) Przedsięwzięcie nie jest realizowane – ale będzie realizowane w przyszłości 2) Przedsięwzięcie niezrealizowane – nie będzie już realizowane 3) Przedsięwzięcie w trakcie realizacji 4) Przedsięwzięcie zakończone	Uzasadnienie dla braku realizacji przedsięwzięcia oraz opis osiągniętych produktów w przypadku zakończenia przedsięwzięcia.

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźniki produktu przypisane są do poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zbiorcza lista tych wskaźników umożliwia faktyczne śledzenie postępów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji – tj. porównanie stanu wyjściowego (projektowanego) do stanu aktualnego.

Tabela 31. Zbiorcze wskaźniki produktu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Wskaźnik	Cel	Wartość w roku bazowym (2025)	Wartość w roku docelowym (2030)
Liczba realizowanych działań na rzecz integracji lub wsparcia mieszkańców na obszarze rewitalizacji zagrożonych wykluczeniem społecznym (szt.)	1	0	5
Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.)	2	0	2

Wskaźnik	Cel	Wartość w roku bazowym (2025)	Wartość w roku docelowym (2030)
Liczba utworzonych/ zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej (szt.)	2	0	1
Liczba utworzonych/ zmodernizowanych elementów małej architektury (szt.)	2	0	40
Liczba realizowanych działań na rzecz integracji społecznej mieszkańców na obszarze rewitalizacji (szt.)	2	0	5
Liczba utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (szt.)	3	0	6
Długość wspartych dróg dla rowerów (km)	3	0	4
Liczba zmodernizowanych budynków mieszkalnych (szt.)	3	0	2
Liczba nasadzeń drzew (szt.)		0	50

Źródło: Opracowanie własne

Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji

Zgodnie z art. 22 Ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. Gminy Program Rewitalizacji Gminy podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Prezydenta raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania. Ocena sporządzona przez Prezydenta podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Prezydenta wystąpi do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załączy opinię Komitetu Rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Miasta uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji z własnej inicjatywy albo na wniosek Prezydenta.

Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji bazować będzie na ocenie osiągania stanu docelowego wyznaczonego przez wizję oraz cele rewitalizacji. Będzie wynikać z analizy stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wniosków bazujących na ocenie sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej obszaru rewitalizacji. Zakłada się przy tym wykorzystanie danych ilościowych i jakościowych. Punktem wyjścia będą dane nt. rezultatów realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Istotne będzie ponadto zaprezentowanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej, w tym bazującej na danych, które wykorzystane zostały przy delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 32. Zbiorcze wskaźniki rezultatu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Wskaźnik	Cel	Wartość w roku bazowym (2025)	Wartość w roku docelowym (2030)
Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby)	1	0	750
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w wieku 75+ (osoby)	1	0	92
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług asystencji (osoby)	1	0	104
Liczba osób w wieku 60+ korzystających z opasek bezpieczeństwa	1	0	125
Liczba osób w wieku 60+ korzystających z sąsiedzkich usług opiekuńczych	1	0	10
Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z usług opiekuna w ramach opieki wytchnieniowej	1	0	41
Liczba opiekunów osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług opieki wytchnieniowej	1	0	40
Liczba osób niesamodzielnych, które skorzystały z usługi wypożyczenia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego	1	0	169
Liczba nowych funkcji dostępnych dla osób korzystających z utworzonej/ zmodernizowanej infrastruktury społecznej/ przestrzeni publicznych (szt.)	2	0	4
Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok)	2	0	1500
Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej (osoby/ rok)	2	0	100
Liczba osób z obszaru rewitalizacji wspartych w ramach działań integracji społecznej (osoby)	2	0	100
Liczba osób z obszaru rewitalizacji korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok)	3	0	76 600

Wskaźnik	Cel	Wartość w roku bazowym (2025)	Wartość w roku docelowym (2030)
Liczba imprez plenerowych organizowanych w utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeniach publicznych (szt.)	3	0	20
Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych budynków mieszkalnych (osoby)	3	0	200
Liczba osób korzystających z utworzonych/ zmodernizowanych przestrzeni publicznych (osoby/ rok)	4	0	12 620

Źródło: Opracowanie własne

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Treść rozdziału spełnia wymogi określone w art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027. W rozdziale zaprezentowany został opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie).

Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.[3]

Identyfikacji i analizy grup interesariuszy procesu rewitalizacji w Tarnobrzegu dokonano na etapie:

- zbierania danych ilościowych i jakościowych;
- organizacji spotkań z udziałem radnych i liderów społecznych na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji;
- organizacji spotkań bezpośrednio z mieszkańcami w trakcie trwania konsultacji społecznych.

Pozyskiwanie danych statystycznych obrazujących skalę i przyczyny problemów występujących na obszarze rewitalizacji pozwoliło na zaangażowanie do procesu programowania rewitalizacji przedstawicieli instytucji publicznych oraz organizacji społecznych.

Do najważniejszych grup odbiorców rewitalizacji należy zaliczyć:

- mieszkańców obszaru rewitalizacji;
- organizacje społeczne i pozarządowe, działające na obszarze rewitalizacji lub na rzecz aktywności i integracji społecznej;
- liderów społeczności lokalnej oraz radnych, zaangażowanych w działania rozwojowe na rzecz gminy i społeczności z obszaru rewitalizacji;
- instytucje publiczne prowadzące działalność na obszarze rewitalizacji, w szczególności w zakresie kultury, rekreacji, sportu, aktywności społecznej, edukacji i wychowania;
- przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji.

11.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Istotne dla dalszej części prac nad strukturą operacyjną programu rewitalizacji było pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji, jak również wskazanie mocnych stron obszaru, na których można oprzeć pomysł na rewitalizację (analiza lokalnych potencjałów). Istotna przy tym była wiedza pozyskana bezpośrednio od mieszkańców i interesariuszy.

Konsultacje społeczne Uchwały Rady Miasta w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Celem konsultacji społecznych było zebranie uwag, opinii i wniosków dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Tarnobrzega w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

[3] Na podstawie: Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

Konsultacje przeprowadzone zostały w terminie od dnia 06 marca 2025 roku do dnia 11 kwietnia 2025 roku w formie:

- spotkania otwartego z mieszkańcami gminy i interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego omówienie propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Mieście Tarnobrzegu, a także zgłaszanie uwag, opinii i propozycji oraz składanie ich ustnie do protokołu. Spotkanie odbyło się: 24.03.2025 roku w Tarnobrzeskim Domu Kultury w sali kameralnej, ul. J. Słowackiego 2, o godz. 17.00;
- zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego;
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miasta Tarnobrzega w Wydziale Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych,
- badania ankietowego z udziałem mieszkańców Miasta Tarnobrzega;
- wywiadów pogłębionych z przedstawicielami partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji, prowadzących działalność na terenie miasta Tarnobrzega.

Konsultacje społeczne przeprowadzono zgodnie z wymaganiami ustawy o rewitalizacji. Proces konsultacji obejmował opinie zgłoszone zarówno przez mieszkańców jak też liderów społecznych. Mieszkańcom umożliwiono możliwości wypowiedzenia się bezpośredniego w trakcie spotkania konsultacyjnego. W konsultacjach wykorzystano przy tym formy badania ankietowego i wywiadów pogłębionych. Możliwe było składa uwag za pośrednictwem formularza zgłaszania uwag, jak też bezpośrednio w Urzędzie Miasta Tarnobrzega.

W trakcie konsultacji nie wpłynęły uwagi skutkujące potrzebą dokonania zmian w treści uchwały Rady Miasta Tarnobrzega w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Wyniki badań i konsultacji potwierdziły zasadność wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji we wskazanych granicach. Pozyskana wiedza na etapie konsultacji stanowiła istotny wkład do treści szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji, w szczególności wyniki badań z mieszkańcami oraz pogłębione wywiady z liderami.

Pełny raport z konsultacji społecznych znajduje się na stronie: https://um.tarnobrzeg.pl/gminny-program-rewitalizaci.

Zaangażowanie społeczne na etapie opracowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji ujęta jest w rozdziale 2. Gminnego Programu Rewitalizacji. We wstępie Gminnego Programu Rewitalizacji opisano sposób podejścia jaki towarzyszył opracowaniu diagnozy obszaru rewitalizacji. Obok analizy danych zastanych, w diagnozie wykorzystano wyniki badań z mieszkańcami Tarnobrzega oraz pogłębionych wywiadów z reprezentantami organizacji pozarządowych, a także przedstawicielami partnerów społecznych i gospodarczych, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji, które prowadzą działalność na terenie miasta.

Proces tworzenia założeń programowych Gminnego Programu Rewitalizacji wsparty był poprzez działania angażujące mieszkańców i liderów lokalnych w trakcie spacerów badawczych, które odbyły się w dniach: 22 i 23 sierpnia 2025 r. Łącznie w dwóch spacerach badawczych wzięło udział łącznie około 50 osób. Pierwszy spacer badawczy odbył się na podobszarze rewitalizacji Stare Miasto, Przywiśle, Wielopole. Trwał on prawie 4 godziny, pomimo początkowo planowanych 2,5 godzin. Program spaceru obejmował spotkania z mieszkańcami w wybranych rejonach obszaru rewitalizacji. Na podobszarze Stare Miasto, Przywiśle, Wielopole spotkania z mieszkańcami odbyły się pod budynkiem Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Tarnobrzegu, ul. Marii Dąbrowskiego 15, w przestrzeni publicznej w rejonie ul. Zwierzynieckiej/ ul. Sienkiewicza, na Placu Bartosza Głowackiego, na terenie bulwarów nad Wisłą oraz w przestrzeni terenów zielonych w rejonie Alei Skalna Góra. W każdym z miejsc trwała ożywiono dyskusja z mieszkańcami i liderami. W spacerze udział wzięli ponadto radni miasta oraz osoby reprezentujące Urząd Miasta Tarnobrzega.

Rysunek 1. Plakat informacyjny nt. spaceru badawczego

Źródło: UM Tarnobrzega

Drugi spacer badawczy odbył się na podobszarze rewitalizacji Mokrzyszów. Spotkanie rozpoczęło się o godz. 16.00 pod budynkiem Szkoły Podstawowej nr 7, przy ul. Henryka Sienkiewicza 215. W trakcie spaceru odwiedzono istotne dla społeczności lokalnej przestrzenie, w tym w rejonie ul. Zamkowej oraz tereny sportowe przy ul. Grzybowej. W obu tych przestrzeniach mieszkańcy wskazali na kluczowe problemy i potrzeby rewitalizacyjne.

Zdjęcie 9. Spacer badawczy w Mokrzyszowie

Źródło: UM Tarnobrzega

W dniu 23 sierpnia 2025 r. odbyły się warsztaty dotyczące określenia wizji przemian obszaru rewitalizacji. Celem warsztatów było wypracowanie społecznie akceptowalnej wizji przemian obszaru rewitalizacji. Założono, iż wizja wskazywać będzie zakres potrzebnych i oczekiwanych przez mieszkańców działań jakie należy podjąć, aby wykorzystać potencjały i wyeliminować problemy. W warsztatach praca odbywała się w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Efektem pracy warsztatowej oraz spacerów badawczych jest treść wizji przemian obszaru rewitalizacji, którą przedstawiono w rozdziale 4, a także wybrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Konsultacje społeczne projektu Uchwały Rady Miasta w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz działania Komitetu Rewitalizacji

Celem konsultacji społecznych jest zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, na temat zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

Konsultacje prowadzone będą w okresie od dnia 24.09.2025 roku do dnia 29.10.2025 roku w formie:

- zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego;
- zbierania uwag ustnych do protokołu, w siedzibie Urzędu Miasta Tarnobrzega w Wydziale Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych;
- wywiadów z wybranymi przedstawicielami grup interesariuszy rewitalizacji oraz osób zaangażowanych w prowadzenie rewitalizacji w Tarnobrzegu.

W trakcie konsultacji społecznych nie wpłynęły uwagi i opinie dotyczące projektu uchwały Rady Miasta w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz opiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

Celem konsultacji społecznych było zebranie uwag, opinii i wniosków dotyczących projektu dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

Konsultacje prowadzone będą w okresie od dnia 19 grudnia 2025 roku do dnia 25 stycznia 2026 roku w formie:

1. Zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełniony formularz można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres e-mail: rewitalizacja@um.tarnobrzeg.pl, drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miasta Tarnobrzega, ul. A. Mickiewicza 7, 39- 400 Tarnobrzeg, złożyć bezpośrednio na kancelarię Urzędu Miasta Tarnobrzega, ul. A. Mickiewicza 7, 39-400 Tarnobrzeg lub poprzez system ePUAP, adres skrzynki podawczej na e-puap /43m87xibay/skrytka.
2. Zbierania uwag i opinii ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Miasta Tarnobrzega w Wydziale Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych, ul. Kościuszki 30, pokój nr 210 lub 209 lub telefonicznie pod numerami 15 81 81 266, 15 81 81 236 w godzinach od 7.30 do 15.30.
3. Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, które odbyło się w dniu 13 stycznia 2026 roku (wtorek) w Tarnobrzeskim Domu Kultury w sali kameralnej, ul. J. Słowackiego 2, o godz. 17.00.

Prezydent Miasta Tarnobrzega na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4a-b i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278.) zwrócił się z prośbą o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

W trakcie trwania konsultacji społecznych uzyskano kilkanaście uwag zgłoszonych bezpośrednio przez mieszkańców oraz przez radnego miasta. W znacznym stopniu dotyczyły one potrzeb ujęcia w Gminnym Programie Rewitalizacji dodatkowych przedsięwzięć lub uwzględnienie wybranych działań. W większości przypadków uznano, iż zgłoszone uwagi są zasadne. Mając to na względzie dokonano uzupełnień w treści dokumentu. Przede wszystkim rozwinięto treść listy pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, m.in. o kwestie dotyczące turystyki, bezpieczeństwa publicznego. W kilku przypadkach nie zgodzono się z uwagami. Dotyczy to m.in. uwagi dotyczącej realizacji przedsięwzięcia związanego z przebudową Placu Bartosza Głowackiego. W tym miejscu należy podkreślić, iż inwestycja ta przygotowywana jest już od kilku lat, prowadzone były w tym względzie

osobne konsultacje społeczne. Miasto pozyskało na ten cel środki zewnętrzne z funduszy unijnych i na tym etapie nie przewiduje się prowadzenie ponownych konsultacji odnoszących się do wymiaru inwestycyjnego tego przedsięwzięcia. Niemniej nie wyklucza się tu uwzględnienia uwag odnoszących się do sposobu wykorzystania Placu Bartosza Głowackiego, co było również poruszane m.in. w trakcie spacerów badawczych.

Kolejnym aspektem, który nie został przyjęty z związku ze zgłoszoną uwagą, jest koszt realizacji inwestycji w zakresie dróg dla rowerów. Budżet Miasta Tarnobrzega nie pozwala na tym etapie na zdefiniowanie większej wartości inwestycji. Miasto jest świadome znaczących potrzeb w tym zakresie, niemniej jest również świadome tego, iż inwestycje te w dużym stopniu zależeć będą od dostępności do zewnętrznych środków finansowych, w szczególności dotacyjnych. Nie wyklucza się zatem w przyszłości poszerzenia zakresu przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W ramach procesu opiniowania część podmiotów wyraziła na piśmie swoje stanowisko w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega. Część podmiotów wskazała przy tym potrzebę uzupełnienia wybranych treści dokumentu. Należy tu zwrócić szczególnie uwagę na opinię przekazaną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie. Opinia ta wskazała, iż treści Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega nie uwzględniono opisu i prezentacji graficznej obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Dodatkowo wskazano w opinii, iż przedsięwzięcie rewitalizacyjne związane z budową parkingu w rejonie ul. Skalna Góra zlokalizowane jest na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, co jest niedopuszczalne. W związku z tym uzupełniono treść Gminnego Programu Rewitalizacji o treść i grafikę odnoszącą się do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zrezygnowano również z ujęcia w treści dokumentu przedsięwzięcia budowy parkingu w rejonie ul. Skalna Góra.

W treści dokumentu uwzględniono wskazania z opinii Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. W treści Gminnego Programu Rewitalizacji, w rozdziale poświęconym komplementarności, uzupełniono informację o inwestycjach celu publicznego, które ujęte są w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Inwestycje te mogą mieć pozytywne oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Ponadto w trakcie procesu opiniowania i konsultacji zwrócono się prośbą o dodatkową opinię roboczą odnośnie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega do Oddziału koordynacji pomocy publicznej oraz wsparcia rewitalizacji w Departamencie Gospodarki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie. W treści Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega uwzględniono uwagi przekazane w związku z ww. prośba, co skutkowało poprawą jakości tego dokumentu.

Pełny raport z konsultacji społecznych znajduje się na stronie: https://um.tarnobrzeg.pl/gminny-program-rewitalizaci.

11.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji

Na etapie realizacji programu rewitalizacji przewiduje realizację działań włączających mieszkańców i interesariuszy w proces rewitalizacji. Planuje się wykorzystać możliwie dojrzałe formy i narzędzia partycypacji społecznej.

Tabela 33. Planowane działania związane z uspołecznieniem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Rodzaj działań	Sposób realizacji
1. Działalność Komitetu Rewitalizacji	Komitet Rewitalizacji funkcjonuje jako ciało doradcze Prezydenta w realizacji działań rewitalizacyjnych. Zakłada się, że członkowie Komitetu Rewitalizacji będą ważnymi multiplikatorami w komunikacji z mieszkańcami i interesariuszami w sprawie rewitalizacji. Miasto zapewni obsługę działalności Komitetu Rewitalizacji.
2. Informacja i public relations	Zakłada się prowadzenie stałych działań informacyjnych i konsultacyjnych, w szczególności poprzez narzędzia informacyjne Gminy oraz partnerów publicznych, np. Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Możliwe jest wykorzystywanie bezpośrednich narzędzi, takich jak plakaty, ulotki. Miasto informować będzie o zbliżających się działaniach rewitalizacyjnych. Prezentować będzie informacje nt. zrealizowanych działań, w tym o charakterze infrastrukturalnym. Pojawiać się będą informacje nt. prowadzonych konsultacji, opiniach, w szczególności dot. zagospodarowania przestrzeni publicznych.
3. Spotkania integrujące mieszkańców	Spotkania z mieszkańcami dotyczyć będą zarówno bezpośrednio działań rewitalizacyjnych, które planowane są do realizacji, m.in. bezpośrednio na obszarze rewitalizacji, jak też w związku z koniecznością podjęcia wspólnych decyzji. Przykładem może być realizacja działań związanych z zagospodarowaniem przestrzeni terenów nad Wisłą. Zakłada się pobudzenie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w pracy nad koncepcjami zagospodarowania przestrzennego, czy też mającymi na celu wypracowanie społecznej akceptacji dla proponowanych rozwiązań.
4. Wspieranie wspólnych inicjatyw mieszkańców na rzecz poprawy warunków zamieszkania	Miasto wspierać będzie inicjatywy zgłaszane bezpośrednio przez mieszkańców. W Urzędzie Miasta funkcjonować będzie zespół pracowników, których zadaniem będzie zbierać te opinie i pomysły i przedstawiać je Prezydentowi oraz Komitetowi Rewitalizacji.
5. Wspieranie rozwoju i aktywności organizacji pozarządowych	Organizacje pozarządowe to istotni partnerzy w prowadzeniu rewitalizacji. Miasto dążyć będzie do wzmocnienia inicjatyw społecznych wspierających procesy rewitalizacji. Wsparcie to będzie udzielane między innymi poprzez dotacje dla organizacji pozarządowych, prowadzących działania na obszarze rewitalizacji. Ponadto instytucje publiczne zaangażowane w działania rewitalizacyjne będą udzielały wsparcia merytorycznego i organizacyjnego inicjatywom społecznym.
6. Aktywna promocja oferty kulturalnej i rekreacyjnej	Na obszarze rewitalizacji położone są ważne dla części gminy funkcje kulturowe, edukacyjne, przyrodnicze. Miasto oraz instytucje kształtujące ofertę aktywności mieszkańców prowadzić będą politykę promocyjną i informacyjną.

Źródło: Opracowanie własne

12. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z regionalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji spójne są ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku. W dokumencie tym określono cele rozwoju regionu. Co do zasady działania realizowane na poziomie lokalnym powinny być spójne z planami rozwoju poziomu regionalnego. Założenie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega wpisują się przede wszystkim w koncepcją rozwoju, która wskazuje na potrzebę wzmocnienia wewnętrznych potencjałów, służących poprawie jakości życia mieszkańców. Jest to spójne z wizją Województwa Podkarpackiego określoną w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku.

WIZJA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

W 2030 roku województwo podkarpackie to obszar innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, odpowiedzialnie wykorzystujący wewnętrzne potencjały i zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców we wszystkich subregionach oraz lider rozwoju wśród województw makroregionu Polski Wschodniej i aktywny uczestnik relacji transgranicznych.

Struktura celów Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku obejmuje cel główny Strategii, cztery cele główne dla obszarów tematycznych. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega są spójne przede wszystkim z celami dedykowanymi dla sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Lokują się one w Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku w następujących celach głównych:

- **Obszar 2. Kapitał ludzki i społeczny**. Cel 2: Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców;
- **Obszar 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska.** Cel 3. Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego;
- **Obszar 4. Dostępność usług.** Cel 4. Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.

Tabela 34. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego oraz Gminnego Programu Rewitalizacji

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 – obszary, priorytety wraz z celami	**Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji na poziomie kierunków rewitalizacji**
Obszar 1. Gospodarka i nauka. Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa.	Brak bezpośredniej spójności
Priorytet 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę. Rozwój szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój gospodarczy regionu.	Brak bezpośredniej spójności
Priorytet 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa. Wdrożenie priorytetów RIS dla utrzymania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki opartej na trafnie zdefiniowanych inteligentnych specjalizacjach gospodarczych oraz wspieranie sektorów wysokiej szansy.	Brak bezpośredniej spójności
Priorytet 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki.	Brak bezpośredniej spójności
Priorytet 1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego) Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych.	Brak bezpośredniej spójności
Obszar 2. Kapitał ludzki i społeczny. Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.	Wysoka spójność
Priorytet 2.1. Edukacja. Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości.	Wysoka spójność
Priorytet 2.2. Regionalna polityka zdrowotna.	Wysoka spójność

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 – obszary, priorytety wraz z celami	Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji na poziomie kierunków rewitalizacji
Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.	
Priorytet 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe. Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności.	Wysoka spójność
Priorytet 2.4. Rynek pracy. Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy.	Wysoka spójność
Priorytet 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny. Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne	Wysoka spójność
Priorytet 2.6. Włączenie społeczne. Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie	Wysoka spójność
Priorytet 2.7. Aktywny styl życia i sport. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego	Umiarkowana spójność
Obszar 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska. Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego	Umiarkowana spójność
Priorytet 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa	Brak bezpośredniej spójności
Priorytet 3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu. Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie struktury komunikacyjnej na obszarze województwa	Brak bezpośredniej spójności

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 – obszary, priorytety wraz z celami	Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji na poziomie kierunków rewitalizacji
Priorytet 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego. Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych	Umiarkowana spójność
Priorytet 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie. Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług	Brak bezpośredniej spójności
Priorytet 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki. Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych	Wysoka spójność
Priorytet 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi. Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych	Umiarkowana spójność
Priorytet 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych. Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska	Umiarkowana spójność
Priorytet 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu. Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie	Wysoka spójność
Obszar 4. Dostępność usług. Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych	Wysoka spójność

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 – obszary, priorytety wraz z celami	Powiązania wykazane w Gminnym Programie Rewitalizacji na poziomie kierunków rewitalizacji
Priorytet 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych	Wysoka spójność
Priorytet 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych. Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomicznie czy infrastrukturalne	Bardzo wysoka spójność
Priorytet 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców. Rozwijanie infrastruktury i integrowanie systemów zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	Wysoka spójność
Priorytet 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa. Łączenie potencjałów i budowanie partnerstw oraz praktyczna implementacja rozwiązań organizacyjnych i technicznych wzmacniających procesy służące rozwojowi społeczno gospodarczemu regionu	Umiarkowana spójność
Priorytet 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa. Rozwój ponadregionalnych i transgranicznych powiązań regionu dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej i wykorzystania szans rozwojowych	Brak bezpośredniej spójności

Źródło: Opracowanie własne

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w wymiar terytorialny polityki rozwoju województwa podkarpackiego.

Wśród Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych na poziomie krajowym, znalazły się m.in.: obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno – gospodarcze oraz Wschodnia Polska. Tarnobrzeg zaliczany jest do grona miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz położony jest w województwie Wschodniej Polski.

Samorząd Województwa, poza OSI krajowymi, do objęcia specjalnym wsparciem wskazał regionalne obszary strategicznej interwencji, do których zalicza się subregionalne bieguny wzrostu i miejskie obszary funkcjonalne; miasta powiatowe i małe; Rzeszów i Rzeszowski Obszar Funkcjonalny; obszary wiejskie; obszary zagrożone trwałą marginalizacją w województwie; obszar Bieszczad; obszar gmin „Błękitnego Sanu".

Tarnobrzeg zaliczany jest do OSI subregionalne bieguny wzrostu.

Dla OSI subregionalne bieguny wzrostu Strategia Rozwoju Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku przewiduje zestaw działań, które wzmocnią ich rolę i potencjał w kształtowaniu procesów rozwojowych w regionie.

W Strategii Rozwoju Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku zakłada się wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmacnianie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej.

Proponowane działania:

- umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju;
- podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.;
- wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych;
- zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa;
- wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych;
- kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu;
- tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującej naukę z wykorzystaniem innowacji;
- rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego;
- poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego;
- poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu;
- wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych;
- wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych.

W Strategii Rozwoju Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku zakłada się rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie.

W odniesieniu do Tarnobrzega dostrzega się potencjał dywersyfikacji sektora przemysłu i nowoczesnych inicjatyw gospodarczych, funkcji rekreacyjnych i sportowych, z wykorzystaniem potencjału Jeziora Tarnobrzeskiego (m.in. sporty wodne), rozwoju usług opartych na wiedzy z wykorzystaniem szkolnictwa wyższego. Do wykorzystania są możliwości wynikające z położenia na osi relacji ekonomicznych Rzeszów – Warszawa oraz możliwość rozwoju układu multipolarnego ze Stalową Wolą, Niskiem i Sandomierzem – inicjatywa Czwórmiasta. Zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego sprzyjają rozwojowi turystyki, w tym turystyki kulturowej.

Proponowane działania:

- wzmacnianie sieci ciążeń grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych;
- rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej;
- wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie;
- kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw;
- dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym;
- zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji;
- wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City;
- kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”;
- wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.

W Strategii Rozwoju Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030 roku zakłada się rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu.

Proponowane działania:

- zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej;
- podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej;
- modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast;

- rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi;
- wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R;
- rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.[4]

Uwarunkowania rozwoju obszaru rewitalizacji wynikają z położenia na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

Przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią w myśl art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne rozumie się:

a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;

b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;

c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne;

d) pas techniczny.

Obszar rewitalizacji (podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole) znajduje się częściowo w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły oraz w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły, na których stwierdzono występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Zachodnia część podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole położona jest w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% oraz obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% od rzeki Wisła. Ponadto występuje tu obszar zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%) oraz obszar zagrożony zalaniem w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego rzeki Wisła w sytuacji wystąpienia zdarzenia ekstremalnego, przy wyznaczeniu którego uwzględniono przepływ o prawdopodobieństwie wystąpienie p=1% zgodnych z mapami zagrożenia powodziowego.

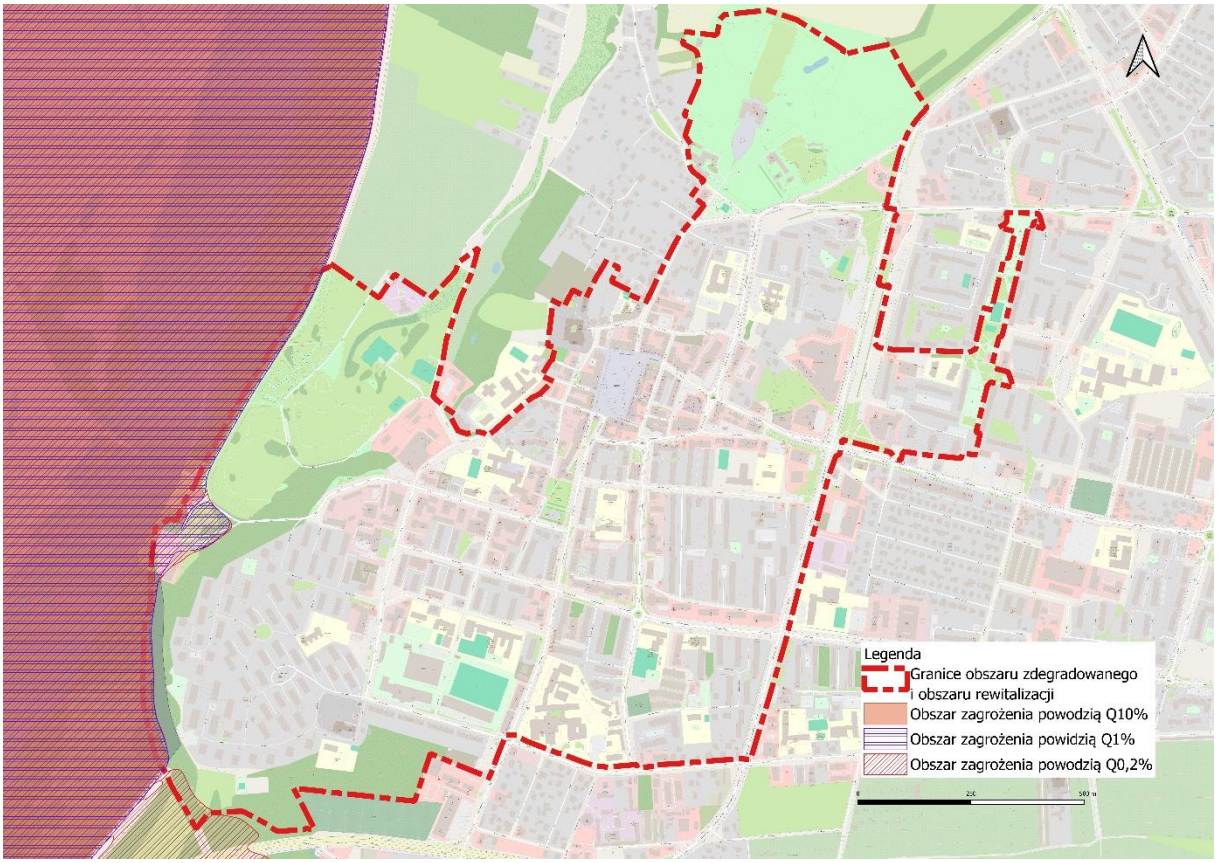
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 3) lit a) oraz b) Prawa wodnego, zakazuje się m.in. gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji mogących zanieczyścić wody. Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia, dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich (tj. dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich), zgodnie z art. 77 ust. 3 Prawa wodnego, może, w drodze decyzji, zwolnić od wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

[4] Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego do 2030

Działania wymagające uzyskania pozwolenia wodnoprawnego określone są m.in. w art. 390 ustawy Prawo wodne. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozwolenie wodnoprawne jest wymagane m.in. na wykonanie nowych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią [art. 390 ust 1. pkt 1) lit. b)] do wydania, którego organem właściwym jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią należy zachować w niezmienionym kształcie i zagospodarowaniu, nie należy wprowadzać nowej zabudowy. Ponadto należy podkreślić, iż każda nowa inwestycja na terenie zagrożonym powodzią, może powodować zmianę przepływu i podpiętrzenie wód powodziowych oraz zmniejszenie retencji wodnej.

Mapa 8. Występowanie obszarów zagrożenia powodzią na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole

Źródło: Opracowanie własne

13. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy

13.1. Spójność ze Strategią Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku

Dnia 28 czerwca 2023 r. Rada Miasta Tarnobrzega podjęła uchwałę nr LXXVI/798/2023 w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku". „Strategia Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku" jest spójna z wytycznymi unijnymi w obecnym ich kształcie i koresponduje z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, w tym m.in.: Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku2020 (z perspektywą na 2030 r.), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego na lata 2021-2030 oraz Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.

Misją „Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku" jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Tarnobrzega poprzez współdziałanie władz samorządowych z całą społecznością Tarnobrzega oraz zapewnianie warunków rozwoju gospodarczego, w tym w szczególności gospodarki zielonej i niebieskiej oraz adaptacji do zmian klimatu.

Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku" to:

1. podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców Tarnobrzega oraz odwrócenie niekorzystnych trendów demograficznych poprzez aktywizację potencjałów, podnoszenie standardu usług publicznych i kreowanie warunków dla rozwoju nowoczesnych miejsc pracy:
2. wzrost potencjału gospodarczego Tarnobrzega poprzez atrakcyjność inwestycyjną, współpracę ponadlokalną oraz rozwój zielonej i niebieskiej gospodarki;
3. optymalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa poprzez rozwój infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska oraz bezpieczeństwa.

Założenia Strategii Rozwoju Miasta Tarnobrzega do 2030 roku wykazują się wysoką spójnością z celami i kierunkami rewitalizacji.

W dokumencie tym określono następującą treść wizji:

Miasto Tarnobrzeg w perspektywie roku 2030 to dobre miejsce do życia i pracy, którego mieszkańcy mają poczucie bezpieczeństwa oraz jakości życia osiągnięte dzięki realizacji szerokiego spektrum projektów rewitalizacyjnych i rozwojowych podejmowanych przez samorząd, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty i instytucje. Wykorzystanie szans wynikających z zewnętrznych strategicznych projektów komunikacyjnych (drogi szybkiego ruchu, kolej, węzły multimodalne, etc.) projektów proekologicznych (OZE, zielony transport miejski) oraz własnych atutów gospodarczych (m.in. Tarnobrzeski Park Przemysłowo - Technologiczny (TPPT), Jezioro Tarnobrzeskie, Specjalna Strefa Ekonomiczna i inne) sprawiają, że Miasto staje się miejscem atrakcyjnym zarówno dla inwestorów, przedsiębiorców, turystów, ale również tych którzy stąd wyjechali (studenci, emigranci zarobkowi).

Unikalne walory (dziedzictwo przyrodnicze, atrakcje turystyczne, zielone oraz innowacyjne miejsca pracy, bezpieczeństwo) sprawiają, że następuje poprawa w zakresie niekorzystnych dziś trendów demograficznych. Te tendencje odnoszą się w szczególności do ludzi młodych, którzy dostrzegając m.in. dobre warunki do nowoczesnych zdalnych form zatrudnienia, szeroko pojmowaną dostępność komunikacyjną, ale także udogodnienia dla indywidualnych biznesów (TPPT, programy dla startupów, ekonomia społeczna) zaczynają postrzegać Tarnobrzeg jako perspektywiczne miejsce do zamieszkania i zakładania rodzin.

W treści wizji wskazano bezpośrednio na potrzebę rewitalizacji miasta. Wśród wymienionych kwestii, istotnych również dla założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega, są: szeroko rozumiana jakość życia, bezpieczeństwo, stan środowiska oraz przede wszystkim mieszkańcy i sytuacja demograficzna.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega wpisuje się w postulaty rozwojowe Strategii, w szczególności jest spójny z następującymi celami i kierunkami działań:

- Cel operacyjny 1.1. Poprawa sytuacji demograficznej, pobudzenie aktywności oraz zbudowanie relacji sprzyjających współdziałaniu obywateli i instytucji publicznych:
    - aktywizacja potencjałów i zasobów Miasta na rzecz rozwoju społeczno gospodarczego Miasta;
    - zwiększenie zaangażowania społecznego obywateli oraz rozwój współpracy sektora publicznego, prywatnego i organizacji pozarządowych.
- Cel operacyjny 1.2. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego, integracji społecznej oraz adaptacyjności zawodowej:
    - poprawa dostępności do kompleksowej opieki medycznej oraz jakości usług medycznych;
    - doskonalenie i rozwój systemu wsparcia dla środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;
    - kompleksowy program działań na rzecz włączenia społecznego osób starszych.
- Cel operacyjny 1.3. Tworzenie warunków do prowadzenia aktywności gospodarczej:
    - aktywizacja zawodowa i tworzenie warunków sprzyjających do rozwoju nowoczesnych form zatrudnienia i pracy zdalnej,
    - rozwój przedsiębiorczości – tworzenie dogodnych warunków dla firm, które swoją pozycję budują w oparciu o lokalne zasoby i potencjały.
- Cel operacyjny 1.4. Zapewnienie wysokich standardów i jakości edukacji oraz systemowe jej dostosowywanie do potrzeb współczesności:
    - zapewnienie standardów nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej.
- Cel operacyjny 1.5. Zapewnienie warunków dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Tarnobrzega w sferze kulturalnej oraz optymalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego:
    - budowanie równego i powszechnego dostępu do oferty kulturalnej oraz rozwój oferty kulturalnej we współpracy z samorządami Czwórmiasta;
    - program wykorzystania bogatego dziedzictwa kulturowego Miasta Tarnobrzega w tworzeniu produktu turystycznego we współpracy w sąsiadującymi gminami.

- Cel operacyjny 1.6. Zapewnienie mieszkańcom warunków do rozwijania aktywności fizycznej:
    - poprawa stanu i rozbudowa infrastruktury dla sportu powszechnego.
- Cel operacyjny 2.3 Wykorzystanie wyjątkowych atutów Miasta ściśle powiązanych z regionalnymi inteligentnym specjalizacjami:
    - poprawa dostępności i ekspozycji turystycznej miejsc i obiektów reprezentujących unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Tarnobrzega.
- Cel operacyjny 2.6. Zwiększenie odporności struktur lokalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych:
    - kompleksowy program promocyjny dotyczący świadomości w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym;
    - realizacja działań praktycznych oraz inwestycyjnych wynikających z programu Europejskiego Zielonego Ładu.
- Cel operacyjny 3.1. Odbudowa i nadanie nowych funkcjonalności dla terenów zdegradowanych oraz objętych zagrożeniami naturalnymi:
    - kontynuacja procesu rewitalizowania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego poprzez działania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne lub środowiskowe.

13.2. Spójność ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tarnobrzega

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tarnobrzega przyjęte zostało UCHWAŁĄ NR XLVI/457/2017 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 14 września 2017 r.

Studium w swojej treści odnosi się do potrzeby podjęcia w Tarnobrzegu działań rewitalizacyjnych. Z oczywistych względów dokument ten zwraca uwagę na aspekty funkcjonalno-przestrzenne.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega roku skupia się między innymi na wzmocnieniu potencjału funkcjonalno-przestrzennego oraz środowiskowego obszaru rewitalizacji, w tym zakłada modernizację i rozwój przestrzeni publicznych, obiektów i miejsc wspierających aktywność społeczną oraz zakłada integrację przestrzenną.

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega nie naruszają ustaleń Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Tarnobrzega. Wpisują się w kierunki rozwoju przestrzennego miasta.

W odniesieniu do centralnych rejonów miasta, w tym do podobszaru rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole Studium wskazuje na pożądany obraz: „Centrum jest (lub powinno być) obszarem odznaczającym się szczególnymi cechami funkcjonalnymi, stanowiącym przestrzeń wspólną dla wszystkich mieszkańców miasta, łatwo dostępną komunikacyjnie. Pełni funkcje głównego ośrodka administracyjnego, handlowo usługowego (w tym ulice handlowe), kulturalnego i rozrywkowego. Powinno cechować się wysokim standardem zabudowy i przestrzeni publicznych oraz specyficzną atmosferą i wizerunkiem. Centrum nie jest niestety w pełni ukształtowane. Cechuje je brak odpowiednio gęstej siatki ulic i w pełni zwartych pierzei oraz charakteryzuje występowanie licznych terenów niezagospodarowanych ("opuszczonych") lub ekstensywnie

użytkowanych. W ścisłym centrum mieści się również szereg terenów (kwartałów ulic, w tym ich wnętrz) jedynie częściowo zabudowanych lub z zabudową zdegradowaną o niskim standardzie."

Warto również zwrócić uwagę, iż ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji nie naruszą ustaleń Studium odnoszących się do zasad ochrony krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesne.

Na terenie miasta Tarnobrzega funkcjonują prawomocnie ustanowione, poprzez wpis do rejestru zabytków, strefy ochrony konserwatorskiej, które jednocześnie położone są na obszarze rewitalizacji:

1. układ urbanistyczno-krajobrazowy miasta wraz ze strefami: strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej A i strefą ochrony krajobrazu i powiązań widokowych, znajdujący się rejestrze zabytków pod nr 285/A;
2. zespół pałacowo-parkowy w Tarnobrzegu – Mokrzyszowie wraz ze strefami: strefą ochrony zabytkowego założenia i strefą ochrony zewnętrznych powiązań widokowych i strefą ochrony ekologicznej, znajduje się w rejestrze zabytków pod numerem A-857;
3. zespół pałacowo-parkowy w Tarnobrzegu – Dzikowie znajduje się w rejestrze zabytków pod numerem A-209.

Ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji działania nie naruszają zasad wytycznych konserwatorskich (str. 34, część III Kierunki zagospodarowania przestrzennego SUIKZP).

Główny zakres interwencji w wymiarze funkcjonalno-przestrzennym Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega dotyczy istniejących przestrzeni publicznych, względnie niezagospodarowanych terenów, których docelowe przeznaczenie zostało już określone. Nie zachodzi potrzeba dokonania zmiany stref planistycznych. Zakres interwencji planowany w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega jest stosunkowo niewielki, nie obejmuje dużych inwestycji infrastrukturalnych, kładzie nacisk na poszerzenie funkcji społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych i integracyjnych, istotnych dla społeczności lokalnych.

13.3. Spójność ze Strategią rozwiązywania problemów społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tarnobrzega (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki.

Z uwagi na kluczowy akcent zagadnień społecznych, które ujęte są w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega, obowiązująca Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024 – 20 wykazuje się wysokim poziomem spójności.

W dokumencie tym wskazano, że Miasto Tarnobrzeg, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością, zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w mieście warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian

w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływania i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Tarnobrzegu musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie miasta będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno-społecznym społeczności lokalnej.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024 – 2027 zdefiniowano następujące cele strategiczne i operacyjne:

- 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego wynikającego z bezrobocia, ubóstwa, bezdomności i uzależnień.
    - podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa;
    - rozwijanie miejskiego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności;
    - rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień.
- 2. Tworzenie zintegrowanego systemu wspierania rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży:
    - wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
    - tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży;
    - popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację;
    - zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przezwyciężaniu trudności;
    - ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
- 3. Utrzymanie osób starszych i z niepełnosprawnościami w środowisku zamieszkania, poprawa jakości ich życia oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym:
    - rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych;
    - tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych;
    - wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową;
    - działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych;
    - realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia;
    - zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji.
- 4. Rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmocnienie potencjału pracowniczego służb społecznych:
    - integracja ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami;
    - wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących zasobu mieszkaniowego

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji nie wpływają na konieczność dokonania zmiany w uchwale w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem. Dokument ten został przyjęty UCHWAŁĄ NR XLIII/442/2021 RADY MIASTA TARNOBRZEGA z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Tarnobrzeg na lata 2021 – 2026.

UZASADNIENIE:

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Tarnobrzeg to dokument strategiczny określający działania na rzecz zarządzania mieszkaniami komunalnymi w perspektywie kilku lat. Taki program jest zgodny z ustawą o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy, a jego celem jest m.in. poprawa warunków bytowych mieszkańców, utrzymanie zasobu w dobrym stanie technicznym oraz planowanie remontów i budowy nowych mieszkań.

W Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Tarnobrzeg na lata 2021 – 2026 określono stan techniczny zasobu mieszkaniowego:

1. Stan techniczny posiadanych zasobów mieszkalnych jest zróżnicowany i zależy od wieku budynków, rodzaju konstrukcji, wyposażenia w instalacje, rodzaju i stanu pokrycia dachowego, sposobu podpiwniczenia i izolacji budynku, sposobu utrzymania i użytkowania budynku. Najstarsze zostały wybudowane przed 1900 r. i znajdują się w obrębie osiedla Stare Miasta, przy Pl. B. Głowackiego. Nie posiadają instalacji c.o, gazowej oraz kanalizacyjnej. Wymagały one przeprowadzenia gruntowej modernizacji i remontu kapitalnego, z tego względu większość tych lokali została sprzedana w drodze przetargu nieograniczonego i odrestaurowana przez nowych właścicieli. Do sprzedaży w tym rejonie pozostało 2 lokale mieszkalne.
2. Z ogólnej liczby mieszkaniowego zasobu Gminy większa część lokali posiada infrastrukturę techniczną tj. wyposażone są: w gaz. z sieciowy, centralne ogrzewanie, instalację wodno-kanalizacyjną, c.cw. Bez wyposażenia technicznego pozostaje 6 lokali mieszkalnych, w tym 2 przy Pl. B. Głowackiego oraz 4 lokale przy ul. Borów 27 i 31.
3. Potrzeby w zakresie remontów budynków i lokali mieszkalnych będących w zasobie Gminy wynikają z okresowych przeglądów stanu technicznego budynków.
4. Podstawowym zadaniem gminy będzie utrzymanie właściwego stanu technicznego budynków. Ze względu na ograniczone środki finansowe podejmowane w kolejnych latach działania będą miały na celu utrzymanie zasobu gminy w stanie niepogorszonym.

W Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Tarnobrzeg na lata 2021 – 2026 przewidziano realizację działań mających na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy

1. Podejmowanie działań zmierzających do dokonywania niezbędnych remontów i modernizacji co w konsekwencji pozwoli na utrzymanie stanu mieszkaniowego zasobu gminy w dobrym stanie technicznym.

2. Prowadzenie aktywnej windykacji należności celem zwiększenia skuteczności podejmowanych działań wobec osób trwale zalegających z opłatami czynszowymi.
3. Dążenie do zbywania lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach wspólnot mieszkaniowych celem zmniejszenia kosztów związanych z utrzymaniem nieruchomości wspólnej.
4. Wspierania dobrowolnej zamiany lokali mieszkalnych celem maksymalnego wykorzystania powierzchni użytkowej lokalu.
5. W okresie objętym Programem gmina nie przewiduje kapitalnych remontów budynków i lokali, z którymi wiąże się konieczność przydzielenia lokalu zamiennego na czas remontu

Ww. założenia nie kolidują z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega. W ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych z listy podstawowej nie zaplanowano do realizacji działań, który wymuszają zmianę zakresu planowanych działań, ujętych w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Tarnobrzeg na lata 2021 – 2026.

15. Wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie planuje ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu.

16. Wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

16.1. Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega nie naruszają ustaleń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

16.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega nie naruszają ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Tylko część przestrzeni obszaru rewitalizacji, objęta jest ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 35. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu

Lp.	Numer i nazwa	Numer uchwały
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla „Mokrzyszów” w Tarnobrzegu	XXV/350/2012 26.04.2012 (zmiana nr 1 LVI/594/2018 26.04.2018) (zmiana nr 2 XVI/170/2024 30.12.2024)
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Centrum w Tarnobrzegu	XIX/202/2019 20.10.2019
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Kościuszki, Szkolnej, Mickiewicza, Placu Bartosza Głowackiego w Tarnobrzeg	XXXIII/352/2020 30.09.2020
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru między ulicami Dominikańską, Sienkiewicza, Wyszyńskiego w Tarnobrzegu	LVII/596/2022 30.03.2022
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Sandomierskiej, Dominikańskiej, Jasińskiego w Tarnobrzegu	XIX/213/2025 27.03.2025
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu "Miechocin-Północ" w Tarnobrzegu	XXVIII/330/2025 25.05.2025

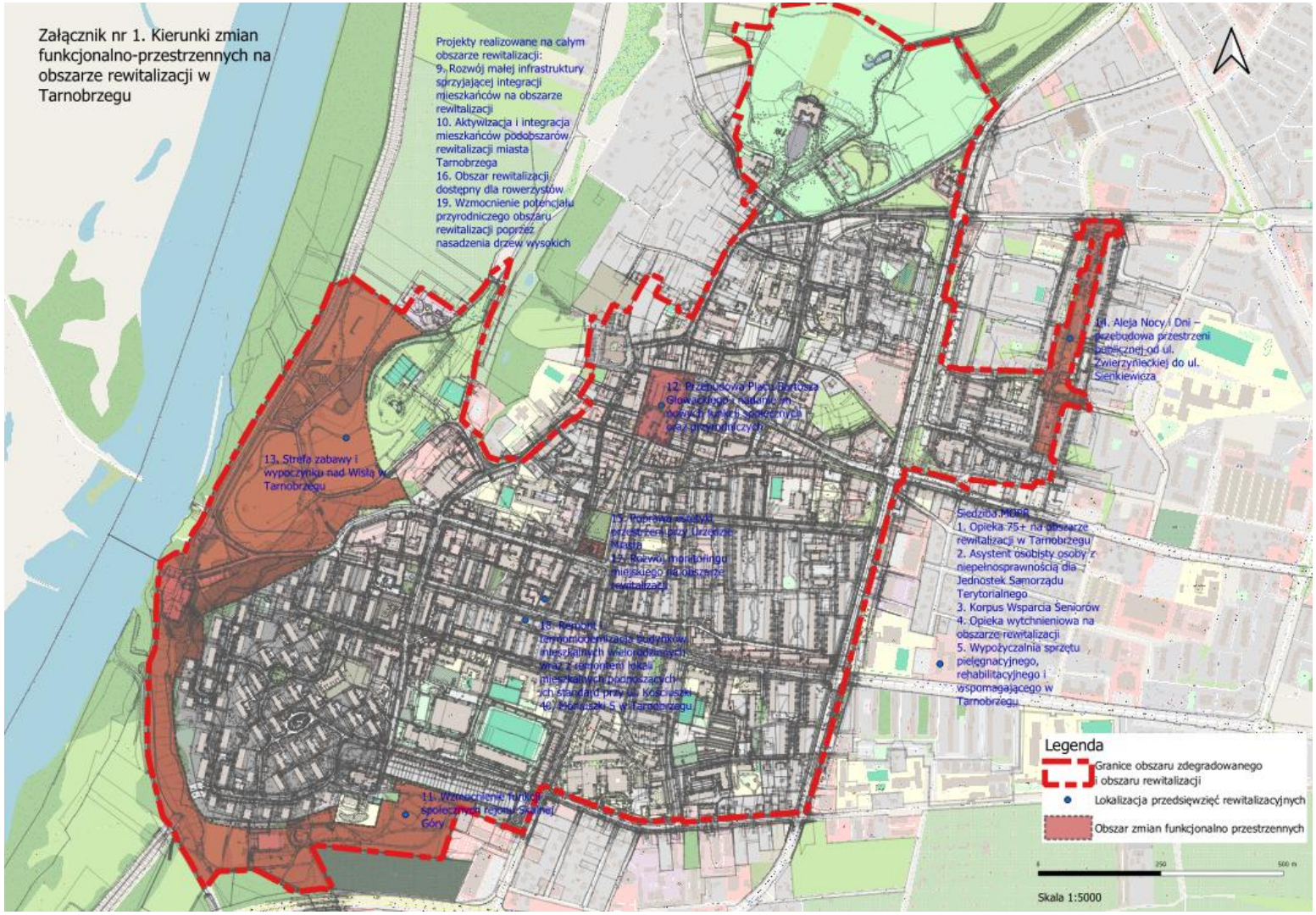
Źródło: Opracowanie własne

Obecnie trwają ponowne konsultacje społeczne projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Miechocin-Północ” w Tarnobrzegu, który swoim zasięgiem obejmuje częściowo obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Analiza zapisów projektu tego planu wskazuje, iż jest on spójny z założeniami Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

17. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

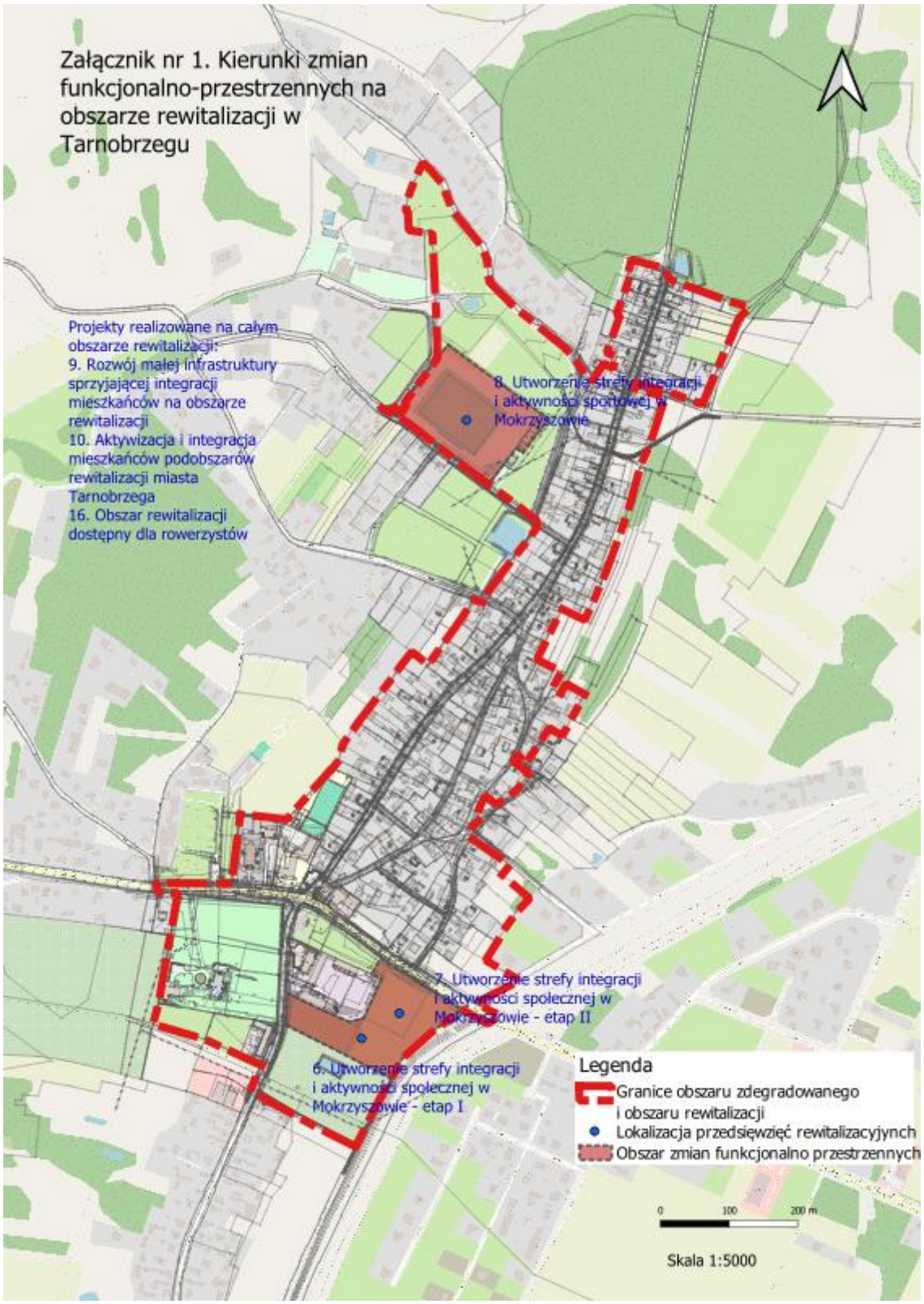
Na załączniku graficznym w skali 1:5000 przedstawiono kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych, które związane będą z realizacją założeń Gminnego Programu Rewitalizacji. Poniżej ujęto mapę w formie poglądowej. Mapa w pełnej skali 1:5000 stanowi osoby plik i jest załącznikiem do Gminnego Programu Rewitalizacji.

Mapa 9. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu – podobszar Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 10. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu – podobszar Mokrzyszów

Źródło: Opracowanie własne

18. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112), zwanej dalej OOŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m.in. projekty programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega nie zdiagnozowano, w zakresie interwencji, realizacji przedsięwzięć, które można zakwalifikować do potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko.

Mając na uwadze powyższe, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zapisy projektowanego Gminnego Programu Rewitalizacji nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego.

19. Spis map, rysunków, tabel, wykresów, zdjęć

Spis map

Mapa 1. Podział delimitacyjny Miasta Tarnobrzega 11

Mapa 2. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Tarnobrzegu 15

Mapa 3. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole 16

Mapa 4. Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum 17

Mapa 5. Podstawowe powiązania transportowe obszaru rewitalizacji 54

Mapa 6. Podobszar rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole – układ przestrzenny 80

Mapa 7. Podobszar rewitalizacji Mokrzyszów Centrum – układ przestrzenny 81

Mapa 9. Występowanie obszarów zagrożenia powodzią na podobszarze rewitalizacji Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole 169

Mapa 10. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu – podobszar Przywiśle,Stare Miasto, Wielopole 181

Mapa 11. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu – podobszar Mokrzyszów 182

Spis rysunków

Rysunek 1. Plakat informacyjny nt. spaceru badawczego 156

Spis tabel

Tabela 1. Podział delimitacyjny Tarnobrzega 10

Tabela 2. Suma wystandaryzowanych wskaźników sfery społecznej i pozaspołecznej 13

Tabela 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności 24

Tabela 4. Liczba rodzin i przyczyny przyznania pomocy społecznej w Tarnobrzegu 25

Tabela 5. Bezrobocie w podziale na długość czasu bez pracy 26

Tabela 6. Zgony z powodu nowotworów ogółem na 100 tys. ludności 27

Tabela 7. Zgony osób z powodu chorób układu krążenia na 100 tys. ludności 27

Tabela 8. Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców 28

Tabela 9. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Tarnobrzegu 29

Tabela 10. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Tarnobrzegu w 2025 31

Tabela 11. Wybrane wskaźniki w sferze społecznej obszaru rewitalizacji na tle miasta 33

Tabela 12. Wybrane aspekty usług społecznych i stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 35

Tabela 13. Wybrane aspekty kapitału społecznego obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych .37

Tabela 14. Wybrane aspekty aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 40

Tabela 15. Wybrane aspekty bezpieczeństwa publicznego obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 42

Tabela 16. Wybrane dane opisujące sytuację gospodarczą na obszarze rewitalizacji 46

Tabela 17. Wybrane aspekty aktywności gospodarczej obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 47

Tabela 18. Wybrane aspekty aktywności gospodarczej obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych– rynek pracy 49

Tabela 19. Wybrane aspekty bezpieczeństwa komunikacyjnego obszaru rewitalizacji 55

Tabela 20. Wybrane aspekty związane z transportem obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 56

Tabela 21. Wybrane aspekty związane z funkcją czasu wolnego w opinii ankietowanych 59

Tabela 22. Sfera funkcjonalno-przestrzenna obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 62

Tabela 23. Sfera techniczna obszaru rewitalizacji w opinii ankietowanych 67

Tabela 24. Wybrane dane opisujące sytuację środowiskową na obszarze rewitalizacji 70

Tabela 25. Sfera środowiskowa obszaru rewitalizacji w opinii mieszkańców 71

Tabela 26. Pakiety przedsięwzięć rewitalizacyjnych 131

Tabela 27. Zrealizowane projekty rewitalizacyjne w ramach Lokalnym Programie Rewitalizacji ... 138

Tabela 28. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji 143

Tabela 29. Harmonogram wdrażania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji 146

Tabela 30. Tabela monitoringu stanu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych – wzór 149

Tabela 31. Zbiorcze wskaźniki produktu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji 149

Tabela 32. Zbiorcze wskaźniki rezultatu w odniesieniu do celów Gminnego Programu Rewitalizacji 151

Tabela 33. Planowane działania związane z uspołecznieniem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji 160

Tabela 34. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego oraz Gminnego Programu Rewitalizacji 162

Tabela 35. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu 178

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności miasta Tarnobrzega 20

Wykres 2. Urodzenia, zgodny i przyrost naturalny w mieście Tarnobrzegu 21

Wykres 3. Migracje wewnętrzne w mieście Tarnobrzegu 21
Wykres 4. Saldo migracji w otoczeniu funkcjonalnym miasta Tarnobrzega 22
Wykres 5. Prognoza demograficzna dla miasta Tarnobrzega 23
Wykres 6. Prognoza demograficzna dla miasta Tarnobrzega – wg grup wieku 23
Wykres 7. Zasięg pomocy społecznej w Tarnobrzegu w podziale na grupy wieku (w %) 24
Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowego w Tarnobrzegu na tle kraju, województwa 25
Wykres 9. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców 28
Wykres 10. Oddziały i uczniowie w szkołach podstawowych w Tarnobrzegu 30
Wykres 11. Wyniki egzaminów ósmoklasisty w Tarnobrzegu, województwie podkarpackim i kraju w 2025 r. 30
Wykres 12. Podmioty wpisane do rejestru REGON wg kryterium liczby pracujących w Tarnobrzegu 44
Wykres 13. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności 44
Wykres 14. Pracujący w gospodarce narodowej wg sektorów ekonomicznych i miejsca zamieszkania 45
Wykres 15. Odsetek pracujących w gospodarce narodowej wg sektorów ekonomicznych 45
Wykres 17. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Tarnobrzegu 63
Wykres 18. Liczba mieszkań ogółem w Tarnobrzegu 64
Wykres 19. Odsetek mieszkań oddanych do użytku w okresie od 2018 do 2024 roku 64
Wykres 20. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania 65
Wykres 21. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 65
Wykres 22. Mieszkania na 1000 mieszkańców 66
Wykres 23. Życie społeczne i zaangażowanie obywatelski na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców 74
Wykres 24. Życie społeczne i zaangażowanie obywatelski na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców 76
Wykres 25. Aktywność gospodarcza na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców 77
Wykres 26. Wymiar komunikacyjny na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców 78
Wykres 27. Wymiar techniczny na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców 83
Wykres 28. Wymiar środowiskowy na obszarze rewitalizacji w opinii mieszkańców 85
Wykres 29. Ramy finansowe związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji 142

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Obiekty sportowe MOSiR w Tarnobrzegu 39
Zdjęcie 2. Przestrzeń w rejonie ul. Grzybowej w Mokrzyszowie 39

Zdjęcie 3. Zamek Tarnowskich w Dzikowie 52

Zdjęcie 4. Plac Bartosza Głowackiego.....57

Zdjęcie 5. Wizualizacja przebudowy Placu Bartosza Głowackiego.....58

Zdjęcie 6. Istniejące zagospodarowanie terenów nad Wisłą – boisko sportowe Orlik 2012 oraz Skatepark.....59

Zdjęcie 7. Koncepcja zagospodarowania terenów nad Wisłą – część wizualizacji 60

Zdjęcie 8. Tereny zielone w rejonie ul. Skalna Góra.....61

Zdjęcie 9. Spacer badawczy w Mokrzyszowie 157

Załącznik nr 1. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu

Załącznik nr 2 do uchwały nr .....
Rady Miasta Tarnobrzega
z dnia ..... 2026 r.

Projekty realizowane na całym obszarze rewitalizacji:
9. Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji
10. Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega
16. Obszar rewitalizacji dostępny dla rowerzystów
19. Wzmocnienie potencjału przyrodniczego obszaru rewitalizacji poprzez nasadzenia drzew wysokich

14. Aleja Nocy i Dni – przebudowa przestrzeni publicznej od ul. Zwierzynieckiej do ul. Sienkiewicza

12. Przebudowa Placu Bartosza Głowackiego i nadanie im nowych funkcji społecznych oraz przyrodniczych

13. Strefa zabawy i wypoczynku nad Wisłą w Tarnobrzegu

15. Poprawa estetyki przestrzeni przy Urzędzie Miasta
17. Rozwój monitoringu miejskiego na obszarze rewitalizacji

18. Remont i termomodernizacja budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z remontem lokali mieszkalnych podnoszących ich standard przy ul. Kościuszki 40, Moniuszki 5 w Tarnobrzegu

Siedziba MOPR
1. Opieka 75+ na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu
2. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego
3. Korpus Wsparcia Seniorów
4. Opieka wytchnieniowa na obszarze rewitalizacji
5. Wypożyczalnia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w Tarnobrzegu

11. Wzmocnienie funkcji społecznych rejonu Skalnej Góry

Legenda

- Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
- Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych
- Obszar zmian funkcjonalno przestrzennych

0 250 500 m

Skala 1:5000

Załącznik nr 1. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych na obszarze rewitalizacji w Tarnobrzegu

Załącznik nr 3 do uchwały nr .....
Rady Miasta Tarnobrzega
z dnia ..... 2026 r.

Projekty realizowane na całym obszarze rewitalizacji:
9. Rozwój małej infrastruktury sprzyjającej integracji mieszkańców na obszarze rewitalizacji
10. Aktywizacja i integracja mieszkańców podobszarów rewitalizacji miasta Tarnobrzega
16. Obszar rewitalizacji dostępny dla rowerzystów

8. Utworzenie strefy integracji i aktywności sportowej w Mokrzyszowie

7. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie - etap II

6. Utworzenie strefy integracji i aktywności społecznej w Mokrzyszowie - etap I

Legenda

- Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
- Lokalizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych
- Obszar zmian funkcjonalno przestrzennych

0 100 200 m

Skala 1:5000

Uzasadnienie

Uchwałą nr XXI/266/2025 Rady Miasta Tarnobrzega z dnia 28 maja 2025 r. wyznaczony został obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Tarnobrzega. Za obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Tarnobrzega uznano centralną część Miasta Tarnobrzega, która obejmuje swoim zasięgiem części osiedli: Przywiśle, Stare Miasto, Wielopole oraz centralną część osiedla Mokrzyszów.

W kolejnym kroku przystąpiono do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega.

Podstawowym celem sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji jest zaplanowanie kompleksowych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Procedura opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji była zgodna z postanowieniami ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 278) i obejmowała między innymi przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji i wystąpienie o zaopiniowanie tego projektu do właściwych organów. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega został opracowany partycypacyjnie, przy udziale mieszkańców, przedstawicieli organizacji społecznych, zawodowych i gospodarczych. W treści dokumentu uwzględniono zgłaszane opinie i wnioski. Treść dokumentu jest zgodna z założeniami ustawy o rewitalizacji.

Mając na uwadze powyższe, zasadne jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Tarnobrzega, co umożliwi rozpoczęcie realizacji założeń tego dokumentu.